

เอกสารประกอบการศึกษา
หมวดวิชา ปฏิบัติการทางทหาร

เรื่อง

“ยุทธศิลป์”

(Operational Art / Operational Warfare)

ฝ่ายวิชาการ

สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง

พ.ศ. ๒๕๕๓

วทร.	คส.	สท.	นว.	กล.
✓		✓		

คำนำ

แม้ว่าในปัจจุบัน เทคโนโลยีจะเข้ามามีส่วนสำคัญในการพัฒนาแนวทางปฏิบัติการทางทหารอย่างรวดเร็วก็ตาม แต่พื้นฐานทางทฤษฎีในการดำเนินการรบยังคงได้รับการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับยุทธการ ทฤษฎีพื้นฐานในการดำเนินการรบระดับยุทธการนี้ ได้ก่อกำเนิดมาตั้งแต่เริ่มมีการรบแบบใหม่ในสมัยพระเจ้านโปเลียนที่ ๑ ที่ได้เริ่มใช้กองทัพขนาดใหญ่ดำเนินกลยุทธ์และแบ่งการทำสงครามออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ประเทศรัสเซียเป็นชาติแรกที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลและศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง และเป็นชาติแรกที่ใช้ชื่อรวมของทฤษฎีนี้ว่า "OPERATIVNOYE ISKUSSTVO" ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๔ เป็นต้นมา ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อ "OPERATIONAL ART" หรือ "ยุทธศิลป์" นั่นเอง ยุทธศิลป์ได้แพร่หลายเข้าสู่ประเทศกลุ่มคอมมิวนิสต์ต่างๆ และกลุ่มประเทศตะวันตก โดยเยอรมันนับเป็นชาติที่นำไปใช้ในการปฏิบัติการรบจริงมากที่สุด สำหรับสหรัฐฯ เองก็ได้ใช้ว่าเป็นรูปธรรมในสงครามโลกครั้งที่ ๒ และสงครามเกาหลี หลังจากนั้น สหรัฐฯ ได้ลดความสำคัญในการใช้ยุทธศิลป์ลง เนื่องจากเห็นว่าสงครามนิวเคลียร์จะเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสงครามทั้งหมด ในขณะที่รัสเซียยังคงพัฒนาในด้านนี้อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญแก่ยุทธศิลป์ว่าเป็นแกนหลักของการทำสงครามตามแบบควบคู่ไปกับการพัฒนาการเตรียมทำสงครามนิวเคลียร์ด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ สหรัฐฯ จึงได้หันกลับมาให้ความสำคัญของยุทธศิลป์อีกครั้งหนึ่ง เมื่อตระหนักว่าอาวุธนิวเคลียร์เพียงอย่างเดียวมิได้สร้างผลในการป้องปรามอย่างเด็ดขาดอีกต่อไป จึงได้เริ่มศึกษาและพัฒนาด้านยุทธศิลป์อย่างจริงจัง พร้อมกับได้นำไปทดสอบปฏิบัติการรบหลายครั้งที่ผ่านมา

การศึกษาด้านยุทธศิลป์นี้ นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นตัวแปลงวัตถุประสงค์ทางการเมืองออกเป็นวัตถุประสงค์ทางทหาร และนำไปสู่การปฏิบัติจนบรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม ยุทธศิลป์ถือได้ว่าเป็นกรอบความคิดทางทฤษฎีของ ผบ. หน่วยกำลังรบระดับยุทธการในการปฏิบัติการทางทหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธการหรือยุทธศาสตร์ในเขตสงครามที่กำหนด โดยใช้ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ จนถึงปฏิบัติการระดับสงครามเป็นเครื่องมือ ซึ่งหากไม่มีทฤษฎีนี้แล้วก็จะทำให้เกิดช่องว่างที่กว้างมากระหว่างการดำริมยุทธศาสตร์และยุทธวิธีและเป็นสาเหตุทำให้ปฏิบัติการระดับยุทธวิธีไร้ทิศทาง สิ้นเปลืองทรัพยากร และเสียเวลา รวมทั้งอาจไม่นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารและทางการเมืองในบั้นปลายได้

เนื่องจากปัจจุบัน กองทัพเรือยังไม่มีตำราที่ทันสมัยสำหรับใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับยุทธศิลป์ ประกอบกับบุคลากรที่กองทัพเรือได้จัดส่งไปรับการศึกษากิจการวิทยาลัยการทัพเรือสหรัฐฯ พบว่ากองทัพสหรัฐฯ ได้จัดให้มีการศึกษาด้านนี้อย่างจริงจัง พร้อมกับจัดให้มีการฝึกจำลองยุทธระดับยุทธการ เพื่อฝึกการประยุกต์ใช้ยุทธศิลป์และทดสอบแผนปฏิบัติการทางทหารในช่วงปลายปีการศึกษาของหลักสูตรด้วย จึงได้นำความรู้ดังกล่าวมาเผยแพร่เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ระดับนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพเรือ จะทำให้มีคุณค่าในการสร้างบุคลากรของกองทัพเรือให้มี "ความคิดทางยุทธการ (Operational Thinking)" อันเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ของผู้ที่จะเป็นผู้บังคับบัญชากำลังรบที่ติดต่อกัน จึงได้รวบรวมเอกสารที่ใช้ศึกษาในวิทยาลัยการทัพเรือสหรัฐฯ ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ มาดำเนินการแปลในลักษณะสรุปข้อความเพื่อให้เกิดความกระชับ ทั้งนี้มิได้มีความมุ่งหมายจะปลุกฝังความคิดทางยุทธการแบบดังกล่าวให้กับผู้อ่าน เพราะตระหนักดีว่าบางอย่างไม่สามารถปรับใช้กับกองทัพเรือหรือกองทัพไทยของเราได้ หากแต่เห็นว่ามีหลายหัวข้อที่เป็นทฤษฎีพื้นฐาน สามารถปรับใช้กับปฏิบัติการระดับยุทธการได้ ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้ จะเป็นการจุดประกายการค้นคว้าและการพัฒนายุทธศิลป์ที่สามารถประยุกต์ใช้กับกองทัพไทยได้อย่างสมบูรณ์ลงตัวต่อไป

ฝ่ายวิชาการ

สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง

พ.ศ. ๒๕๕๓

สารบัญ

หน้า

กล่าวนำ
คำนิยม
สำเนา

กล่าวทั่วไป

ความหมายของยุทธศิลป์ "Operational Art" - ความสำคัญที่ต้องเรียนรู้ ๑
ทำความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ - ปัจจัยหลักในที่มาของยุทธศิลป์
- การต่อเชื่อมระหว่างยุทธศิลป์ ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธี - ความสัมพันธ์
ระหว่างทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ยุทธศิลป์ในทางปฏิบัติ

ปัจจัยทางยุทธการ (Operational factors)

ปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ (Space) โอกาสและข้อจำกัด ๕

คุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ - ค่าบดที่ทางภูมิยุทธศาสตร์ -
ระยะทาง - การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ -
การจัดการภายในพื้นที่ - รูปทรงของพื้นที่

ปัจจัยเวลา (Time) ๑๒

ระยะเวลาของสงคราม - ระยะเวลาแจ้งเตือน - ระยะเวลาที่เริ่ม
ได้ตอบโต้ - ระยะเวลาในการระดมสรรพกำลังและวางกำลัง -
เวลาในการตัดสินใจ

ปัจจัยกำลังรบ (Forces) ๑๗

หน้าที่ต่าง ๆ ทางยุทธการ (Operational function)

การบังคับบัญชาและการควบคุม (Operational command and control) ๑๕

การข่าวกรองระดับยุทธการ (Operational intelligence)

อำนาจการยิงระดับยุทธการ (Operational fires)

การส่งกำลังบำรุงระดับยุทธการ (Operational logistics)

การป้องกันระดับยุทธการ (Operational protection)

การเคลื่อนพลและการดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการ (Operational Movement
and Maneuver)

หลักการสงคราม (Principle of war)

การดำรงความมุ่งหมาย (The Objective) - การรุก (The Offensive) -
 การรวมกำลัง (Mass) - การออมกำลัง (Economy of forces) -
 ความคล่องตัว (Mobility) - ความร่วมมือ (Cooperation) -
 การระวังป้องกัน (Security) - การจู่โจม (Surprise) - ความง่าย
 (Simplicity) -ขวัญและกำลังใจ (Morale) - การช่วยรบ (Administration)

๒๑

องค์ประกอบของการสงครามระดับยุทธการ (Elements of operational warfare)

ขั้นตอนในการใช้กำลังรบ (Stages of employment of forces)
 การวางกำลัง (Deployment) - ปัจจัยวิกฤติ (Critical Factors) -
 จุดศูนย์กลาง (Center of Gravity) - การรวมกำลัง (Concentration) -
 การดำเนินกลยุทธ์ (Maneuver) - จุดผกผันทางการรบ (Culmination point)
 การวางกำลังที่ใหม่ (Redeployment)

๒๕

วิธีการในการใช้กำลังรบ (Methods of combat force employment)

ปฏิบัติการระดับยุทธวิธี (Tactical action)
 ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ (Major operation)
 สงคราม (Campaign)

๓๘

การวางแผนทางยุทธการ (Operational planning/Operational design)

คำสั่งนโยบายของหน่วยเหนือ (Guidance)
 ความปรารถนาในขั้นปลาย (Desired End State)
 วัตถุประสงค์ (Objective) - การพิสูจน์ทราบปัจจัยวิกฤติของข้าศึก
 (Identification of the Enemy's Critical Factors)
 ทิศทางหรือแกนในการรบ (Direction/Axis)
 การกำหนดแนวความคิดระดับยุทธการ (Operational Idea)
 วิธีการเอาชนะข้าศึก - เซ็นเตอร์หรือโซนของความพยายามหลัก -
 อำนวยการยิงระดับยุทธการ - การลวงระดับยุทธการ - การป้องกัน
 จุดศูนย์กลางของฝ่ายเรา - การจัดลำดับปฏิบัติการ - การสอดคล้องประสาน
 ปฏิบัติการ - การคาดหวังจุดผกผันทางการรบ - การแบ่งขั้นตอน
 ปฏิบัติการ

๔๑

การฝึกทางยุทธการ (Operational training)

หน้า

๕๖

ภาวะผู้นำทางยุทธการ (Operational leadership)

๕๗

สารบัญรูป

หน้า

- รูปที่ ๑ - COMPONENT OF MILITARY ART
- ๒ - PHYSICAL ENVIRONMENT AND THE LEVELS OF WAR
- ๓ - OPERATIONAL ART
- ๔ - THEATER STRUCTURE
- ๕ - THE FACTOR SPACE
- ๖ - CENTRAL VS. EXTERIOR POSITION
- ๗ - THE THEATER
- ๘ - THE PACIFIC THEATER AND THE LEVELS OF WAR
- ๙ - ELEMENT OF THE THEATER
- ๑๐ - LEVELS OF WAR
- ๑๑ - FACTOR TIME
- ๑๒ - FACTOR FORCE
- ๑๓ - OPERATIONAL FUNCTION
- ๑๔ - C²W COMPONENTS
- ๑๕ - INFORMATION WARFARE INFRASTRUCTURE
- ๑๖ - INTELLIGENCE
- ๑๗ - OPERATIONAL FIRES
- ๑๘ - SEA - BASED OPERATIONAL FIRES
- ๑๙ - AIR - BASED OPERATIONAL FIRES
- ๒๐ - STRATEGIC AND OPERATIONAL LOGISTICS CONCEPTS
- ๒๑ - LOGISTIC SUPPORT SYSTEM
- ๒๒ - MILITARY ART AND THE LEVELS OF WAR
- ๒๓ - STAGES OF FORCES EMPLOYMENT
- ๒๔ - ENEMY'S CRITICAL FACTORS
- ๒๕ - CHARACTERISTICS OF THE ENEMY'S CENTER OF GRAVITY
- ๒๖ - THE ATTACK ON PEARL HARBOR
- ๒๗ - VON SCHLIEFFEN PLAN OF 1905
- ๒๘ - THE CONCEPT OF CULMINATION POINT
- ๒๙ - CULMINATION POINT

- ๓๐ - TACTICAL ACTIONS
- ๓๑ - SCHEME OF A BATTLE
- ๓๒ - MAJOR OPERATION
- ๓๓ - SCHEME OF MAJOR OPERATION
- ๓๔ - CAMPAIGNS
- ๓๕ - ALLIED MARITIME CAMPAIGNS IN THE PACIFIC
- ๓๖ - SCHEME OF A CAMPAIGN
- ๓๗ - OBJECTIVE
- ๓๘ - DETERMING THE ENEMY'S CENTER OF GRAVITY
- ๓๙ - THE CONCEPT OF THE THEATER AND ITS ELEMENTS
- ๔๐ - OPERATIONAL IDEA (SCHEME)
- ๔๑ - EXTERIOR LINES AND INTERIOR LINES

ยุทธศิลป์ (Operational Art)

“War is not an affair of chance. A great deal of knowledge, study and meditation is necessary to conduct it well.”

พระเจ้าเฟรดเดอริคมหาราช ค.ศ. ๑๗๔๗

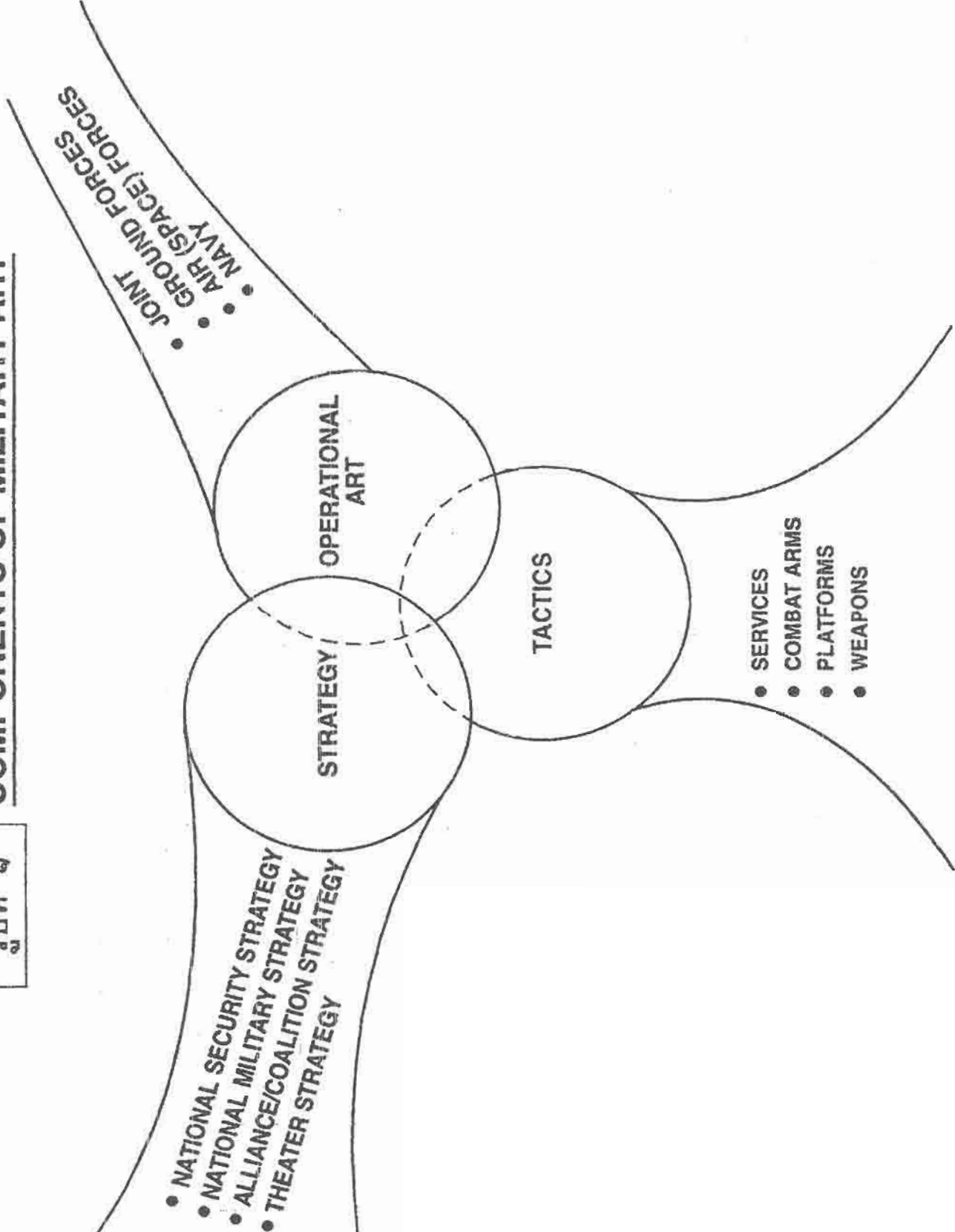
ยุทธศิลป์เป็นคำเชื่อมสำคัญระหว่างยุทธศาสตร์และยุทธวิธี ยุทธศาสตร์ที่ดีและรัดกุมเพียงลำพังไม่เพียงพอที่จะประกันชัยชนะอย่างเด็ดขาดได้ เนื่องจากช่องว่างระหว่างยุทธศาสตร์และตัวกำลังรบกว้างมากเกินไปที่จะนำยุทธวิธีลงบรรจ ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการศึกษาและการทดลองปฏิบัติอย่างกว้างขวางเพื่อหาสิ่งทดแทน จึงเป็นที่มาของยุทธศิลป์นี้ การสงครามที่เด็ดขาดในสมรภูมิตสามารถบรรลุได้ด้วยการประยุกต์ใช้แนวความคิดทางยุทธการที่คิดค้นได้ ยุทธศิลป์ก็จะเป็นสิ่งช่วยให้กำลังรบที่มีขีดความสามารถสูง ได้รับการฝึกมาอย่างดี มีการนำทัพอย่างชำนาญและมียุทธศาสตร์ที่รัดกุม สามารถเอาชนะฝ่ายตรงข้ามที่มีกำลังเข้มแข็งมากกว่าได้ฉับนั้น

ขอบเขตของยุทธศิลป์ค่อนข้างกว้างขวางมาก เป็นการยากที่จะกำหนดคำจำกัดความตายตัวลงไปได้ อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับว่า “ยุทธศิลป์” เป็นองค์ประกอบหนึ่งในสามองค์ประกอบของ “ศิลปะทางทหาร” ซึ่งอีกสององค์ประกอบก็คือ ยุทธศาสตร์และยุทธวิธี แต่ละองค์ประกอบมีความเกี่ยวพันกันทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติแม้ว่าโดยพื้นฐานแล้วจะมีความแตกต่างกันตามระดับของสงคราม (Level of warfare) ที่เกี่ยวข้องอยู่ก็ตาม กล่าวโดยสรุปยุทธศิลป์จะครอบคลุมตลอดย่านกลางระหว่างยุทธศาสตร์และยุทธวิธี โดยแต่ละองค์ประกอบของศิลปะทางทหารจะทับซ้อนกันเกี่ยวพัน และมีความสัมพันธ์รวมทั้งมีผลกระทบซึ่งกันและกันด้วย ตามรูปที่ ๑ และ ๒

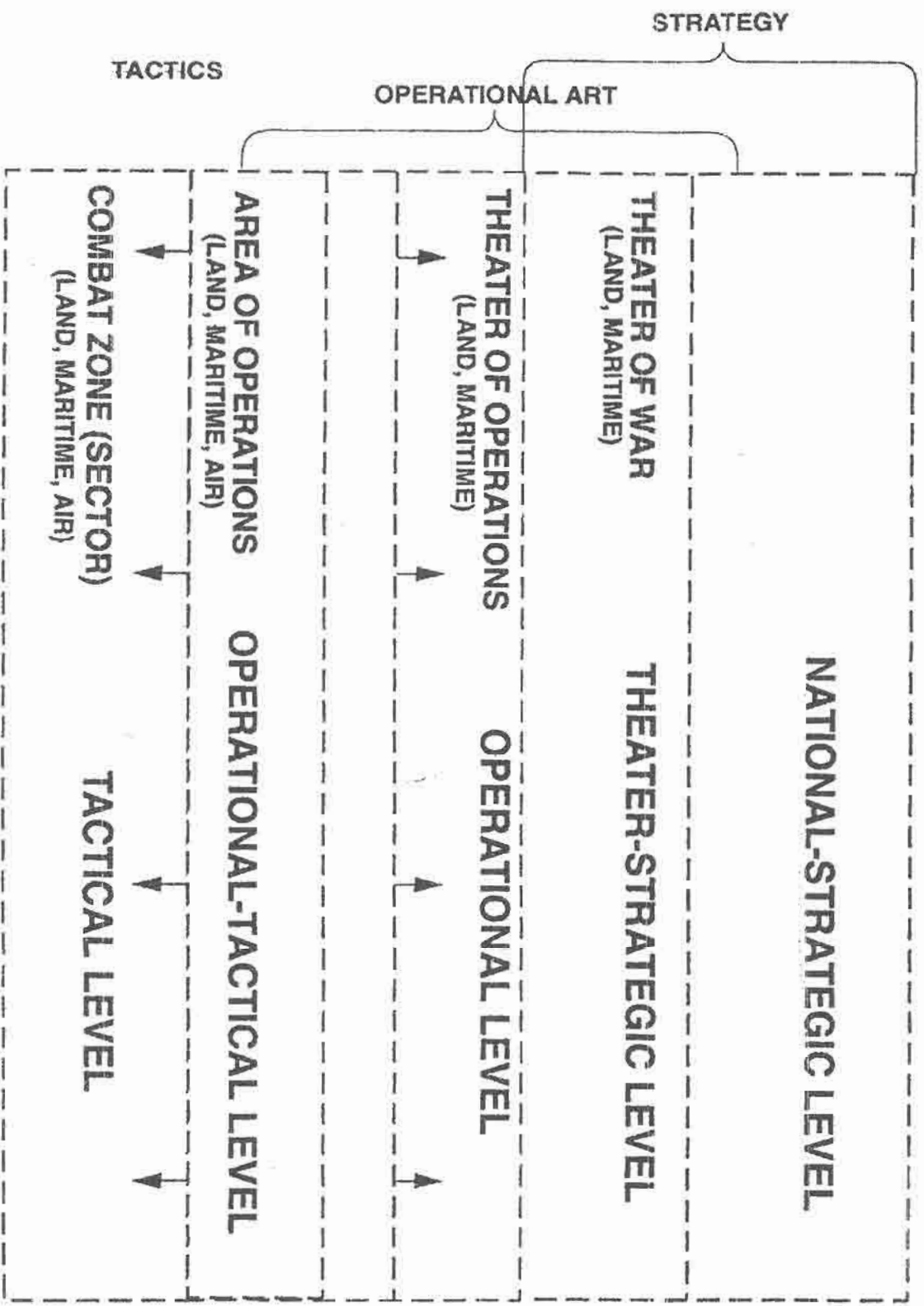
ยุทธศิลป์จะถูกประยุกต์ใช้ตลอดย่านการปฏิบัติการทางทหาร ตั้งแต่การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม ไปจนถึงสงครามขนาดใหญ่ โดยจะเป็นสะพานต่อเชื่อมระหว่างยุทธศาสตร์และยุทธวิธี ด้วยการสื่อความหมายของวัตถุประสงค์แห่งชาติออกมาเป็นชุดของวัตถุประสงค์ทางทหารระดับยุทธศาสตร์

การประยุกต์ใช้ยุทธศิลป์นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้การกระทำทางทหารทั้งหมดได้รับการเรียงลำดับไปในทิศทางที่จะมีผลช่วยเหลือ โดยตรงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์หรือทางยุทธการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดทำประมาณสถานการณ์อย่างชัดเจนให้ทราบก่อนว่าอะไรคือสิ่งปรารถนาทางด้านยุทธการ และมีอะไรบ้างที่มีความเป็นไปได้ที่จะตอบสนองด้าน

COMPONENTS OF MILITARY ART

PHYSICAL ENVIRONMENT AND THE LEVELS OF WAR

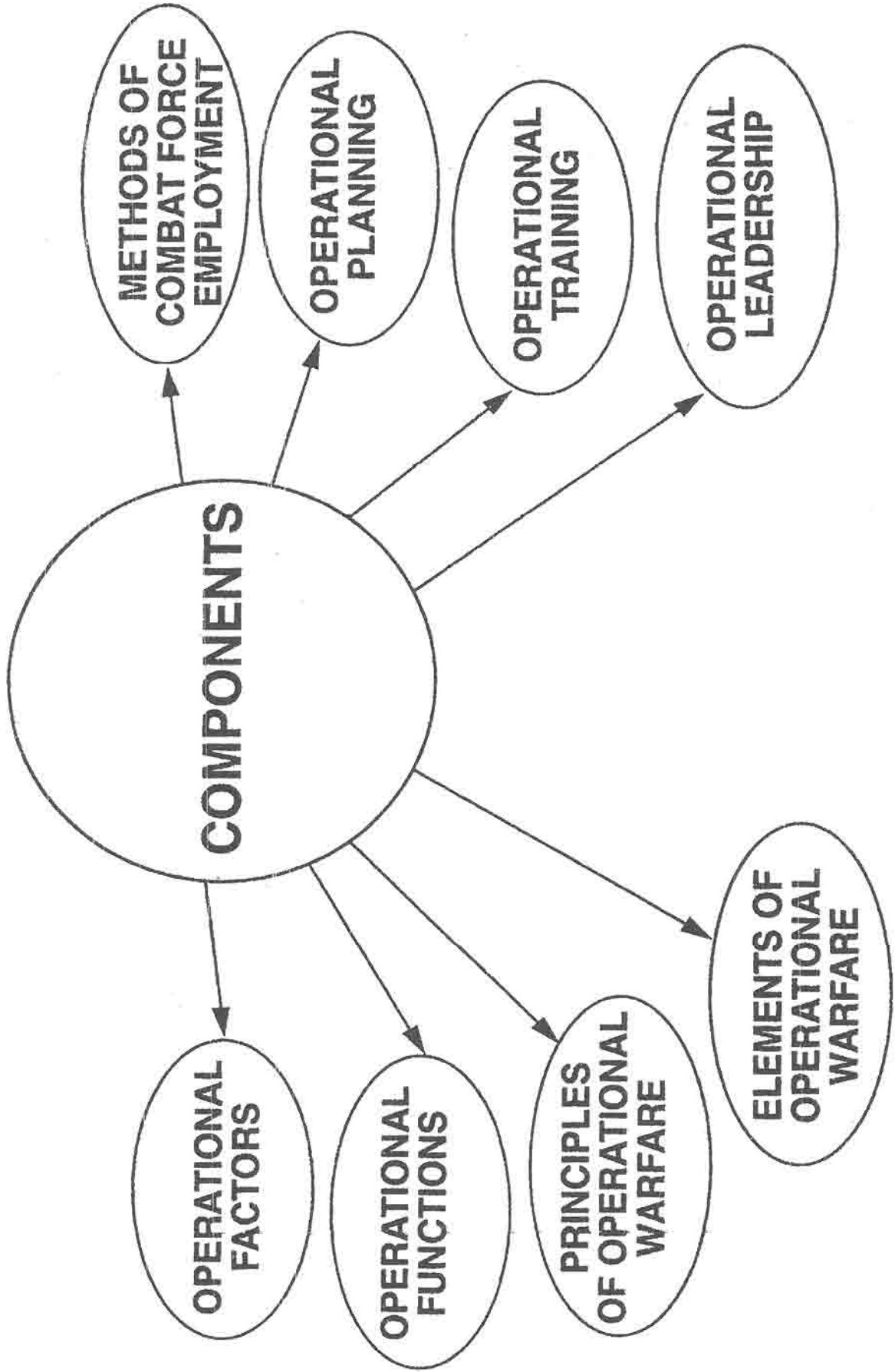
ยุทธศาสตร์ด้วย ทั้งนี้ชัยชนะในระดับยุทธการจะไม่เกิดประโยชน์อันใดเลยหากไม่มีผลส่งเสริมความได้เปรียบทางด้านยุทธศาสตร์ ดังเช่น ชัยชนะของกองทัพเยอรมันทางแนวหน้าด้านตะวันออกกับรัสเซีย ในปี ค.ศ.๑๙๔๑ - ๔๒ เป็นต้น และในทำนองเดียวกันการปฏิบัติที่ไม่มีประสิทธิภาพในระดับยุทธการก็อาจเป็นสาเหตุทำให้ชัยชนะในระดับยุทธวิธีไร้ค่า ดังตัวอย่าง การปฏิบัติของ พล.ร.อ.Halsey ในการยุทธที่ Leyte ที่ได้ปฏิบัติออกนอกกรอบวัตถุประสงค์ทางด้านยุทธการ กล่าวคือแม้ว่า พล.ร.อ.Halsey จะสามารถทำลายกองเรือบรรทุกเครื่องบิน ของ พล.ร.อ.Ozawa ในการยุทธบริเวณแหลมเอนกาโนได้สำเร็จ แต่สิ่งนั้นมิได้มีส่วนส่งเสริมการบรรลุวัตถุประสงค์ทางด้านยุทธการเลย กับยังเกือบทำให้การปฏิบัติการทั้งหมดพังทลายลงอีกด้วย จากบทเรียนดังกล่าวจึงควรระลึกไว้เสมอว่า ยุทธศาสตร์ควรจะครอบงำยุทธศิลป์และยุทธวิธีอยู่ตลอดเวลา ไม่ควรปล่อยให้ยุทธศิลป์มาเป็นแรงบังคับต่อยุทธศาสตร์ ดังที่เกิดขึ้นกับการรบของฝ่ายอักษะในสมรภูมียาฟริกเหนือ ในปี ค.ศ.๑๙๔๑ - ๔๒ ที่ฝ่ายเยอรมันได้ปล่อยให้ชัยชนะของจอมพล Rommel เป็นจุดขยายวัตถุประสงค์ทางการรบ และเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องดึงกำลังรบจากส่วนอื่นมาทุ่มเทให้กับเขตการรบที่สองนี้ด้วย

นอกจากนี้ยุทธศิลป์ยังช่วยในการกำหนดกรอบการตัดสินใจให้แก่ผู้บังคับหน่วยระดับยุทธวิธีอีกด้วย โดยจะทำให้ผลของการปฏิบัติทางยุทธวิธีมีความกลมกลืนกับวัตถุประสงค์ทางยุทธการหรือทางยุทธศาสตร์ ชัยชนะทางยุทธวิธีที่อยู่นอกกรอบวัตถุประสงค์ทางยุทธการถือว่าเปล่าประโยชน์ และหากพ่ายแพ้ด้วยแล้วก็จะนำมาซึ่งความหายนะ

ยุทธศิลป์มีขอบเขตกว้างขวางกว่าหลักนิยมมาก ซึ่งบางส่วนของยุทธศิลป์ถูกนำไปใช้ในการจัดทำหลักนิยมของเหล่าทัพและหลักนิยมร่วม ดังนั้นคำกล่าวที่ว่าหลักนิยมของเหล่าทัพและหลักนิยมร่วมจะครอบคลุมยุทธศิลป์ทั้งหมดจึงนับว่าไม่ถูกต้อง สำหรับการกำหนดขอบเขตของยุทธศิลป์นั้นกองทัพสหรัฐ ฯ ได้พยายามชี้แจงให้เห็นถึงคุณลักษณะของยุทธศิลป์ไว้ในบรรณสารหลายฉบับ อาทิ ในเอกสาร Joint Pubs 1 - 02 และ 3 - 0 รวมทั้งในเอกสาร FM 100 - 5 ของทบ.สหรัฐ ฯ ซึ่งกล่าวว่า "ยุทธศิลป์เปรียบเสมือน การใช้กำลังทหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์หรือทางยุทธการด้วยการวางแผนแบบ (Design) การจัดองค์กร การประสานเชื่อมต่อ และการดำเนินการทางยุทธศาสตร์ ด้วยการทำสงคราม ด้วยปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ และด้วยการยุทธย่อยประกอบกัน ยุทธศิลป์จะเป็นสิ่งที่แปลความหมายยุทธศาสตร์ของ ผบ.กองกำลังรบร่วม ฯ ออกมาในรูปการวางแผนแบบระดับยุทธการ ไปจนถึงขั้นสุดท้ายในระดับยุทธวิธี ด้วยการประสานเชื่อมต่อการปฏิบัติทางทหารต่าง ๆ ในทุกระดับของสงคราม" และอีกความหมายหนึ่ง "ยุทธศิลป์เป็นส่วนประกอบของศิลปะทางทหารที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การเตรียมการ การ

อำนาจการ และการดำรงสภาพกำลังทหารฝ่ายตนและฝ่ายเดียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธการหรือทางยุทธศาสตร์ในเขตสงครามที่กำหนดให้ โดยการใช้ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่จนถึงการทำสงคราม”

สำหรับองค์ประกอบของยุทธศิลป์นั้น เนื่องจากมีขอบเขตกว้างขวางมากจึงยังไม่มี การตกลงร่วมกันที่แน่นอนลงไป อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับทั่วไปว่ายุทธศิลป์จะเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องที่มี ส่วนช่วยเหลือการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธการและทางยุทธศาสตร์ในเขตสงครามทั้งทางตรงและ ทางอ้อม ประกอบด้วย ปัจจัยทางยุทธการ (Operational factors) หน้าที่ต่าง ๆ ทางยุทธการ (Operation function) หลักการสงคราม (Principles of War) องค์ประกอบของการสงครามระดับ ยุทธการ (Elements of Operational warfare) วิธีการใช้กำลังรบ (Methods of combat force employment) การวางแผนและการฝึกทางยุทธการ (Operational planning and training) และภาวะผู้นำทางยุทธการ (Operational leadership) ตามรูปที่ ๓

ปัจจัยทางยุทธการ (Operational factors)

"Strategy is the art of making use of time and space. I am in less charge of the latter than the former. Space we can recover, lost time never."

นโปเลียน โบนาปาร์ต

๑. กล่าวทั่วไป

ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของยุทธศิลป์นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยทางยุทธการนี้เองเพราะหากได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนและมีการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมแล้ว จะเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาได้รับเสรีภาพในการปฏิบัติอย่างมาก ปัจจัยหลักทางยุทธการประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ ส่วนคือ โอกาสและข้อจำกัดจากปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ (Space) ปัจจัยเวลา (Time) และปัจจัยกำลัง (Force) นอกจากนี้นักทฤษฎีทางการทหารบางท่านยังได้ผนวกเอาปัจจัยเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลและกฎหมายรวมเข้าไว้ด้วย

ศิลปะการทำสงครามในทุกกระดบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับยุทธการและระดับยุทธศาสตร์ ควรประกอบด้วยปัจจัยทางยุทธการทั้ง ๓ ข้อข้างต้นที่สมมูลกัน ในส่วนปัจจัยทั่วไปของพื้นที่และปัจจัยเวลาจะสัมพันธ์กันในเชิงที่เป็นปฏิภาคผกผันต่อกัน โดยในปฏิบัติการทางทหารใด ๆ ที่เกิดขึ้นในภาวะที่มีปัจจัยทั่วไปของพื้นที่มีความแน่นอนและชัดเจน ฝ่ายรุกย่อมหวังที่จะชิงโอกาสจากปัจจัยทั่วไปของพื้นที่โดยใช้เวลาน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในขณะที่ฝ่ายรับจะพยายามรักษาการควบคุมเหนือปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ไว้ และถ่วงเวลาฝ่ายรุกไม่ทำให้ไปถึงจุดมุ่งหมายได้ ด้วยเหตุนี้ทุกห้วงเวลาที่ผ่านพ้นไปคือความได้เปรียบของฝ่ายรับ เนื่องจากฝ่ายรุกจะเป็นฝ่ายที่ต้องเพิ่มความพยายามในขณะที่กำลังรบฝ่ายตนเริ่มถดถอยลงเรื่อย ๆ ปัจจัยเวลายังว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งขาคต่อฝ่ายรุกด้วย เพราะหากใช้เวลาในการเคลื่อนย้ายกำลัง การส่งใช้กำลัง และการรวมกำลังลดน้อยลงเท่าใด ก็จะช่วยให้ฝ่ายรุกสามารถเข้ากระทำต่อฝ่ายรับในขณะที่ยังเตรียมตัวไม่พร้อมได้มากขึ้นเท่านั้น ความได้เปรียบอีกประการหนึ่งในการเป็นฝ่ายริเริ่มก่อนก็คือ การสามารถแย่งยึดหรือการควบคุมพื้นที่ทะเลหรือมหาสมุทรไว้ได้ก่อน ทำให้พื้นที่ปฏิบัติการของฝ่ายรับลดลงและเป็นสิ่งจำกัดเสรีภาพในการดำเนินกลยุทธ์ของฝ่ายรับอีกด้วย อย่างไรก็ตามการเพิ่มหรือการลดโอกาสในปัจจัยทั่วไปของพื้นที่แต่เพียงลำพังมิได้เป็นข้อได้เปรียบหรือข้อเสียเปรียบเสมอไป แต่กลับเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั่วไปของพื้นที่กับกำลังรบหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า โอกาสจากปัจจัยทั่วไปของพื้นที่แต่เพียงอย่างเดียวไม่ใช่สิ่งตัดสินถึงความสำเร็จในการใช้ความพยายามทางทหาร หากแต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั่วไปของพื้นที่กับกำลังรบต่างหากที่บ่งบอกถึงความสำเร็จอย่างเด็ดขาดได้

อีกสิ่งหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับปัจจัยทั่วไปของพื้นที่คือ แนวความคิดในการกำหนดเขตภาคพื้น (Theater) และองค์ประกอบภายในเขตภาคพื้น ความหมายของเขตภาคพื้นคือ พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่มีขนาดกว้างใหญ่และบรรจุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ไว้หลายรายการ เมื่อสงครามอุบัติขึ้นเขตภาคพื้นดังกล่าวจะกลายเป็นเขตสงคราม (Theater of war) และเพื่อเป็นการแบ่งพื้นที่เขตสงครามออกตามวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ทั้งทางรุกและทางรับในแต่ละข้อ จึงได้แบ่งพื้นที่ย่อยลงมาเรียกว่าเขตปฏิบัติการทางทหาร (Theater of operation) คั้งนั้นในกรณีที่เกิดข้อขัดแย้งจำกัด ภายในเขตสงครามจะบรรจุเขตปฏิบัติการทางทหารเพียงเขตเดียว แต่หากเกิดข้อขัดแย้งระดับโลกแล้ว ก็อาจมีหลายเขตปฏิบัติการทางทหารบรรจุอยู่ในเขตสงครามได้ นอกจากนี้ ในแต่ละเขตปฏิบัติการทางทหารยังประกอบด้วยพื้นที่ปฏิบัติการทางทหาร (Area of operations) หรือโซนปฏิบัติการทางทหาร ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศได้อีกหลายพื้นที่ โดยในแต่ละพื้นที่/โซนจะบรรจุสิ่งที่มุ่งทางวัตถุประสงค์ยุทธการ (Physical operational objectives) ได้อีกมากกว่าหนึ่งรายการ ทั้งนี้ในแต่ละพื้นที่ปฏิบัติการทางทหาร ยังสามารถแบ่งย่อยลงไปอีกจนถึงระดับพื้นที่การรบ (Combat Sectors/Zones) ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ซึ่งในแต่ละพื้นที่การรบก็มีสิ่งที่มุ่งทางวัตถุประสงค์ยุทธวิธี หนึ่งหรือหลายรายการบรรจุอยู่ด้วย ตามรูปที่ ๔

๒. ปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ (Space)

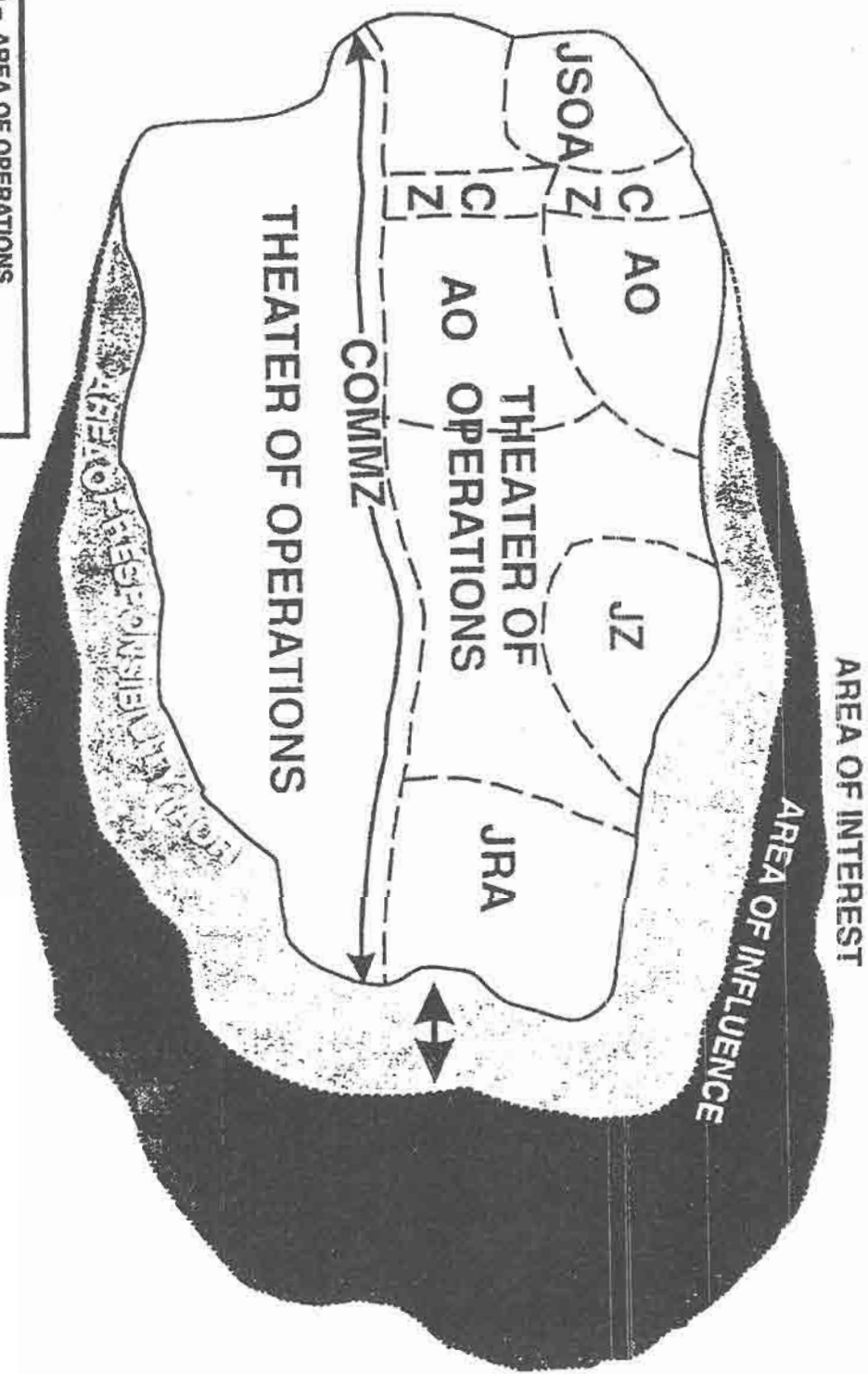
ปัจจัยทั่วไปของพื้นที่นับว่ามีความสำคัญมากต่อการใช้กำลังของฝ่ายเราและฝ่ายเดียวกันในทุกระดับของสงคราม เพราะเสรีภาพในการปฏิบัติ (Freedom of action) ของ ผบ.กำลังรบจะขึ้นอยู่กับ การพิจารณาใช้ปัจจัยทั่วไปของพื้นที่นี้อย่างละเอียดรอบคอบ ยิ่งในระดับของสงครามที่สูงขึ้น ปัจจัยนี้ก็จะมีความล่อแหลมสูงขึ้นตามไปด้วย

๒.๑ คุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ (Physical characteristics) ตามรูปที่ ๕

ขนาดของพื้นที่ (Size) ขนาดของพื้นที่ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศนับว่ามีผลกระทบต่อการใช้กำลังรบของทุกฝ่าย โดยปกติแล้วขนาดของพื้นที่ยิ่งใหญ่มากขึ้นเท่าใด ยิ่งทำให้ ผบ.กำลังรบมีเสรีภาพในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ทุกฝ่ายสามารถแสวงประโยชน์จากพื้นที่เพื่อการวางกำลังที่พร้อมรบ การรวมกำลัง การดำเนินกลยุทธ์ และการจัดตั้งกำลังใหม่ได้อย่างเสรี หากพื้นที่มีขนาดเล็กลงจะมีผลทำให้เสรีภาพในการปฏิบัติลดน้อยลงตามไปด้วย สำหรับการรบทางบกนั้น ทบ.จะใช้กำลังและรวมกำลังในพื้นที่ที่ฝ่ายตนได้ความควบคุมอยู่ ในขณะที่ ทร. และ ทอ. มักจะดำเนินกลยุทธ์ในพื้นที่ที่ถูกควบคุมโดยฝ่ายตรงข้ามหรือในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง

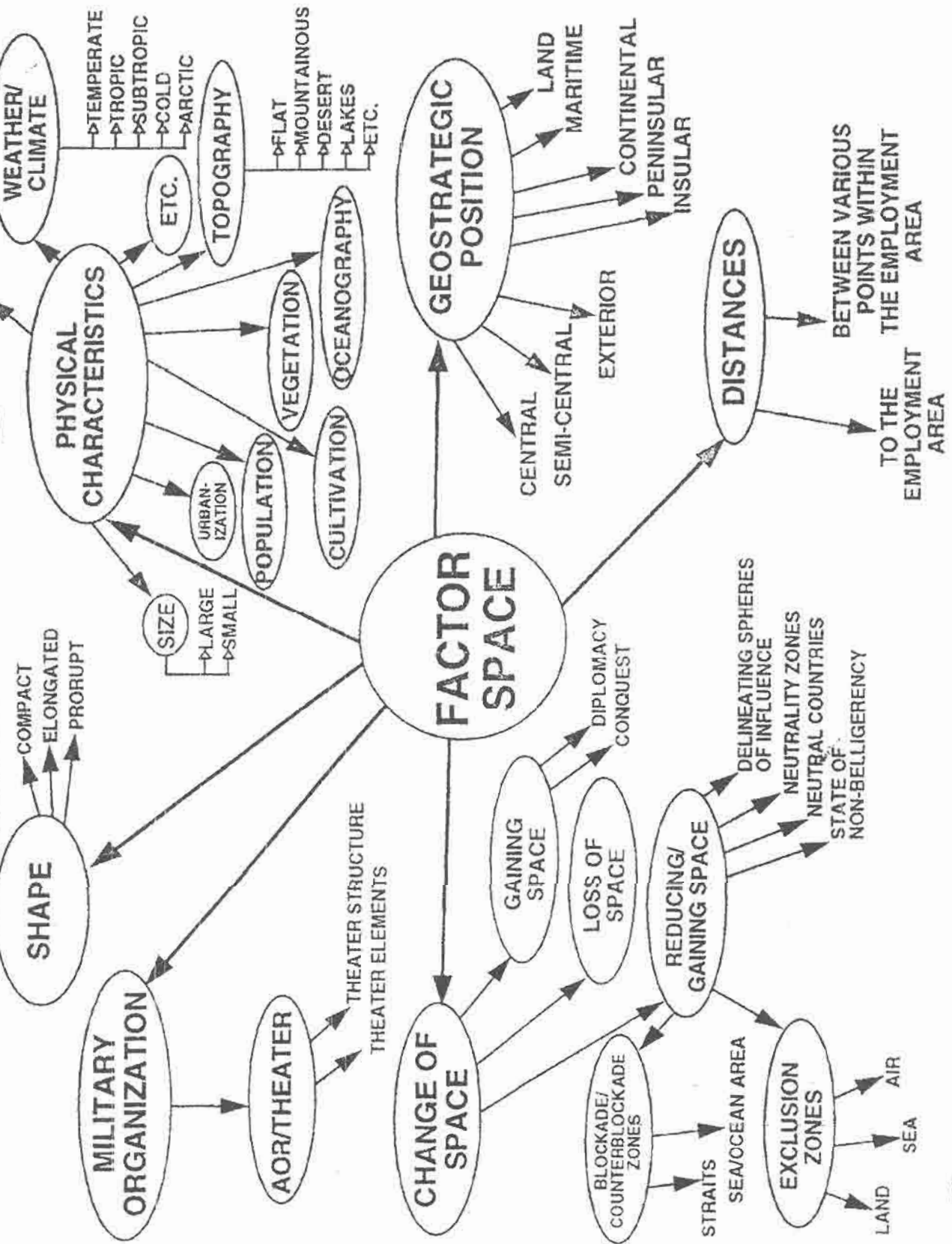
ในปฏิบัติการรุกนั้นปัจจัยนี้อาจทำให้เกิดข้อจำกัดต่อเสรีภาพในการปฏิบัติได้ด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างในการป้องกันทางปีกหรือเส้นทางคมนาคม (Lines of communication) ที่มีระยะทางยาว จำเป็นต้องใช้กำลังรบเพื่อการป้องกันเป็นจำนวนมาก รวมทั้งในการป้องกันพื้นที่ส่วนหลัง ซึ่ง

THEATER STRUCTURE

- AO = AREA OF OPERATIONS
- COMMZ = COMMUNICATIONS ZONE
- CZ = COMBAT ZONE
- JSOA = JOINT SPECIAL OPERATIONS AREA
- JRA = JOINT REAR AREA
- JZ = JOINT ZONE

FACTOR SPACE

จะต้องดึงกำลังรบในส่วนรุกมาใช้ ทำให้เกิดข้อจำกัดต่อปฏิบัติการริเริ่มและจำกัดเสรีภาพในการปฏิบัติของ ผบ.กำลังรบ ดังกรณี การรุกของนโปเลียนเข้าไปในรัสเซียในปี ค.ศ.๑๘๑๒ เป็นต้น

สำหรับในปฏิบัติการทางรับนั้น ปัจจัยขนาดของพื้นที่ที่สามารถสร้างความได้เปรียบให้กับฝ่ายรับได้อย่างมากเช่นกัน ตัวอย่างเช่นประเทศรัสเซีย จีน สหรัฐฯ และ บราซิล ที่มีขนาดกว้างใหญ่ไพศาล โดยผู้ที่ใช้กำลังรุกรานจะต้องใคร่ครวญอย่างมากเพื่อไม่ให้เกิดประวัติศาสตร์ซ้ำรอยเหมือนสมัยนโปเลียนหรือฮิตเลอร์ที่กว่าจะรู้ซึ่งถึงปัจจัยนี้ก็ได้รับอนุญาตสภาพทางการรบไปแล้ว

ฝ่ายรับที่ครอบครองพื้นที่ขนาดใหญ่สามารถถ่วงเวลาเพื่อความได้เปรียบต่อฝ่ายรุกด้วยการหลบลีกหลอกล่อเพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะที่มีผลเด็ดขาด ซึ่งหากฝ่ายรุกไม่สามารถเอาชนะอย่างเด็ดขาดได้แล้ว ฝ่ายรับก็จะได้อีกโอกาสจากปัจจัยขนาดของพื้นที่กลับคืนมา และสามารถยืดเวลาในการต้านทานฝ่ายรุกจนกระทั่งฝ่ายรุกถึงจุดผกผันทางการรบ (Culmination point) ลักษณะเดียวกับที่รัสเซียใช้เป็นยุทธศาสตร์ทางรับต่อต้านการรุกรานจากนโปเลียนในปี ค.ศ.๑๘๑๒ และจากเยอรมันในปี ค.ศ.๑๙๔๑ ในทางกลับกันหากฝ่ายรับครอบครองพื้นที่ขนาดเล็ก แม้ว่าจะง่ายต่อการรักษาและป้องกัน แต่ก็เป็นสิ่งจำกัดขนาดและการดำเนินกลยุทธ์ของกำลังรบอย่างมากด้วย การที่ประเทศฝ่ายรับเล็ก ๆ ยอมเสียการครอบครองพื้นที่ให้กับฝ่ายรุก ถือว่าไม่ก่อให้เกิดความได้เปรียบใด ๆ เลย แต่หากฝ่ายรับได้พื้นที่เพิ่มเติม ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตามจะช่วยให้ฝ่ายรับเสียเปรียบน้อยลง และถ่วงเวลาการรบให้เนิ่นนานออกไปได้

สำหรับคุณลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ อาทิ ความลาดชันของพื้นที่ สมุทรศาสตร์สภาวะพื้นที่ทำเกษตรกรรม พื้นที่ชลประทาน แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ความหนาแน่นของประชากรพื้นที่ตัวเมืองและชานเมือง รวมทั้งสภาพภูมิอากาศ ล้วนต้องนำมาพิจารณาประกอบการวางแผนปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงครามด้วยเช่นเดียวกันโดยทำการประเมินความได้เปรียบและความเสียเปรียบของแต่ละปัจจัย และมุ่งเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการทางทหารในระดับยุทธการเป็นหลัก

๒.๒ ตำแหน่งทางภูมิยุทธศาสตร์ (Geostrategic Position)

คือตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ที่อำนวยประโยชน์ต่อกำลังรบฝ่ายเรา สามารถนำมาใช้ในการควบคุมหรือโจมตีกำลังรบของฝ่ายตรงข้ามได้ สำหรับการกำหนดตำแหน่งที่โดยพิจารณาภูมิยุทธศาสตร์นั้นมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อการจัดตั้งฐานปฏิบัติการและ เพื่อให้ได้มาหรือดำรงไว้ซึ่งการควบคุมพื้นที่ต่อเนื่องกับทะเลหรือมหาสมุทร ทั้งนี้สามารถกำหนดภูมิยุทธศาสตร์ที่สำคัญได้ ๒ ลักษณะคือ

๒.๒.๑ ตำแหน่งที่ตอนกลาง (Central or Interior position) ได้แก่ ประเทศที่มีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ตรงกลางและถูกห้อมล้อมด้วยตำแหน่งที่ถูกครอบครองโดยฝ่ายตรงข้าม ตำแหน่งที่เช่นนี้จะมีข้อได้เปรียบทั้งทางรุกและทางรับ กล่าวคือหากปฏิบัติการจากศูนย์กลางจะสามารถรวมกำลังเพื่อต่อตี

ในทิศทางที่ต้องการได้รวดเร็วกว่าฝ่ายตรงข้ามที่เคลื่อนที่อยู่บริเวณรอบนอก ดังเช่นในคอนตัน สงครามโลก ครั้งที่ ๒ ที่ญี่ปุ่นครอบครองตำบลที่ตอนกลางด้านตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก และสามารถแผ่ขยายอิทธิพลได้เป็นวงกว้าง เป็นต้น ตามรูปที่ ๖

อย่างไรก็ตามหากประเทศที่มีตำบลที่ตอนกลางถูกโจมตีพร้อม ๆ กันจากหลายทิศทาง กำลังรบก็จะถูกบังคับให้แยกออกจากกัน และหากฝ่ายที่อยู่ตอนกลางสามารถควบคุมพื้นที่ได้น้อย คุ้มแล้ว จะทำให้ไม่สามารถใช้กำลังขนาดใหญ่ได้อย่างคล่องตัว อีกทั้งมีความเสี่ยงที่เส้นทางปฏิบัติการ (Line of operations) และเส้นทางส่งกำลังบำรุง (Line of supplies) จะถูกตัดขาดอีกด้วย

๒.๒.๒ ตำบลที่ขอบนอก (Exterior position) ได้แก่ ประเทศที่ครอบครองตำบลที่อยู่รอบ ๆ ขอบนอกของตำบลที่ตอนกลาง ตำบลที่ลักษณะนี้จะเอื้อประโยชน์ต่อการโจมตีเป้าหมายต่าง ๆ ของข้าศึกที่อยู่บริเวณตำบลที่ตอนกลางได้อย่างกว้างขวาง โดยกำลังของประเทศที่อยู่ตำบลที่ขอบนอกจะต้องมีจำนวนกำลังรบที่ใหญ่กว่าและมีความคล่องตัวสูงกว่ากำลังฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น

๒.๓ ระยะทาง (Distance)

หมายถึงระยะทางระหว่างที่ตั้งทางทหารฝ่ายเรากับพื้นที่เป้าหมายที่จะส่งใช้กำลัง โดยจะสัมพันธ์ใกล้ชิดกับปัจจัยเวลา ปัจจัยนี้นับว่ามีบทบาทมากสำหรับประเทศที่ต้องการขยายอำนาจทางทะเลขึ้นสู่ฝั่ง เพราะหากระยะทางมากยิ่งขึ้นเท่าใด ความสลับซับซ้อนของปฏิบัติการและการสูญเสียเวลา ก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

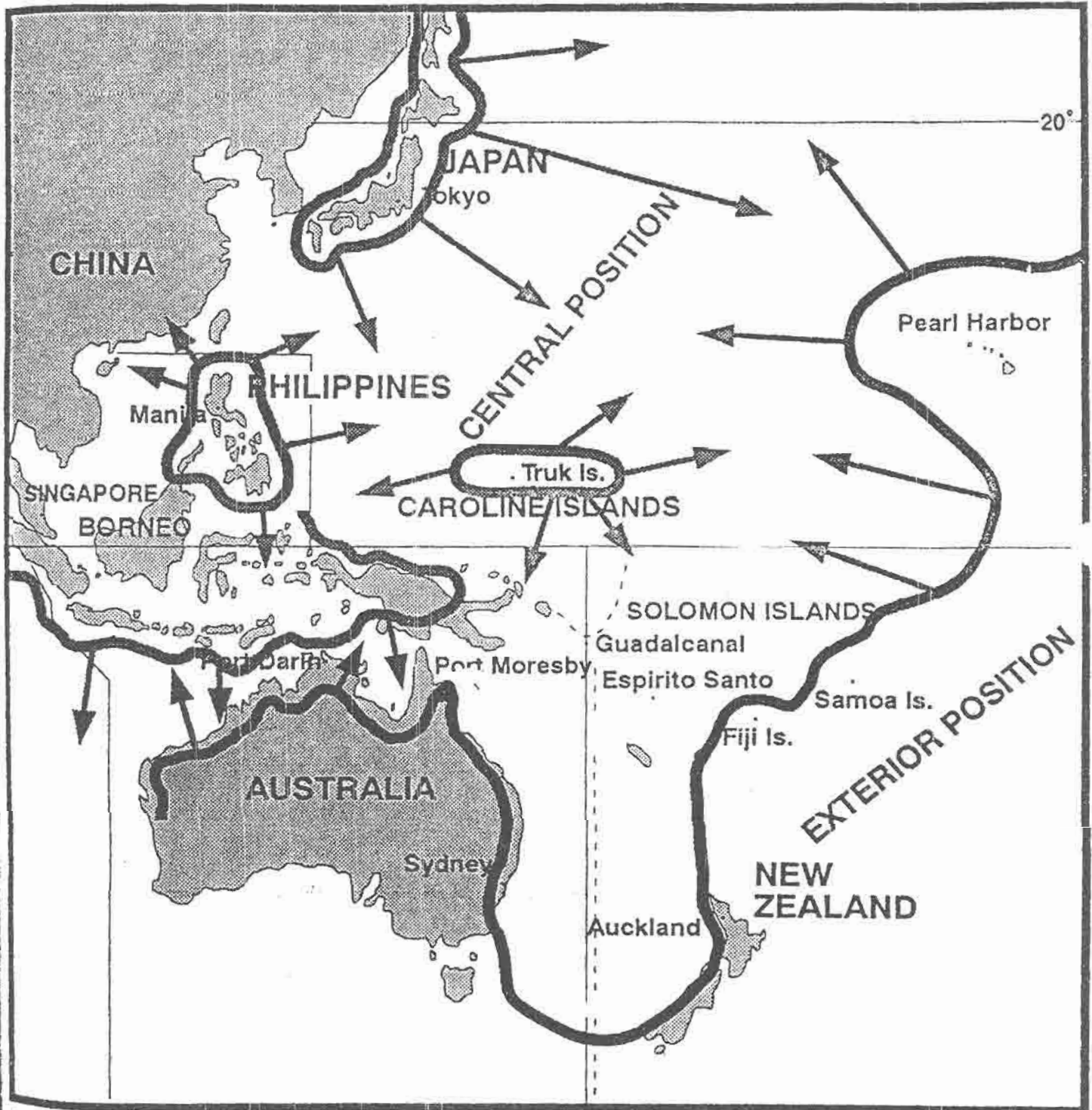
สำหรับระยะทางระหว่างจุดต่าง ๆ ภายในพื้นที่ใช้กำลังนั้น ควรมีลักษณะไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป ในกรณีที่ระยะทางยาวเกินไปและพื้นที่ใช้กำลังมีขนาดเล็ก จะทำให้เกิดอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายกำลังขนาดใหญ่ของทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ประเทศที่เป็นฝ่ายรับยังมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกตัดเส้นทางส่งกำลังบำรุงหรือถูกล้อมอีกด้วย

๒.๔ การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ (Chance of space)

ทุกฝ่ายย่อมแย่งชิงเพื่อให้ได้พื้นที่ที่เพียงพอต่อการเคลื่อนย้ายกำลังและปฏิบัติการ การได้พื้นที่เพิ่มเติมสามารถได้มาโดยปฏิบัติการทางรุกเข้าแย่งยึดพื้นที่ที่ฝ่ายตรงข้ามได้การควบคุมอยู่ หรือด้วยการใช้กำลังหรือรวมกำลังฝ่ายเราที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิมเสกเข้ามาในพื้นที่ป้องกันตนเอง หรือได้พื้นที่เพิ่มจากการจัดตั้งพันธมิตรหรือประเทศร่วมรบ ทำให้สามารถใช้พื้นที่เพื่อเตรียมปฏิบัติการทางทหารได้ ในสงครามทางบกนั้นหากเราสามารถผลักดันข้าศึกออกไปได้ไกลโดยมีพื้นที่อยู่ภายใต้การควบคุมที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเท่าใด เราก็จะสามารถตัดทอนเครื่องมือที่จะใช้ในการอำนวยความสะดวกสงครามของข้าศึกได้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น รวมทั้งยังสามารถใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ต่อฝ่ายเราได้อีกด้วย แต่สำหรับสงครามในทะเลนั้นจะมีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นเพราะอากาศยาน เรือดำน้ำ หรือทุ่นระเบิดของข้าศึก สามารถขจัดขวางหรือแม้แต่ควบคุมทะเลหรือมหาสมุทรได้ แม้ว่ากำลังรบผิวน้ำของข้าศึกจะน้อยกว่าก็ตาม

รูปที่ ๖

THE PACIFIC THEATER 1941 - 1945: CENTRAL VS. EXTERIOR POSITION

95-VEGO146

๒.๔.๒ การสูญเสียพื้นที่ (Loss of space) โดยปกติแล้วจะเป็นข้อเสียเปรียบอย่างมากในการเตรียมการต่อต้านการรุก และจะทำให้ฝ่ายที่สูญเสียพื้นที่ต้องประสบกับข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายกำลังรบ นอกจากนี้แล้วยังจะบั่นทอนขวัญและกำลังใจของฝ่ายที่สูญเสียลง และเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับฝ่ายตรงข้ามอีกด้วย ทั้งนี้ยกเว้นกรณีการเสียพื้นที่ของประเทศรัสเซียจากการบุกรุกของนาซีเยอรมันใน ค.ศ.๑๙๔๑ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีประชากรเบาบางและเป็นการปฏิบัติตามแผนที่ฝ่ายรัสเซียได้วางไว้แล้วก่อนล่วงหน้า

๒.๔.๓ โซนที่เป็นกลาง (Neutralized zone) จะถูกจัดตั้งขึ้นในพื้นที่ที่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงจากขั้นความตึงเครียดไปสู่ขั้นการสร้างความเข้าใจกันของทั้งสองฝ่าย การจัดตั้งพื้นที่ลักษณะนี้ถือว่าเป็นการแทรกแซงพื้นที่ระหว่างคู่ปฏิปักษ์ เพราะเป็นการลดโอกาสในพื้นที่สำหรับฝ่ายบุกรุกและเพิ่มโอกาสให้กับฝ่ายตั้งรับ ทั้งนี้เสถียรภาพของโซนที่เป็นกลางจะขึ้นอยู่กับความสมดุลของกำลังทั้งสองฝ่าย หากทั้งสองฝ่ายมีความเข้มแข็งใกล้เคียงกัน เมื่อฝ่ายหนึ่งพยายามทำให้เกิดข้อได้เปรียบใด ๆ เหนือโซน ก็จะถูกอีกฝ่ายหนึ่งหักล้างลง แต่ถ้าหากกำลังไม่สมดุลกันแล้ว ฝ่ายที่ด้อยกว่าจะต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะดำรงโซนที่เป็นกลางไว้ให้นานที่สุด

๒.๔.๔ ประเทศ/อาณาเขตที่เป็นกลาง (Neutral countries or territories) บังคับพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อการใช้กำลังของทั้งสองฝ่ายจะถูกลดลงจากการกำหนดประเทศ/อาณาเขตที่เป็นกลางอย่างเป็นทางการ โดยทั่วไปแล้วในประเทศหรืออาณาเขตที่เป็นกลางทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ จะต้องห้ามการกระทำใด ๆ ที่แสดงความเป็นข้างศึก ทั้งสองฝ่ายจะไม่ได้รับอนุญาตในการเคลื่อนย้ายกำลังทหาร ยุทโธปกรณ์ หรือ ยุทธปัจจัยผ่านอาณาเขตนี้ ประเทศที่เป็นกลางมีสิทธิที่จะปิดท่าเรือและเส้นทางคมนาคมทางบกไม่ให้ประเทศคู่สงครามใช้ได้ สิ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการรักษาเสถียรภาพของประเทศ/อาณาเขตที่เป็นกลาง คือการที่ประเทศคู่ปฏิปักษ์มีความได้เปรียบในพื้นที่พอ ๆ กัน ฝ่ายหนึ่งจะเคารพความเป็นกลางในอาณาเขตที่ประกาศไว้ตราบเท่าที่ความเสียเปรียบไม่ยิ่งหย่อนกว่าความได้เปรียบเหนืออาณาเขตนั้น ตัวอย่างเช่น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑ ทั้งอังกฤษและเยอรมัน ต่างมีผลประโยชน์เท่าเทียมกันในการดำรงความเป็นกลางของนอร์เว เพราะอังกฤษต้องการใช้ทะเลบริเวณชายฝั่งด้านเหนือของนอร์เวในการส่งกำลังให้กับพันธมิตรรัสเซีย ในขณะที่เยอรมันก็ต้องการใช้ทะเลบริเวณชายฝั่งด้านใต้ของนอร์เวในการขนส่งแร่เหล็กจากสวีเดน

๒.๔.๕ การปิดล้อมและต่อต้านการปิดล้อม (Blockade and counterblockade) สามารถใช้เพื่อปฏิเสธการใช้โอกาสจากปัจจัยพื้นที่ของฝ่ายตรงข้าม การปิดล้อมเป็นการกระทำลักษณะข้างศึกที่มุ่งหมายจะป้องกันเรือ อากาศยานของข้าศึก ของชาติเป็นกลางหรือของชาติใด ๆ ไม่ให้เข้าหรือออกจากท่าเรือ ท่าอากาศยาน หรือพื้นที่ชายฝั่ง ที่เป็นของข้าศึก หรือที่ข้าศึกควบคุมอยู่ ทำให้ข้าศึกไม่สามารถใช้ยานต่าง ๆ ของตน หรือของชาติเป็นกลางในการลำเลียงทหารและยุทธปัจจัยไปยังหรือออกจากอาณาเขตของข้าศึกได้ การปิดล้อมจะถูกประกาศจัดตั้งอย่างถูกต้องตามกฎหมายโดย

รัฐบาลของประเทศคู่สงครามฝ่ายหนึ่ง หรือโดย ผบ.กำลังรบที่ทำการปิดล้อมในนามของรัฐบาลนั้น ทั้งนี้จะต้องกำหนดวันที่เริ่มทำการปิดล้อม ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ที่แน่นอน และช่วงเวลาที่เปิดโอกาสให้เรือและอากาศยานของชาติเป็นกลางออกจากพื้นที่ที่จะทำการปิดล้อมด้วย การปิดล้อมต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องดำรงไว้ให้ได้ตามที่ประกาศไว้ โดยใช้กับทุกชาติไม่มีข้อยกเว้น

๒.๔.๖ โซนการรบ (Exclusion zones) ตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๙๔๕ เป็นต้นมา วิธีการที่ใช้กันมากในการสงวนพื้นที่ทางทะเลสำหรับกำลังรบฝ่ายตนและปฏิเสธการใช้ทะเลของฝ่ายตรงข้ามก็คือ การประกาศ "โซนการรบ" ในการบังคับใช้โซนนี้ต้องมีประสิทธิภาพนั้น ฝ่ายประกาศจะต้องมีกำลังปฏิบัติการที่เพียงพอโดยคำนึงถึงปัจจัยพื้นที่และปัจจัยเวลา มิเช่นนั้นจะมีผลเพียงการป้องปรามในระยะแรกเท่านั้น ในสงครามฟอล์คแลนด์รัฐบาลอังกฤษได้ประกาศโซนการรบทางทะเล (Maritime exclusion zone ; MEZ) รัศมี ๒๐๐ ไมล์ รอบหมู่เกาะฟอล์คแลนด์ เมื่อ ๑๒ เมษายน ค.ศ.๑๙๘๒ มีผลเฉพาะเรือรบและเรือช่วยรบของอาร์เจนตินาในโซนนี้เท่านั้นที่จะถูกโจมตี ต่อมาใน ๓๐ เมษายน ค.ศ.๑๙๘๒ รัฐบาลอังกฤษจึงได้ประกาศปรับโซนนี้เป็นโซนการรบแบบเบ็ดเสร็จ (Total exclusion zone ; TEZ) ซึ่งสามารถใช้ได้กับเรือและอากาศยานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นยานของทหารหรือของพลเรือนที่ปฏิบัติการช่วยเหลือการยึดครองหมู่เกาะฟอล์คแลนด์อย่างผิดกฎหมาย ในการนี้รัฐบาลอาร์เจนตินาก็ได้ประกาศ "South Atlantic War Zone" เป็นการโต้ตอบเมื่อ ๑๑ พฤษภาคม ค.ศ.๑๙๘๒

๒.๕ องค์การทางการทหารในพื้นที่ (Military Organization of Space) ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทั้งมหาอำนาจสหรัฐ ฯ และโซเวียต ยังคงมีการบริหารพื้นที่ล่อแหลมในลักษณะเขตภาคพื้น (Theater) โดย ทร.สหรัฐ ฯ ได้ให้คำจำกัดความเขตภาคพื้นนี้ว่า คือ "การบังคับบัญชาคำสั่งรวบรวมที่ได้รับความหมายให้ปฏิบัติการกิจร่วมภายในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่กำหนดไว้" ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการกล่าวถึงข้าศึกหรือประเทศที่มีศักดิ์เป็นข้าศึกอาจสามารถละไว้ในฐานที่เข้าใจได้ เนื่องจากการจัดการพื้นที่ตั้งแต่ยามสงบ

ปัจจุบันประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ อาทิ ประเทศสหรัฐ ฯ ได้จัดให้มีการบังคับบัญชาลักษณะเขตภาคพื้นในหลายพื้นที่บนโลก ผู้บังคับบัญชาเขตภาคพื้นแต่ละนายจะได้รับความหมายให้ดูแลพื้นที่ที่มีขอบเขตชัดเจน เรียกว่า "พื้นที่ในความรับผิดชอบ (Area of responsibility ; AOR) ในการนี้ ผู้บังคับบัญชาเขตภาคพื้นสามารถใช้กำลังรบคำนวณกลยุทธ์หรือใช้อำนาจการยิงเพื่อสร้างอิทธิพลบริเวณโดยรอบ AOR ได้ โดยเรียกพื้นที่นี้ว่า "พื้นที่สร้างอิทธิพล (Area of influence)" สำหรับพื้นที่ผลประโยชน์ (Area of Interest ; AI) นั้น คือพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่ล้อมรอบและต่อเนื่องกับพื้นที่สร้างอิทธิพลและขยายตัวลึกเข้าไปในอาณาเขตของฝ่ายตรงข้าม และ/หรือมีทิศทางไปยังวัตถุสิ่งที่มีมุ่งทางวัตถุตามแผนทางทหารที่จัดทำขึ้น โดยปกติแล้วพื้นที่นี้จะครอบคลุมอาณาเขตที่อยู่ใน

ความควบคุมหรือครอบครองโดยข้าศึก ซึ่งคาดว่าเป็นอันตรายต่อการบรรเทาภารกิจของฝ่ายเรา ตามรูปที่ ๗

๒.๕.๑ โครงสร้างของเขตภาคพื้น (Theater Structure) ตามรูปที่ ๘

เขตภาคพื้น (Theater) ตามความหมายของกองทัพสหรัฐ ฯ คือ พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่อยู่นอกทวีปอเมริกา ซึ่ง ผบ.กำลังรบร่วมได้รับมอบหมายความรับผิดชอบทางทหาร (ที่มา : เอกสาร Joint Pub 1-02)

เขตสงคราม (Theater of War) คือ พื้นที่ทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ที่มีส่วนเกี่ยวพันหรือกำลังจะมีส่วนเกี่ยวพันโดยตรงกับการใช้ประโยชน์ของข้าศึก (ที่มา : เอกสาร Joint Pub 1-02) หรืออีกความหมายหนึ่ง คือ พื้นที่ซึ่งมีปฏิบัติการทางทหารต่าง ๆ เกิดขึ้น โดยจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์เดียวกัน ปฏิบัติการทางทหารเหล่านี้มีลักษณะเป็นการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพ หรือเป็นปฏิบัติการร่วม/ผสม โดยสหรัฐ ฯ จะมอบความรับผิดชอบในปฏิบัติการนี้ให้กับ ผบ.กำลังรบร่วม (Unified combatant commander) ผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้เขตภาคพื้นควรมีความสมบูรณ์ทางยุทธการในตัวเอง โดยมีฐานส่งกำลังบำรุงเพียงพอที่จะสนับสนุนปฏิบัติการจนบรรลุวัตถุประสงค์ได้ (ที่มา : เอกสาร FM 90-23/TACP, Joint Pub 3-0)

พื้นที่ในความรับผิดชอบ (Area of Responsibility) คือ พื้นที่ทางบกที่รัฐบาลได้มอบอำนาจและความรับผิดชอบเป็นการเฉพาะให้แก่ผู้บังคับบัญชาประจำพื้นที่ เพื่อการพัฒนาและดำรงที่ตั้งทางทหารไว้ รวมทั้งควบคุมการเคลื่อนย้ายกำลังและการปฏิบัติการทางยุทธวิธีด้วยกำลังทหารของตนเอง (ที่มา : เอกสาร Joint Pub 1-02)

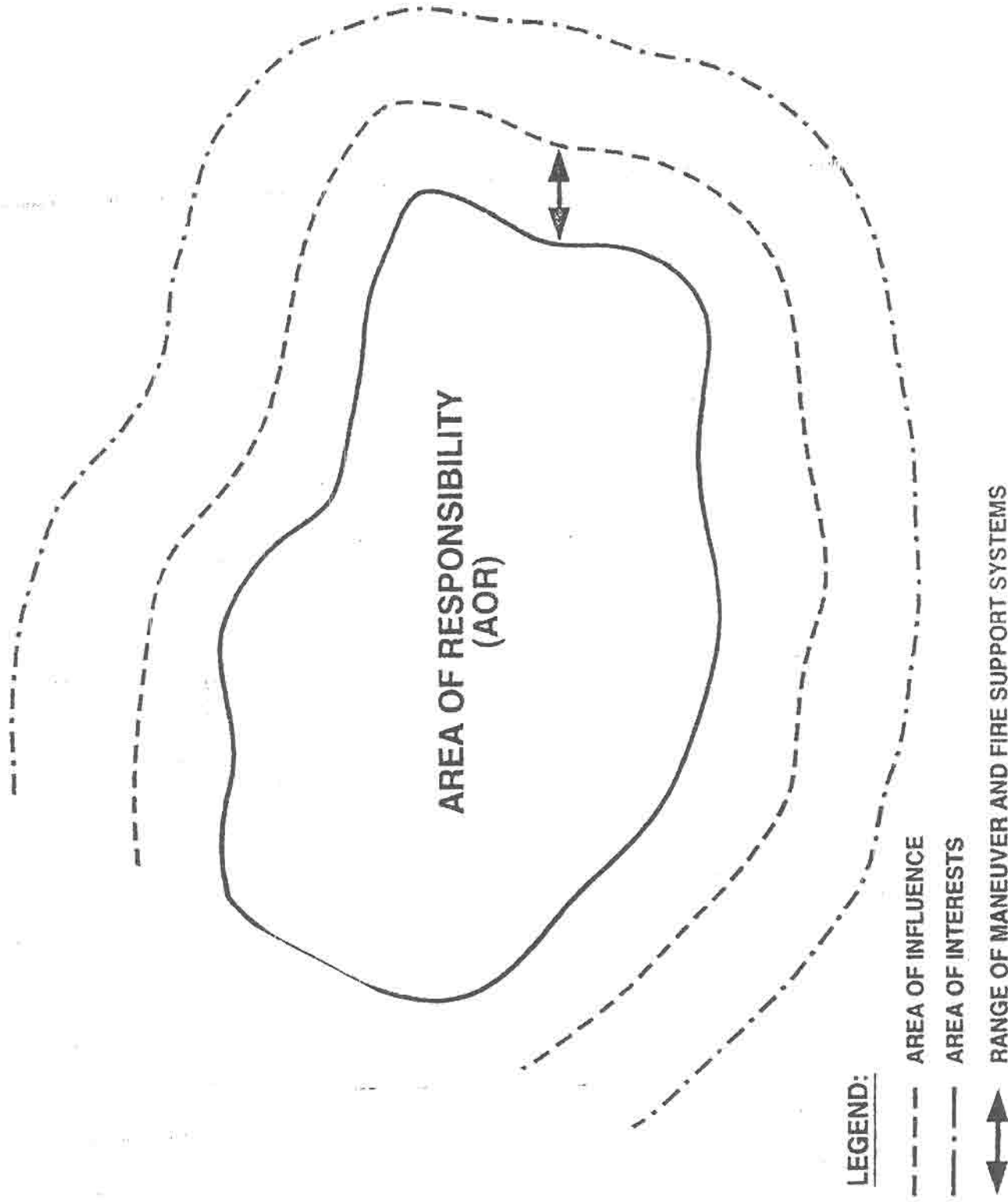
เขตปฏิบัติการทางทหาร (Theater of Operations) คือ พื้นที่ขนาดใหญ่พื้นที่หนึ่งที่จะรองรับการปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ได้

๒.๕.๒ องค์ประกอบของเขตภาคพื้น (Theater Elements) ในเขตการรบใด ๆ ย่อมมีองค์ประกอบจำนวนมากที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบการวางแผนทางทหารและการปฏิบัติการ อาทิ คำสั่งที่ตั้งกำลังรบ ฐานปฏิบัติการ สิ่งที่มีมุ่งหวังวัตถุประสงค์ขีดความสามารถรบ เส้นทางปฏิบัติการและเส้นทางคมนาคม เป็นต้น ตามรูปที่ ๘

๒.๕.๓ ระดับของสงคราม (Levels of War) ตามรูปที่ ๑๐

ระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Levels of War) สงครามในระดับนี้เกี่ยวพันถึงแผนทางยุทธศาสตร์ในการจัดเตรียมเครื่องมือจากพลังอำนาจแห่งชาติสำหรับการทำสงคราม หรือระงับข้อขัดแย้ง และคำสั่งปฏิบัติในการจัดเตรียมกองทัพ รวมทั้งการนำกองทัพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ (ที่มา : เอกสาร AFM 1-1)

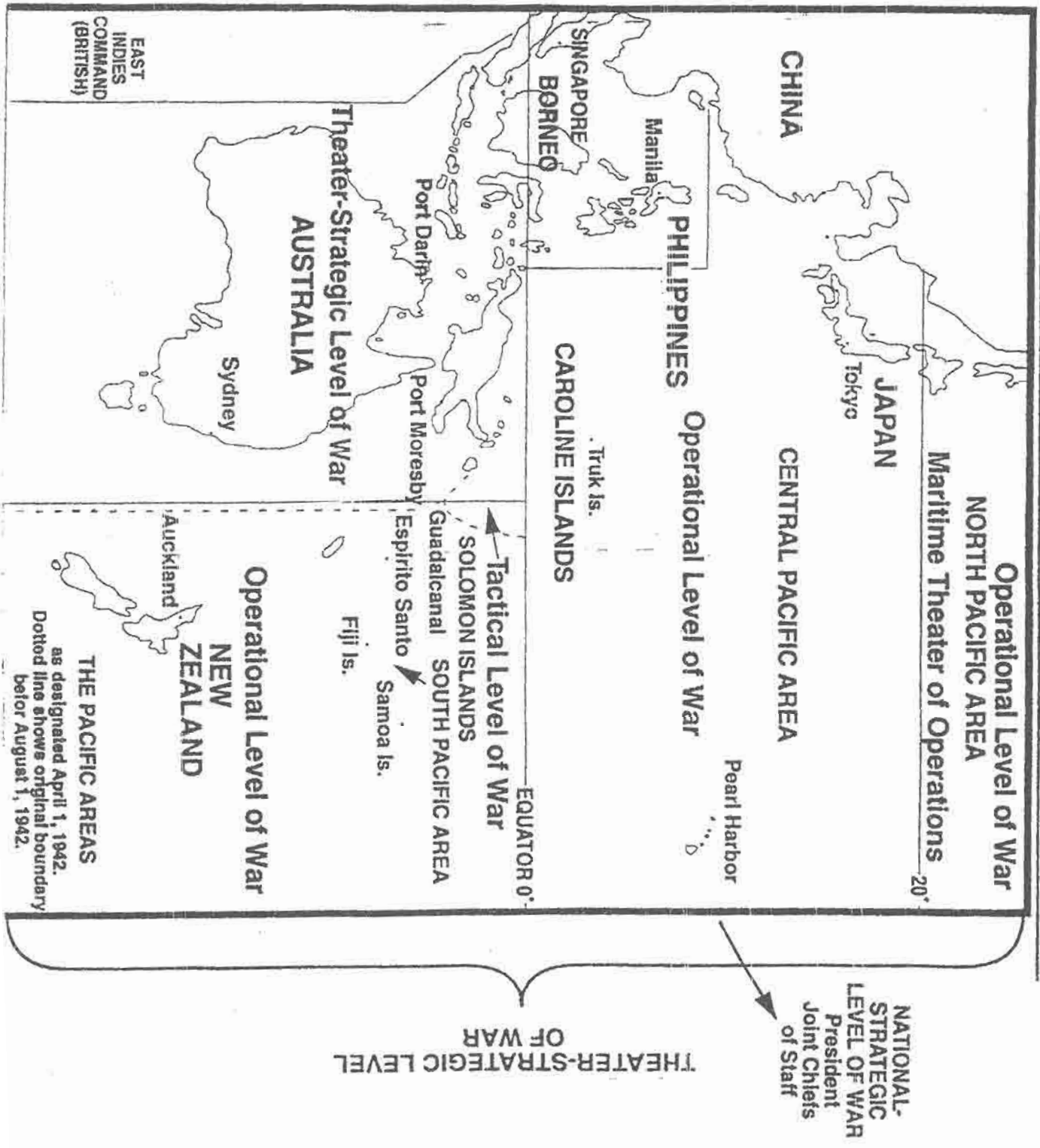
THE THEATER

LEGEND:

- AREA OF INFLUENCE
- . - AREA OF INTERESTS
- RANGE OF MANEUVER AND FIRE SUPPORT SYSTEMS
- ↔

THE PACIFIC THEATER AND THE LEVELS OF WAR, 1942-1945

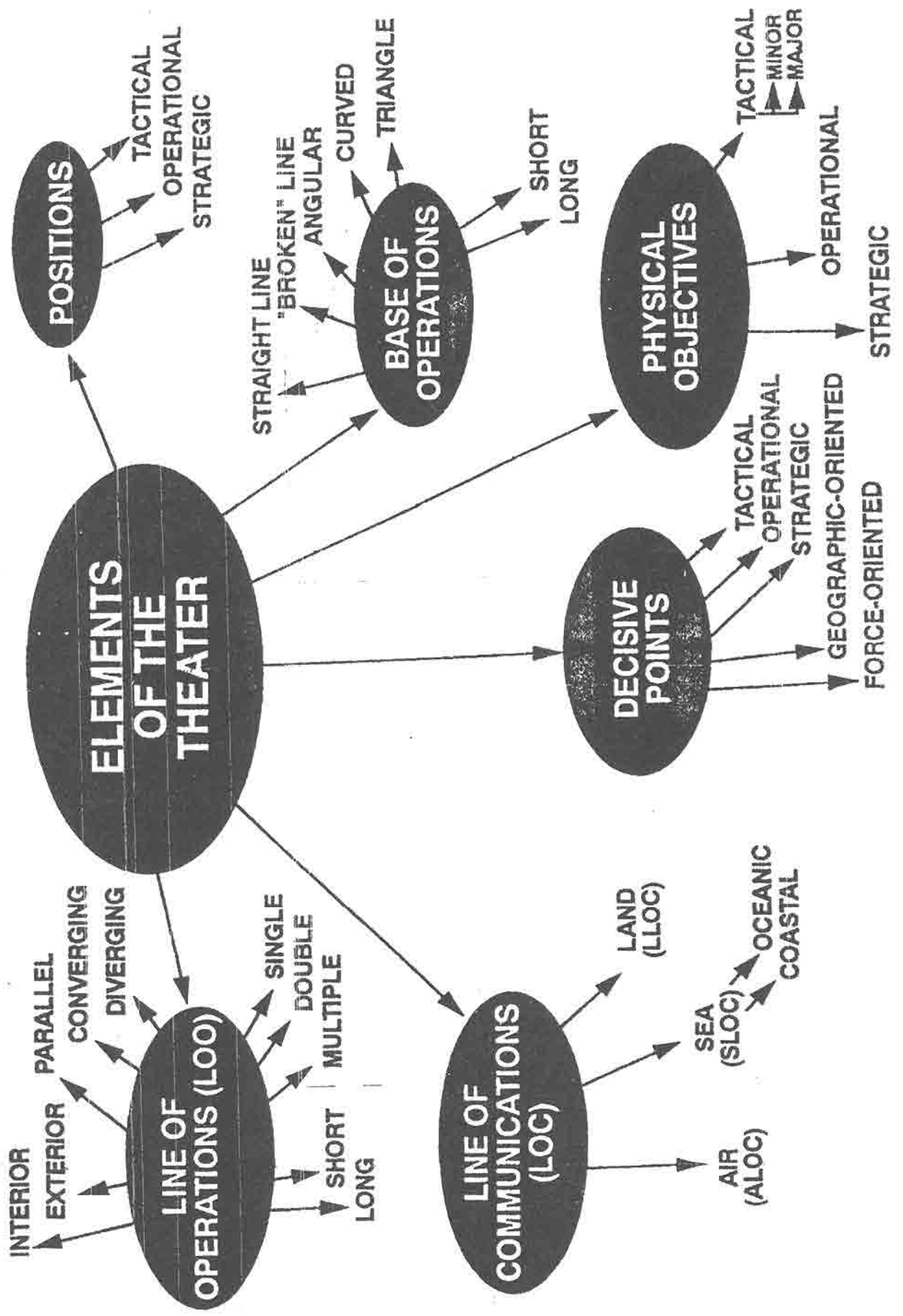

THEATER-STRATEGIC LEVEL OF WAR

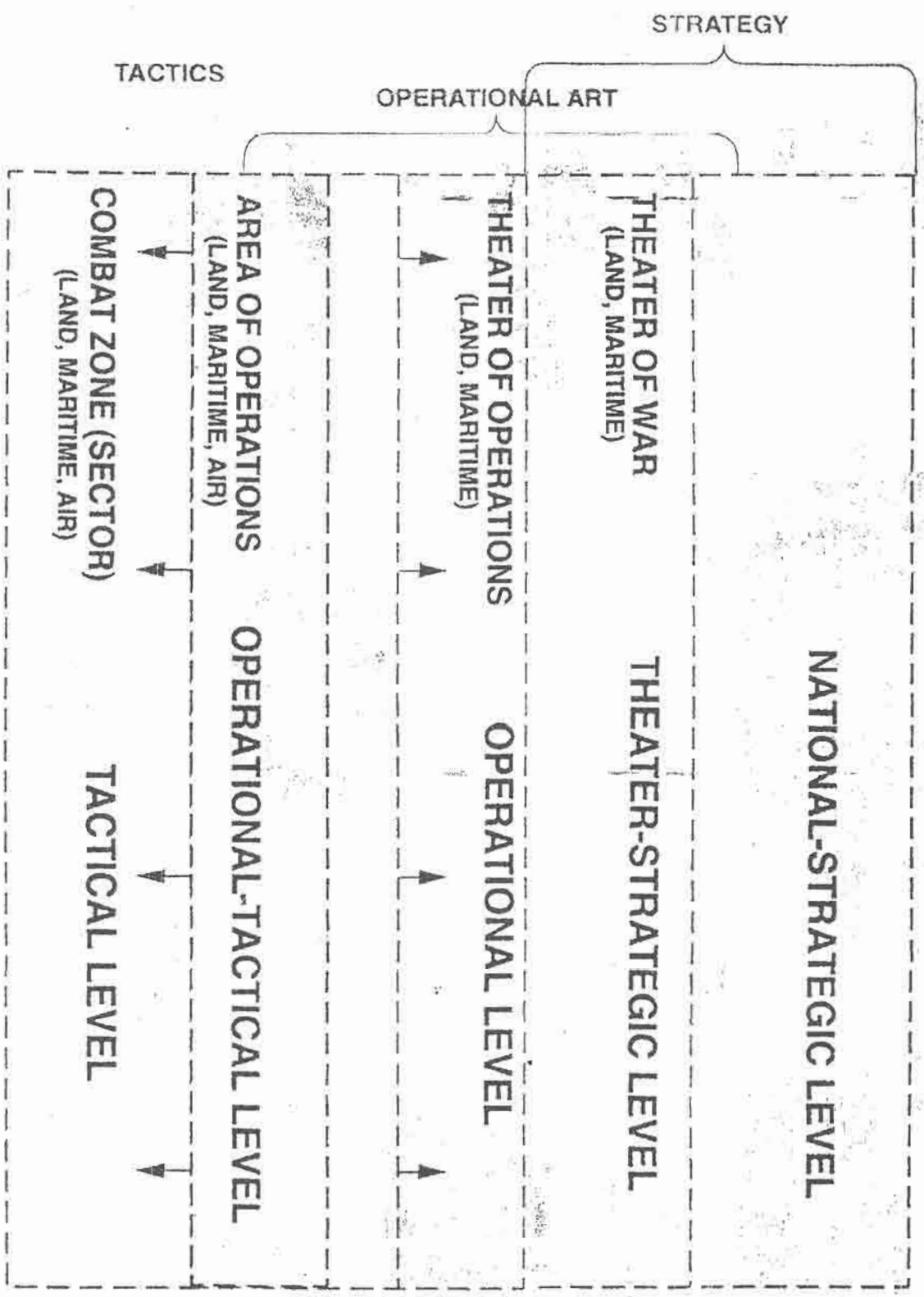
NATIONAL-STRATEGIC LEVEL OF WAR
President
Joint Chiefs of Staff

THE PACIFIC AREAS as designated April 1, 1942. Dotted line shows original boundary before August 1, 1942.

ELEMENTS OF THE THEATER

PHYSICAL ENVIRONMENT AND THE LEVELS OF WAR

ระดับยุทธการ (Operational Level of War) จะเกี่ยวข้องกับการใช้กำลังทหารทางปฏิบัติการในเขตสงคราม เพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบเหนือข้าศึก ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางทหารในระดับยุทธศาสตร์ ด้วยการออกแบบทางทหาร การจัดองค์กร และการทำสงครามหรือปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ กิจหลักของกำลังรบในระดับยุทธการนี้คือการพิสูจน์ทราบ และการรวมกำลังรบเข้าต่อสู้กับจุดศูนย์กลางของข้าศึกที่มีความอ่อนไหวง่ายหรืออ่อนแอ (ที่มา : เอกสาร AFM 1-1)

ระดับยุทธวิธี (Tactical Level of War) สงครามในระดับนี้จะเป็นการแปลความของอำนาจกำลังรบที่มีอยู่ไปสู่ความสำเร็จในการรบและ/หรือการปะทะกันด้วยกำลังของทั้งสองฝ่าย ผ่านทางการตัดสินใจและปฏิบัติการรบเพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือข้าศึก (ที่มา : เอกสาร AFM 1-1) หรืออีกนัยหนึ่งคือระดับการวัดค่าเฉพาะที่จะใช้เมื่อกำลังทั้งสองฝ่ายเข้าปะทะกันในพื้นที่การรบ

๒.๖ รูปพรรณสัณฐานของพื้นที่ (Shape)

รูปพรรณสัณฐานของประเทศนับว่ามีผลกระทบค่อนข้างมากต่อตำบลที่ทางยุทธศาสตร์ โดยทั่วไปแล้วสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะหลักได้ดังนี้

๒.๖.๑ ลักษณะแน่นเป็นปึกแผ่น (Compact shape) คือประเทศที่จุดต่าง ๆ บนเส้นเขตแดนมีระยะทางจากศูนย์กลางของประเทศนั้นใกล้เคียงกัน ได้แก่ ประเทศเยอรมัน สาธารณรัฐประชาชนจีน เบลเยียม และโปแลนด์ ลักษณะเช่นนี้โดยทั่วไปแล้วจะมีความเข้มแข็งในตัวเองโดยธรรมชาติ หากเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่ด้วยแล้วก็จะยิ่งทำให้โอกาสจากปัจจัยพื้นที่สูงชันตามไปด้วย เนื่องจากมีความง่ายในการเชื่อมต่อแหล่งอุตสาหกรรมต่าง ๆ และเครือข่ายการลำเลียงขนส่ง รวมทั้งการเชื่อมโยงทางธุรกิจต่าง ๆ ภายในประเทศ นอกจากนี้ยังสะดวกต่อการรวมกำลังและการใช้กำลังทางบกในกรณีที่ถูกข้าศึกรุกข้ามพรมแดนอย่างกระทันหันอีกด้วย

๒.๖.๒ ลักษณะยาวและแคบ (Elongated shape) คือ ประเทศที่มีความยาวอย่างน้อย ๖ เท่าของความกว้าง ได้แก่ ประเทศสวีเดน นอร์เว ปานามา และชิลี ประเทศที่มีลักษณะเช่นนี้จะป้องกันการยกพลขึ้นบกได้ยาก เส้นทางคมนาคมทางบกก็จะมีลักษณะคดเคี้ยวมากเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายกำลังทหาร ด้วยเหตุนี้บางประเทศจึงยังจำเป็นต้องดำรงกองทัพบกขนาดใหญ่ไว้ส่งผลทำให้งบประมาณในการพัฒนากำลังอำนาจทางทะเลลดน้อยลง

๒.๖.๓ ลักษณะมีช่องทางเปิด (Pronupt shape) คือ ประเทศที่เกือบมีลักษณะแน่นเป็นปึกแผ่น แต่มีบางส่วนของอาณาเขตมีลักษณะเป็นช่องทางเปิดเข้าสู่ใจกลางของประเทศ ประเทศเหล่านี้จะประสบปัญหาเรื่องอาณาเขตทางทะเลอย่างมาก ได้แก่ ประเทศไทย และโครเอเชีย

๓. ปัจจัยเวลา (Time)

"The advantage of time and place in all martial actions is half a victory, which being lost is irrecoverable."

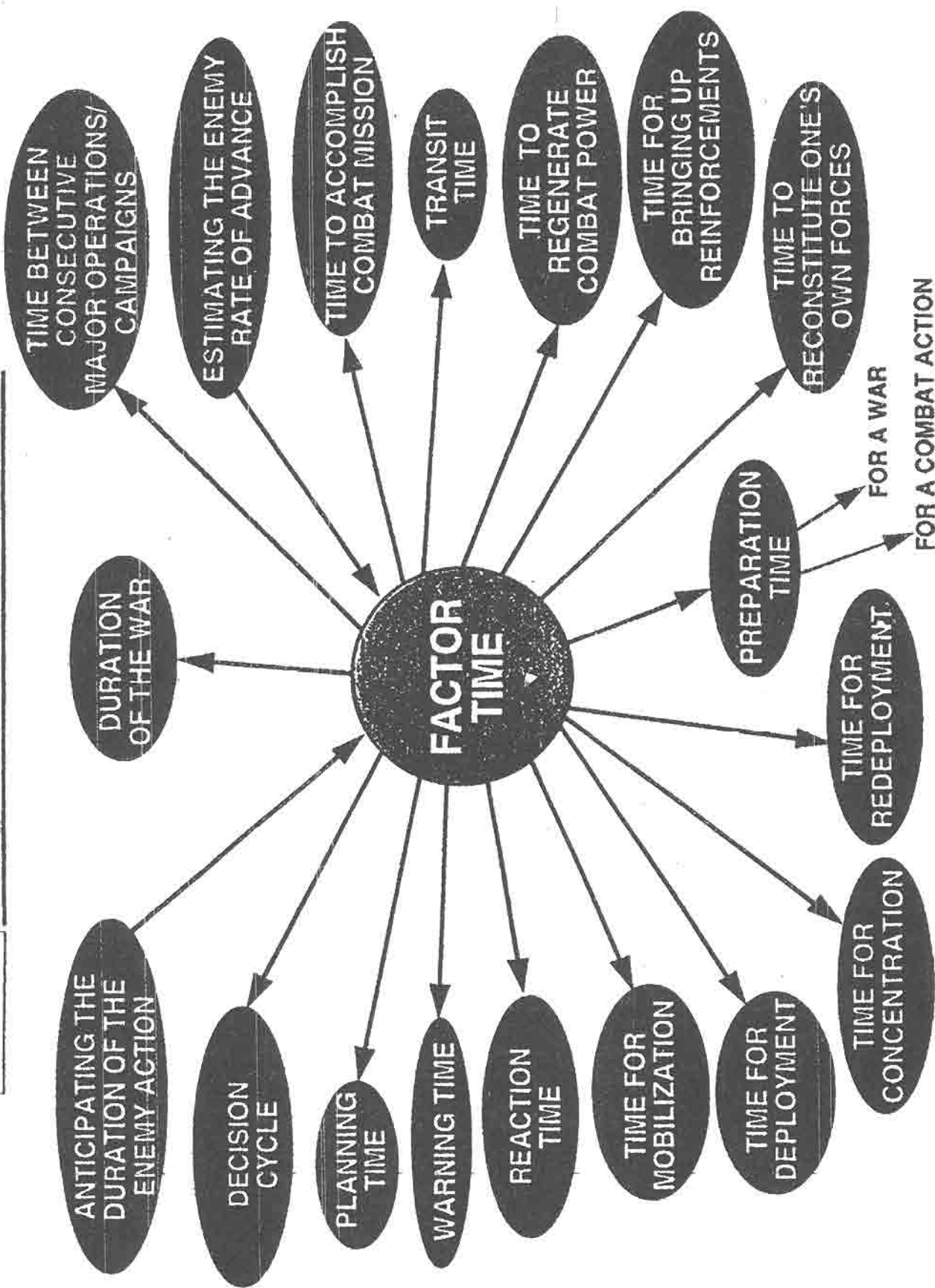
เซอร์ ฟรานซิส เครก ค.ศ.๑๕๘๘

พระเจ้านโปเลียนที่ ๑ ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับศิลปะในการทำสงครามว่า เวลาเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากกว่าปัจจัยทั่วไปของพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาสงคราม เพราะปัจจัยทั่วไปของพื้นที่แม้สูญเสียไปยังสามารถจึงกลับคืนมาได้ แต่สูญเสียเวลาไม่มีทางกู้กลับคืนมา ปัจจัยเวลานี้ นับว่าเป็นพื้นฐานในการคิดคำนวณทั้งหมดของผู้บังคับบัญชาาระดับยุทธการ ตามรูปที่ ๑๑ โดยรับมาในสภาพที่คงที่ ไม่สามารถที่จะปรับตามความตั้งใจของผู้บังคับบัญชาได้ อย่างไรก็ตามปัจจัยเวลาสามารถช่วยเพิ่มเสรีภาพในการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาาระดับยุทธการได้มาก ดังนี้

๓.๑ ระยะเวลาของสงคราม (Duration of a war) สิ่งหนึ่งที่นักการทหารต้องการอย่างมากคือ การที่จะสามารถล่วงรู้ภาพของสงครามที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้สามารถเตรียมทรัพยากรได้อย่างเป็นระบบและทันเวลา ยังมีเวลาในการเตรียมทำสงครามมากขึ้นเท่าใด การเตรียมการก็ยิ่งรอบคอบและนำไปสู่ความสำเร็จมากยิ่งขึ้นเท่านั้น การประเมินระยะเวลาของสงครามอย่างถูกต้อง นับว่ามีความสำคัญต่อการคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับความล่อแหลม (Vulnerabilities) ของประเทศที่ทำสงคราม พันธมิตรและประเทศร่วมสงคราม รวมทั้งการกำหนดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย โดยปกติแล้วสงครามที่มีระยะสั้นจะใช้ยุทธโรปกรณ์เพิ่มเติมจากอัตราสำรองสงครามเท่านั้น แต่สงครามที่มีระยะเวลายาวต้องการความสามารถในการผลิตเพิ่มสูงขึ้นมาก รวมทั้งต้องระดมสรรพกำลังต่าง ๆ ของพลเรือนมาใช้เพื่อการทหารอีกด้วย การที่จะสามารถทำสงครามยืดเยื้อได้หรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับขีดความสามารถในการผลิตด้านกำลังพล ยุทธโรปกรณ์ และยุทธปัจจัยในปัจจุบันเป็นสำคัญ ดังนั้นหากฝ่ายใดมีความพร้อมในการเตรียมทำสงครามเร็วกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ก็จะเป็นฝ่ายได้เปรียบทางยุทธศาสตร์ เพราะมีโอกาสรวมกำลังรบให้พร้อมรบได้ก่อน

๓.๒ ระยะเวลาแจ้งเตือน (Warning time) การที่ประเทศมีตำบลที่ทางภูมิยุทธศาสตร์ที่ดีจะช่วยยืดเวลาแจ้งเตือนการโจมตีจากข้าศึกได้อย่างมาก เพราะฝ่ายโจมตีจำเป็นต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในการตั้งสมกำลังรบในพื้นที่รวมกำลังก่อน แล้วจึงเริ่มดำเนินกลยุทธ์ได้ ตัวอย่างเช่น ระยะเวลาแจ้งเตือนของกองกำลังนาโต้ในยุโรปกลางระหว่างยุคสงครามเย็นจะวัดกันเป็นชั่วโมง เพราะเป็นดินแดนประชิดกับจุดศูนย์กลางของยุโรป ต่อมาภายหลังกลุ่มสนธิสัญญาอ่าวร็อร์ได้แตกสลายลงทำให้มีพื้นที่เพียงพอในการแจ้งเตือน จึงจัดตั้งโซนป้องกันตนเองลึกเข้ามาในยุโรปตอนกลางประมาณ ๓๐๐ ไมล์ และคงการวางกำลังทหารไว้เผชิญหน้ากับกำลังรัสเซียเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

THE FACTOR TIME

๓.๓ ระยะเวลาที่เริ่มโต้ตอบได้ (Reaction time) ฝ่ายรับจะประสบความสำเร็จได้ หากสามารถลดระยะเวลาที่เริ่มโต้ตอบได้ให้เหลือน้อยที่สุด ด้วยการจัดให้มีโครงสร้างการควบคุมและการบังคับบัญชาที่เหมาะสมและมีวงรอบการตัดสินใจที่รวดเร็ว ระยะเวลาที่เริ่มโต้ตอบสามารถทำให้สั้นลงได้ โดยเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤตการณ์หรือสถานการณ์ที่มีข้าศึกเกิดขึ้นกะทันหัน ด้วยการวางกำลังไว้ในพื้นที่ส่วนหน้าหรือในพื้นที่ที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดปัญหา เช่นเดียวกับที่กองทัพสหรัฐ ฯ ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

๓.๔ ระยะเวลาสำหรับการระดมสรรพกำลังและการวางกำลัง (Time for mobilization and deployment) ควรให้สั้นที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เพื่อส่งเสริมโอกาสของฝ่ายเราให้เริ่มปฏิบัติการได้ก่อนที่ฝ่ายตรงข้ามจะพร้อม ทั้งนี้ระยะทางไปยังพื้นที่ใช้กำลังยิ่งไกลขึ้นเท่าใดก็ยิ่งต้องใช้เวลาในการเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ที่จะรวมกำลังมากขึ้นเท่านั้น

๓.๕ เวลาในการตัดสินใจ (Decision cycle) ความสำเร็จของฝ่ายรุกจะขึ้นอยู่กับความรวดเร็วของปฏิบัติการและความรวดเร็วในการตัดสินใจ รวมทั้งต้องให้ได้รับชัยชนะเร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ส่วนฝ่ายรับควรถ่วงเวลาในเรื่องที่จะมีผลเด็ดขาดทางการรบให้นานที่สุดเท่าที่ทำได้ ยกเว้นกรณีตั้งใจจะตอบโต้การบุกให้ได้ชัยชนะต่อฝ่ายรุก จึงจะพยายามให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว

แม้เทคโนโลยีทางการรบจะก้าวหน้าขึ้นมากเพียงใดก็ตาม ปัจจัยทั่วไปของพื้นที่และปัจจัยเวลา ก็ยังคงใช้ได้จนถึงปัจจุบัน ทั้งสองปัจจัยนี้มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันอยู่คือ สามารถวัดค่าได้ และถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาคำนวณเพื่อการวางแผนทางทหาร โดยปัจจัยทั่วไปของพื้นที่จะมีลักษณะคงที่แปรเปลี่ยนไม่ได้ ส่วนปัจจัยเวลาจะมีลักษณะไม่อยู่นิ่งและแปรเปลี่ยนได้

๔. ปัจจัยกำลังรบ (Force)

“Superior force is a powerful persuader”

เซอร์วินสตัน เชอร์ชิล, ตุลาคม ๑๙๔๒

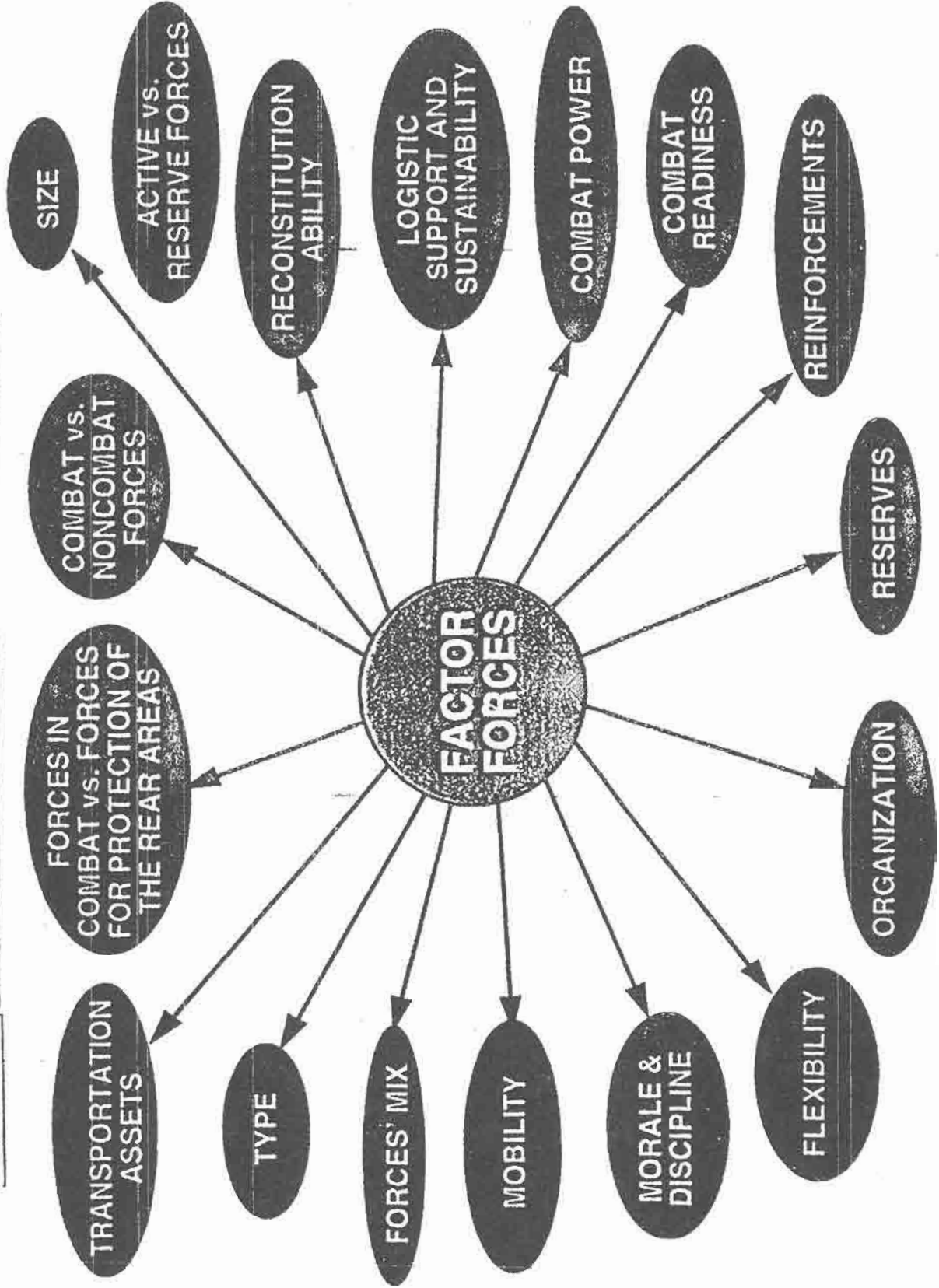
ปัจจัยกำลังนี้มีได้หมายถึง กองทหาร กำลังทางเรือ หรือทางอากาศ หากแต่เป็นกำลังของทุกเหล่าทัพรวมถึงความต้องการด้านการส่งกำลังบำรุงที่อยู่ในความควบคุมของ ผบ.กำลังรบระดับปฏิบัติการ บางครั้งก็สามารถใช้คำว่า “เครื่องมือ (Means)” อธิบายความหมายอย่างกว้าง ๆ ได้ สำหรับในระดับยุทธศาสตร์นั้นนอกจากกำลังของกองทัพแล้ว ยังหมายรวมถึงการเมือง เศรษฐกิจ และทรัพยากรทั้งหมดของประเทศด้วย การใช้ปัจจัยกำลังนี้สมควรได้รับการพิจารณาใช้ในหนทางที่จะได้ผลเด็ดขาดที่สุด ทั้งนี้ควรระลึกเสมอว่าไม่มีความผิดพลาดใดที่จะเลวร้ายไปกว่าความไม่สมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุและเครื่องมือที่ใช้ได้จริง ปัจจัยกำลังจะไม่ผูกพันกับสภาพของ

ปัจจัยทั่วไปของพื้นที่อย่างตายตัว แต่จะเกี่ยวพันทางด้านปัจจัยเวลาที่จะสามารถนำกำลังมาใช้ได้จริงตามรูปที่ ๑๒

โดยปกติแล้วจำนวนกำลังรบยิ่งมีมาก ผลของปฏิบัติการทางทหารที่คาดว่าจะประสบความสำเร็จ จะมีความแน่นอนมากยิ่งขึ้นเท่านั้น แต่หากมีกำลังน้อยกว่าก็สามารถทำให้สมดุลกับฝ่ายตรงข้ามได้ด้วยการทำให้ปัจจัยทางนามธรรมมีความเหนือกว่า ได้แก่ การพิถีพิถันเกี่ยวกับแนวความคิดทางด้านยุทธการ (Operational concepts) การฝึกและภาวะผู้นำ เป็นต้น

การที่มีสัดส่วนที่ค้ำระหว่างกำลังรบและพื้นที่ นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากสิ่งหนึ่งในการวางแผนปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ได้จริงจำนวนจำกัด ปัจจัยนี้จะทวีความสำคัญมากขึ้นเมื่อระยะเวลาของสงครามยืดเยื้อออกไปและพื้นที่การรบขยายตัว ซึ่งโดยปกติแล้วขนาดของกำลังที่จะใช้ควรมีสัดส่วนเหมาะสมกับขนาดของพื้นที่ที่จะควบคุมดูแล การเพิ่มขึ้นหรือการสูญเสียปัจจัยพื้นที่มิได้เป็นประเด็นหลักที่มีผลต่อความได้เปรียบหรือเสียเปรียบ หากแต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นที่และกำลังรบที่มีผลมากกว่า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือปัจจัยทั่วไปของพื้นที่หรือทางภูมิศาสตร์ไม่สามารถที่จะถูกนำมาใช้พิจารณาถึงความสำเร็จของความพยายามทางทหารแต่เพียงลำพังได้

THE FACTOR FORCES

หน้าที่ต่าง ๆ ทางยุทธการ (Operational function)

๑. กล่าวทั่วไป

สิ่งที่มีความสำคัญมากอีกประการหนึ่งเกี่ยวข้องกับกำลังรบและเครื่องมือต่างๆ ที่ได้ถูกวางกำลังหรือมืออยู่แล้วในพื้นที่ตั้งแต่ยามสงบ ซึ่ง ผบ.กำลังรบที่ได้รับแต่งตั้งมีอำนาจเต็มที่จะนำมาใช้ในการวางแผน เตรียมการ อำนวยการใช้กำลังและดำรงสภาพ ตลอดจนการปฏิบัติการทางทหารได้ หน้าที่ต่าง ๆ ทางยุทธการเหล่านี้ เป็นความต้องการหลักขั้นต้นในการอำนวยการปฏิบัติการตั้งแต่ยามสงบไปจนถึงยามสงคราม ที่สำคัญได้แก่ การบังคับบัญชาและการควบคุม (Command and control ; C²) ซึ่งรวมถึงระบบ C³I นอกจากนี้คือการข่าวกรอง (Intelligence) อำนวยการยิงระดับยุทธการ (Operational fires) การส่งกำลังบำรุงระดับยุทธการ (Operational logistics) การป้องกันระดับยุทธการ (Operational protection) รวมทั้งสงครามข้อมูลข่าวสาร (Information warfare ; IW) และสงครามการบังคับบัญชาและควบคุม (Command and control warfare ; C²W) ก็สมควรได้รับการพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ทางยุทธการนี้ด้วย เพราะนับวันจะเพิ่มความสำคัญและบทบาทมากขึ้นเป็นทวีคูณ ตามรูปที่ ๑๓

๒. การบังคับบัญชาและการควบคุม (Command and Control ; C²)

การบังคับบัญชาและการควบคุม หมายถึงกรรมวิธีที่ผู้บังคับบัญชารวมถึงองค์กรในการบังคับบัญชาใช้ในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน และควบคุมกำลังฝ่ายตนและฝ่ายเดียวกันรวมทั้งเครื่องมือทางการรบ เพื่อให้สามารถบรรลุภารกิจที่ตั้งไว้ การบังคับบัญชาและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ควรมีส่วนช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกทางด้านเวลาในการดำเนินกรรมวิธีและการตัดสินใจแม้ในบางครั้งจะมีข้อมูลข่าวสารที่ไม่สมบูรณ์และไม่ชัดเจนก็ตาม ลักษณะของการบังคับบัญชาและการควบคุมที่ดีและมีประสิทธิภาพควรมีลักษณะดังนี้

๒.๑ มีโครงสร้างที่เรียบง่าย

๒.๒ หน่วยบังคับบัญชาระดับรองลงไปมีจำนวนน้อย

๒.๓ อำนวยการจากส่วนกลาง (Centralized direction)

ระบบที่จะสนับสนุนการบังคับบัญชาและการควบคุมในปัจจุบัน นอกจากจะมีระบบบังคับบัญชาและควบคุม (Command and control system ; C² system) เป็นพื้นฐานแล้ว ยังมีระบบการสื่อสารและระบบคอมพิวเตอร์เป็นระบบสนับสนุนที่สำคัญร่วมด้วย รวมเรียกว่า ระบบ C⁴ การที่มีระบบ C⁴ ที่มีประสิทธิภาพจะมีส่วนช่วยเหลือสำคัญต่อความสำเร็จในการวางแผน เตรียมการ ปฏิบัติการ และดำรงสภาพการปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม สำหรับสงครามการบังคับบัญชาและ

ควบคุม (C² Warfare ; C² W) นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อปฏิเสธฝ่ายตรงข้ามไม่ให้สามารถใช้ขีดความสามารถทางการบังคับบัญชาและการควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันก็ทำการป้องกันขีดความสามารถในด้านนี้ของตนเองไว้อย่างเหนียวแน่น มีองค์ประกอบตามรูปที่ ๑๔

สำหรับสงครามข้อมูลข่าวสาร (Information Warfare ; IW) หมายถึง ปฏิบัติการที่จะช่วยเหลือยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ ในการแข่งขันและดำรงไว้ซึ่งความได้เปรียบที่เด็ดขาดในข้อมูลข่าวสาร โดยทำการโจมตีต่อโครงสร้างด้านข้อมูลข่าวสารของฝ่ายตรงข้ามด้วยวิธีการต่าง ๆ ในขณะที่ทำการป้องกันระบบข้อมูลข่าวสารของตนเอง มีโครงสร้างของสงครามข้อมูลข่าวสาร ตามรูปที่ ๑๕

๓. การข่าวกรองระดับยุทธการ (Operational intelligence)

การข่าวกรองทางยุทธการจะเกี่ยวข้องกับข่าวกรองที่ต้องการสำหรับการวางแผนปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงครามภายในเขตปฏิบัติการทางทหารที่กำหนดเป็นหลัก ซึ่งจะต้องจัดตั้งระบบเพื่อการรวบรวม ดำเนินกรรมวิธี ประเมินค่า และการกระจายข่าวกรองไปยังผู้บังคับบัญชาระดับยุทธการและหน่วยรบตั้งแต่ในยามปกติ องค์ประกอบหลายอย่างของระบบข่าวกรองนี้มีได้อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บังคับบัญชาทั้งหมด ดังนั้นจึงต้องเชื่อถือข่าวกรองที่จำเป็นจากระบบข่าวกรองของประเทศและข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ในเขตการรบ (ตามรูปที่ ๑๖) ดังนั้นผลผลิตของการข่าวกรองในการสนับสนุนปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม จึงเป็นองค์ประกอบของข่าวกรองระดับยุทธวิธีและระดับยุทธศาสตร์

การข่าวกรองทางยุทธการควรมุ่งเน้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพิสูจน์ทราบปัจจัยวิกฤติ (Critical factors) รวมทั้งจุดศูนย์กลาง (Centers of Gravity) ในระดับยุทธการของข้าศึกเป็นสิ่งสำคัญ

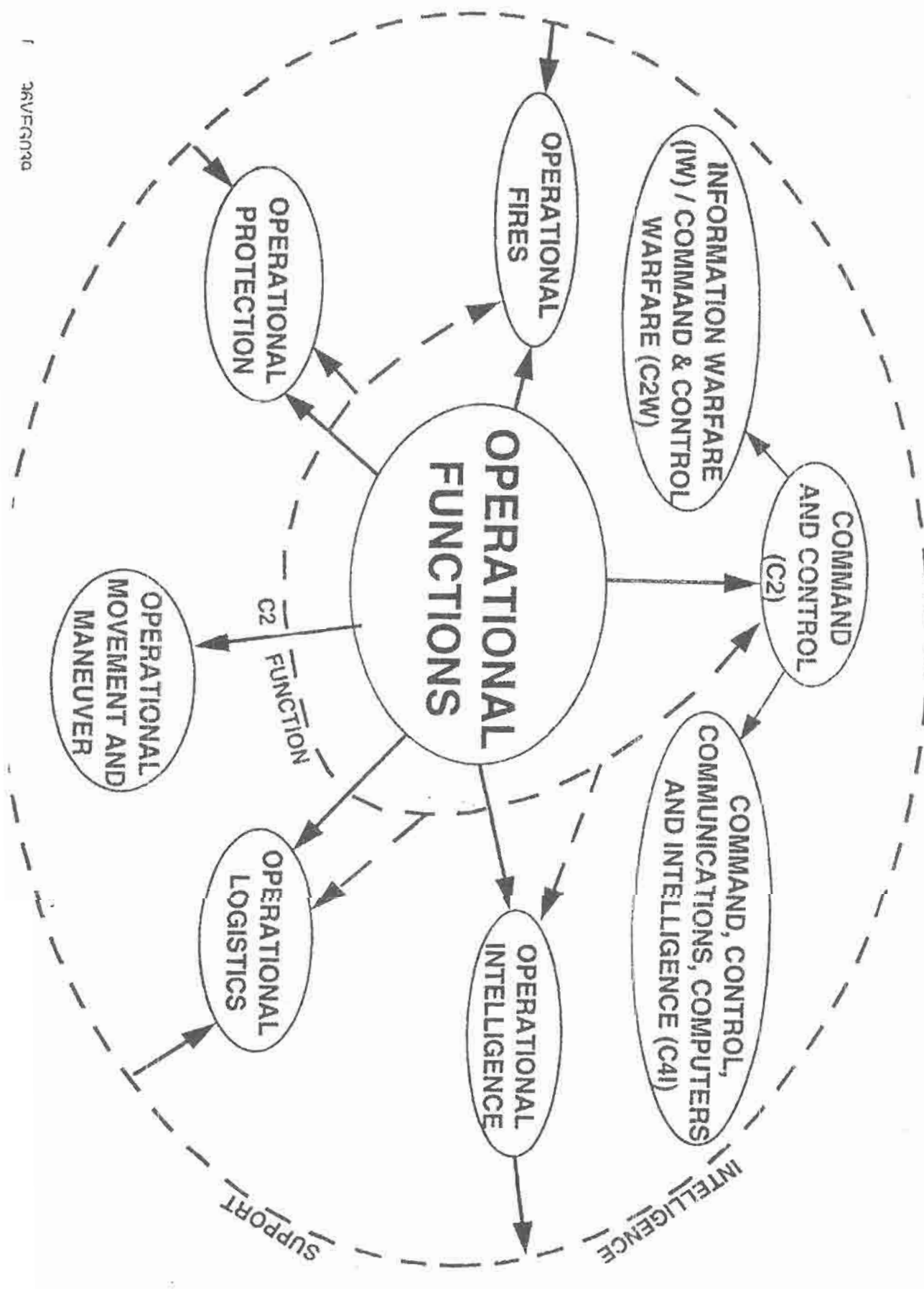
๔. อำนาจการยิงระดับยุทธการ (Operational Fires)

อำนาจการยิงระดับยุทธการ คือ อำนาจการยิงที่ถูกสั่งการโดยผู้บังคับบัญชาระดับยุทธการ มีผลกระทบโดยตรงต่อปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม (ที่มา : Joint Pub 3 - 0) อำนาจการยิงจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นระดับยุทธการ ก็ต่อเมื่อทำให้เกิดผลกระทบที่เด็ดขาดในปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม

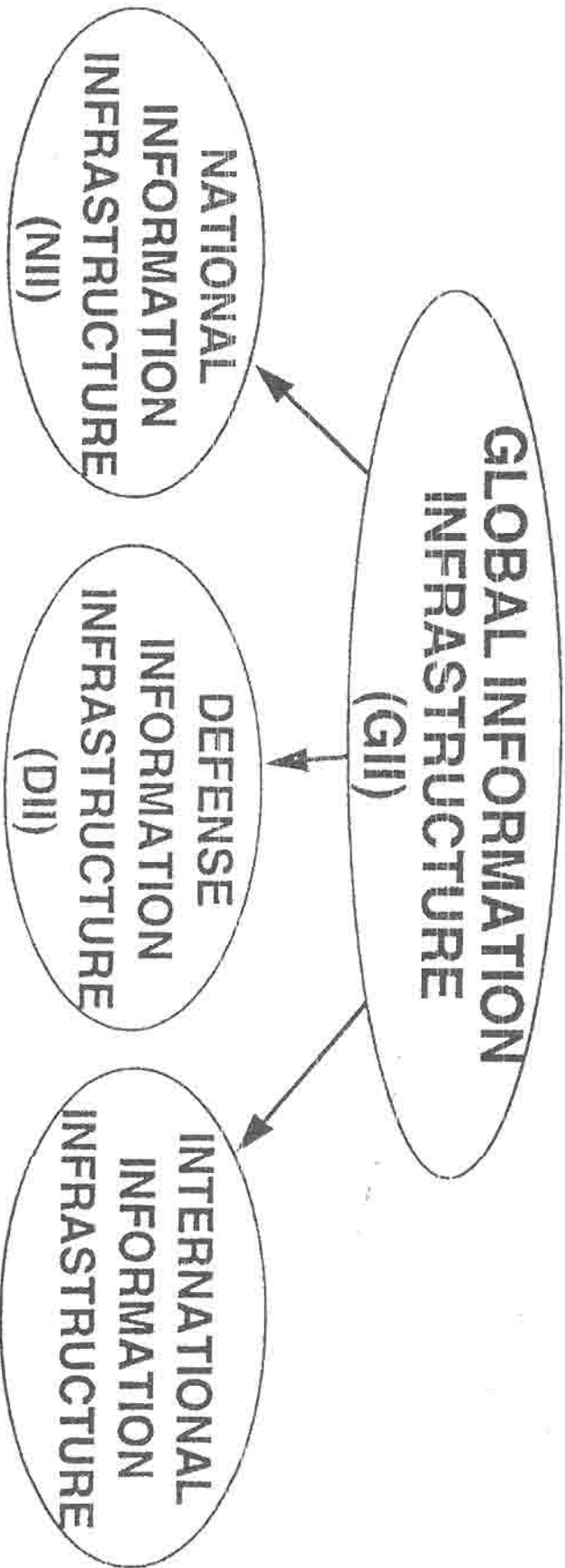
ข้อแตกต่างที่เด่นชัดระหว่างอำนาจการยิงระดับยุทธการและระดับยุทธวิธีอยู่ที่ความมุ่งหมาย พื้นที่ที่จะให้อำนาจการยิง ระยะเวลา และระดับของผู้บังคับบัญชาที่วางแผนและปฏิบัติ ความมุ่งหมายของอำนาจการยิงระดับยุทธการคือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ระดับยุทธการในการ

OPERATIONAL FUNCTIONS

(IN GENERIC TERMS)

INFORMATION WARFARE INFRASTRUCTURE

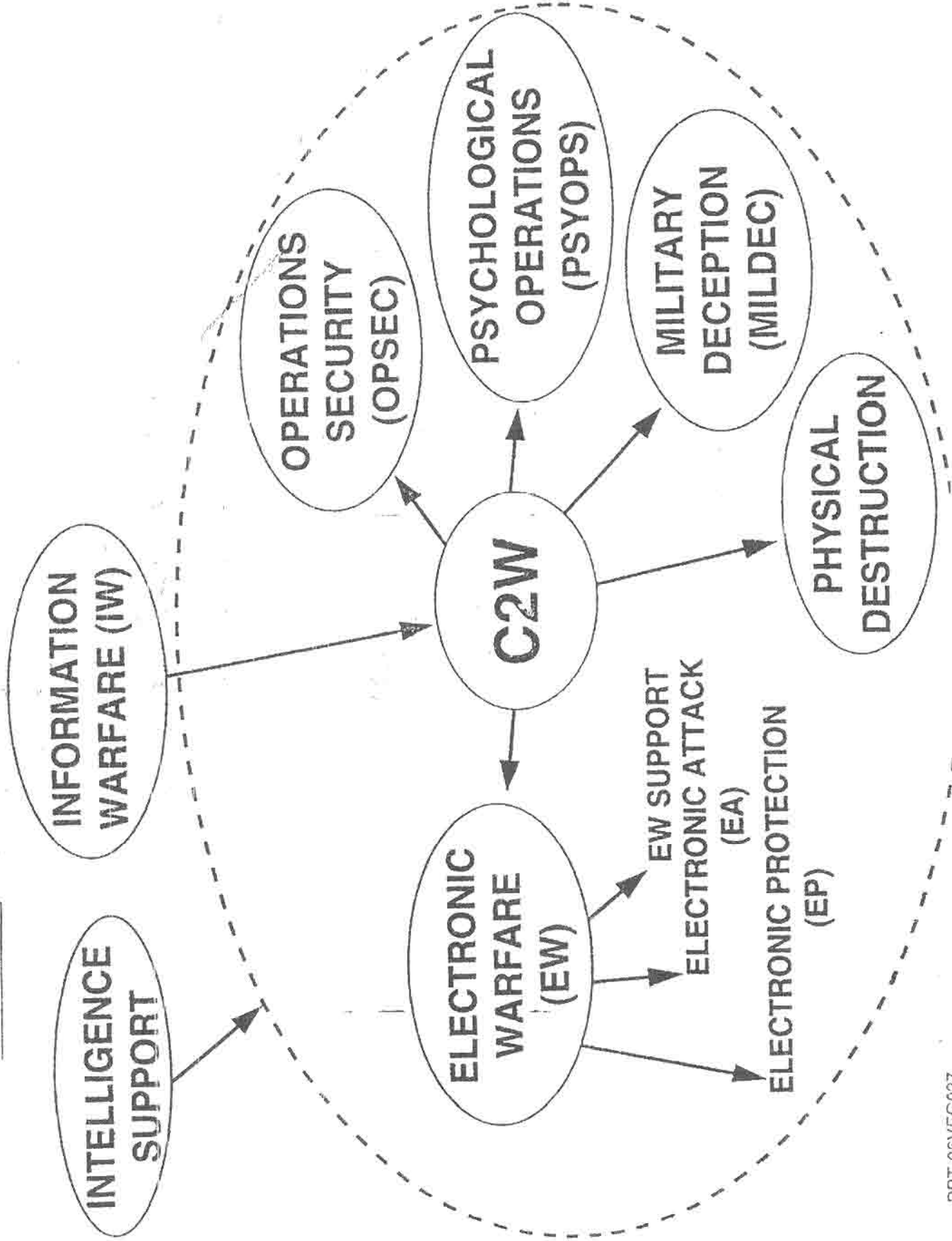

- NATIONAL NEWS/MEDIA
- US GOVERNMENT AGENCIES /ORGANIZATIONS
- INDUSTRY
- NON-GOVERNMENT ORGANIZATIONS
- ETC.

- DOD C4I SYSTEMS
- JOINT HQ/FORCES
- SERVICE HQ/FORCES
- TACTICAL C4I SYSTEMS
- ALLIANCE/COALITION C4I SYSTEMS
- ALLIANCE/COALITION HQ/FORCES
- ENEMY HQ/FORCES
- ENEMY C4I SYSTEMS

- GOVERNMENTS
- INTERNATIONAL ORGANIZATIONS
- (UNITED NATIONS, GATT, WORLD TRADE ORGANIZATION, RED CROSS, ETC.)
- NEWS MEDIA
- INDUSTRY
- NONGOVERNMENT ORGANIZATIONS
- PRIVATE VOLUNTEER ORGANIZATIONS

C2W COMPONENTS

INTELLIGENCE

LEVEL OF WAR

STRATEGIC

NATIONAL
INTELLIGENCE

OPERATIONAL

OPERATIONAL
INTELLIGENCE

TACTICAL

TACTICAL
INTELLIGENCE

สนับสนุนปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม ส่วนอำนาจการยิงระดับยุทธวิธี ได้แก่ การสนับสนุนการระดมยิงฝั่ง หรือการสนับสนุนทางอากาศระยะประชิด มีความมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ระดับยุทธวิธีที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงต่อปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม โดยปกติแล้วอำนาจการยิงระดับยุทธการจะใช้ในการโจมตีเป้าหมายที่อยู่ภายนอกพื้นที่ปฏิบัติการ (Area of Operation) ในขณะที่อำนาจการยิงทางยุทธวิธีจะปฏิบัติภายในพื้นที่ปฏิบัติการ อำนาจการยิงระดับยุทธการนี้ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมการสำหรับปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม ดังนั้นจึงเริ่มก่อนที่จะมีปฏิบัติการเป็นเวลานานพอสมควร ในขณะที่อำนาจการยิงระดับยุทธวิธีจะเริ่มก่อนที่จะมีปฏิบัติการเพียงเล็กน้อยและจะต่อเนื่องไปถึงขั้นการสู้รบ ดังตัวอย่างสงครามในมหาสมุทรแปซิฟิกระหว่างปี ค.ศ.๑๙๔๑ - ๔๕ ที่ฝ่ายสหรัฐ ฯ ใช้กำลังรบจากกองเรือบรรทุกเครื่องบิน และจากฐานบินทหารบกบนฝั่ง ใช้อำนาจการยิงระดับยุทธการต่อฝ่ายญี่ปุ่นเป็นเวลาหลายสัปดาห์ก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ เป็นต้น

ผบ.กองกำลังรบร่วม (COMJTF) หรือ ผบ.เขตปฏิบัติการทางทหาร (Theater of operations commander) สามารถใช้อำนาจการยิงระดับยุทธการได้ ๒ แบบ (ตามรูปที่ ๑๑) คือ

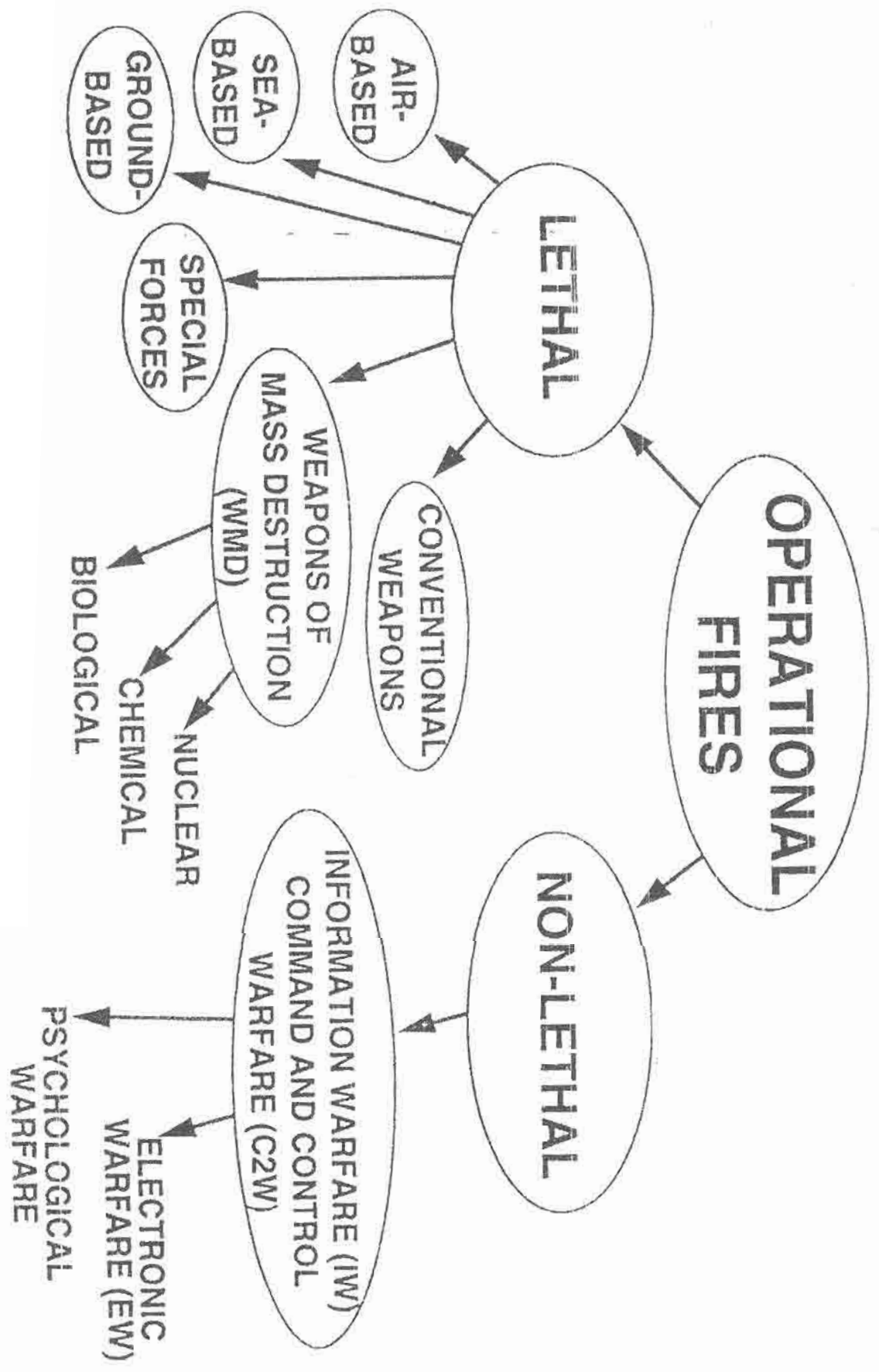
๔.๑ อำนาจการยิงที่เป็นอันตรายถึงชีวิต (Lethal Fires) คืออำนาจการยิงที่ตั้งใจจะทำการถ่วงเวลา ทำให้แตกแยก ทำลาย รวมถึงการทำให้สูญเสียคุณค่าต่อกำลังรบและ/หรือระบบการทำงานที่สำคัญรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกของข้าศึก อำนาจการยิงนี้อาจเป็นได้ทั้งอาวุธตามแบบ อาวุธนิวเคลียร์/ชีวะจากฐานที่ตั้งในทะเล บนอากาศ หรือบนบก (ตามรูปที่ ๑๘ และรูปที่ ๑๙)

๔.๒ อำนาจการยิงที่ไม่เป็นอันตรายถึงชีวิต (Non-Lethal Fires) คืออำนาจการยิงที่ตั้งใจจะทำให้เกิดความเสียหาย ทำให้แตกแยก รวมทั้งถ่วงเวลาการปฏิบัติของกำลังรบข้าศึก และ/หรือระบบการทำงานที่สำคัญรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกของข้าศึก ทั้งนี้มีส่วนประกอบหลัก ๒ ส่วน คือ สงครามจิตวิทยา และสงครามอิเล็กทรอนิกส์

๕. การส่งกำลังบำรุงระดับยุทธการ (Operational logistics)

การส่งกำลังบำรุงนับว่าเป็นองค์ประกอบที่หล่อหลอมของอำนาจกำลังรบ ซึ่งจะทวีความสำคัญขึ้นในระดับยุทธการนี้ การปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่และสงครามอาจถึงจุดผกผันทางการรบ (Culminating Point) ก่อนที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ทางยุทธการหรือยุทธศาสตร์ได้ หากปราศจากการส่งกำลังบำรุงที่พอเพียงและความสามารถในการดำรงสภาพ ดังนั้นความสามารถในการดำรงสภาพการส่งกำลังบำรุงจึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นตัวจำกัดขอบเขตในการวางแผนปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่และสงคราม

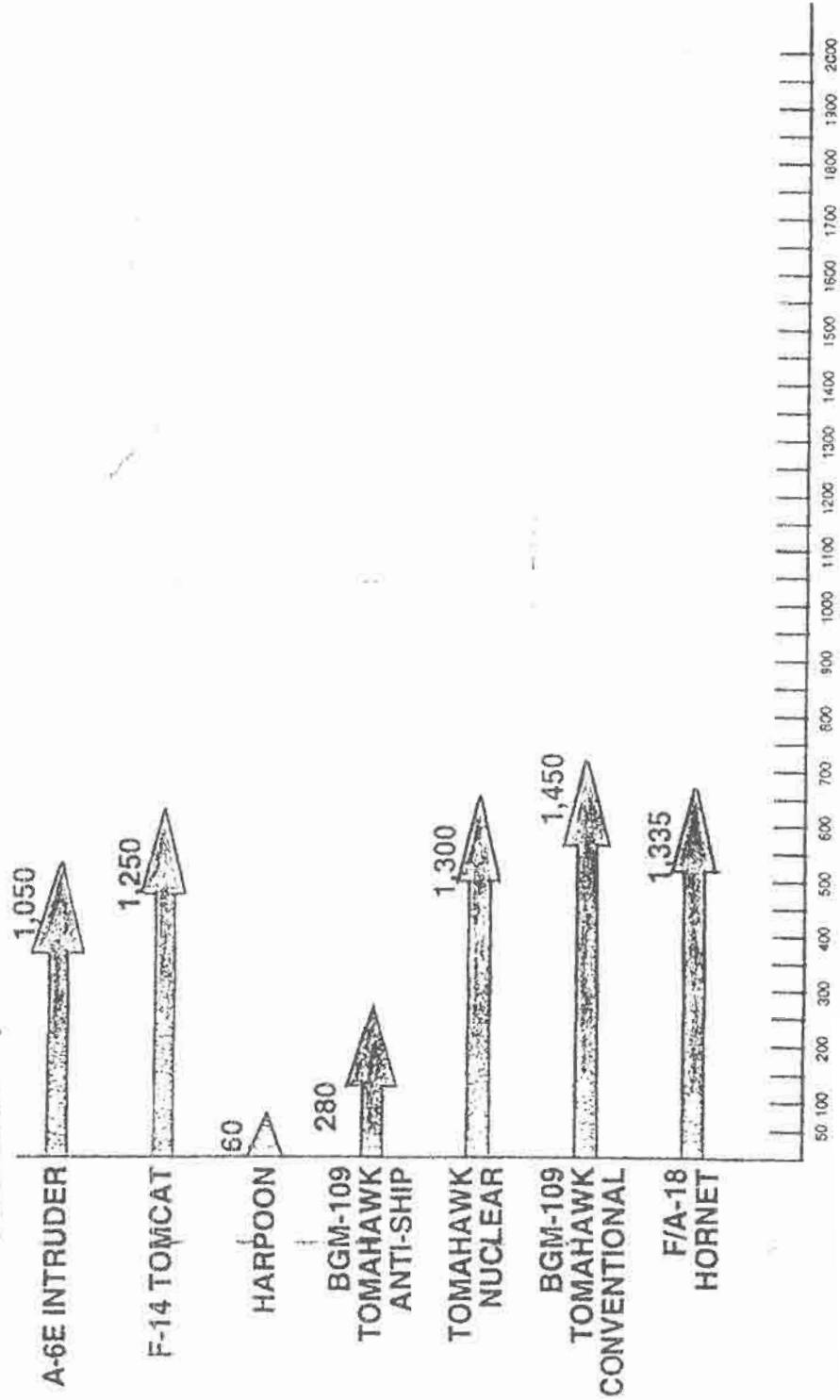
OPERATIONAL FIRES

SEA-BASED OPERATIONAL FIRES

ရွာပါ ၁၀

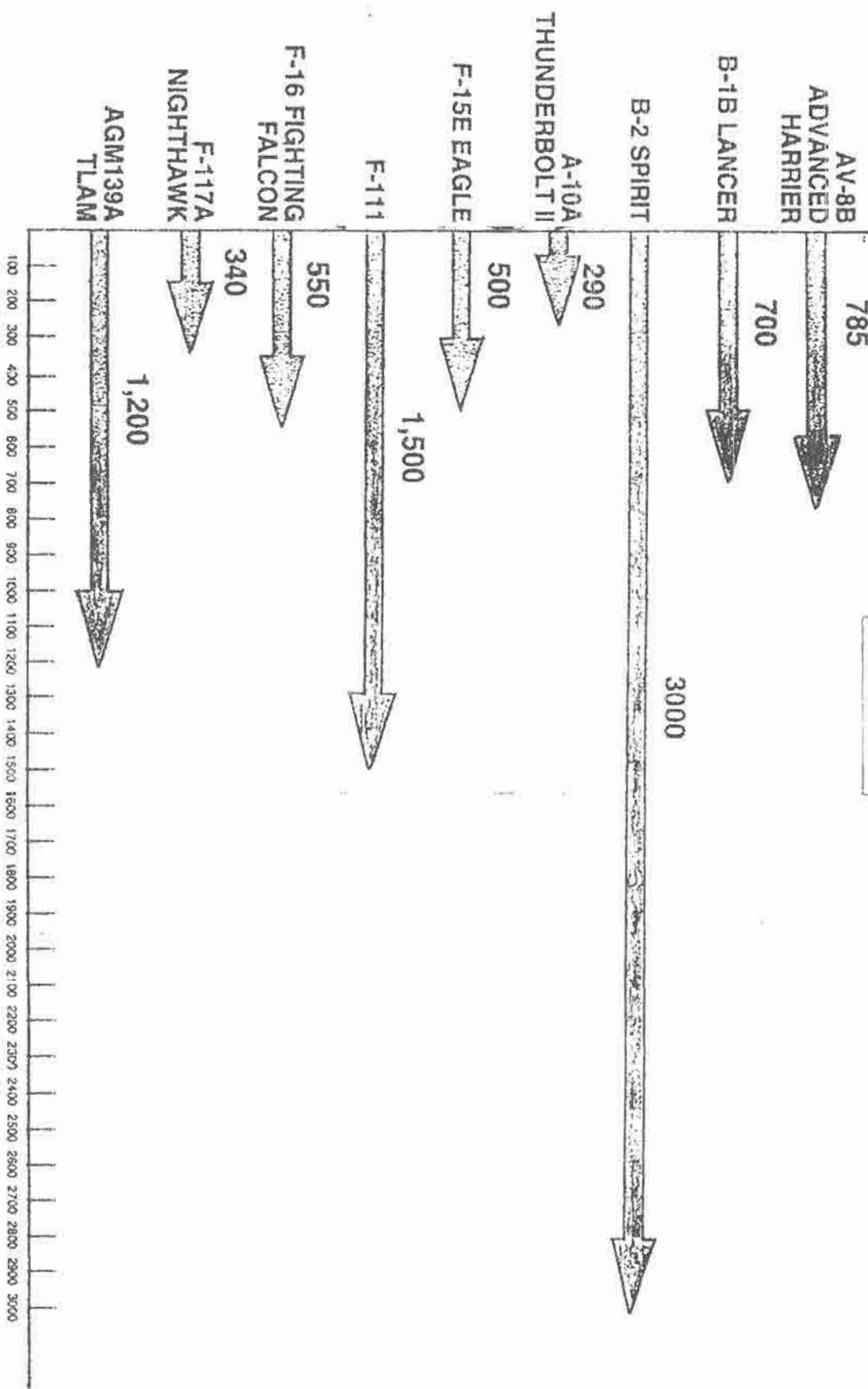
PLATFORMS

EFFECTIVE RANGE IN MILES

AIR-BASED OPERATIONAL FIRES

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ

EFFECTIVE RANGE IN MILES

การส่งกำลังบำรุงระดับยุทธการนี้ เป็นสิ่งเชื่อมต่อระหว่างการส่งกำลังบำรุงระดับยุทธศาสตร์ และยุทธวิธี (ตามรูปที่ ๒๐) โดยรวมความต้องการด้านการส่งกำลังบำรุงและการสนับสนุนทั้งปวงที่จะใช้ในปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม

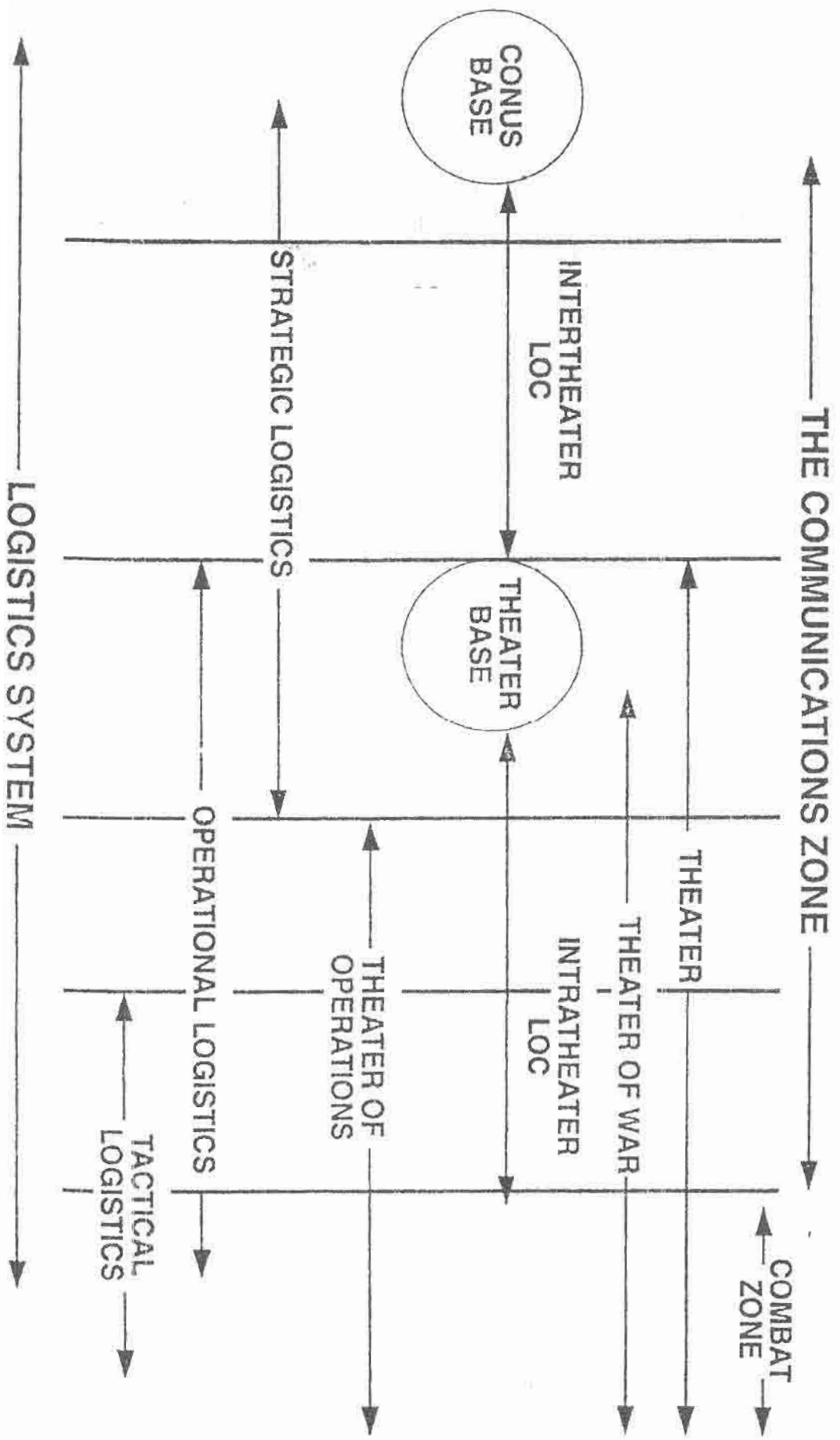
ผบ.กองกำลังรบระดับยุทธการจะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการส่งกำลังบำรุง (ร่วม) ระดับยุทธการ โดยจะต้องประยุกต์ใช้แหล่งส่งกำลังบำรุงต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดหรือดำรงสภาพอำนาจกำลังรบภายในเขตสงคราม ทั้งนี้ต้องแน่ใจว่าแผนการส่งกำลังบำรุงที่รับผิดชอบนั้นมีพื้นฐานการใช้กำลังในลักษณะการรวบรวมและการประสานเชื่อมต่อระบบส่งกำลังบำรุงร่วมแล้ว ผบ.กองกำลังรบระดับยุทธการจะต้องตัดสินใจในวิธีการที่จะทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการรวมหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งกำลังบำรุงไว้ที่ส่วนกลางหรือการกระจายไปยังหน่วยรองต่าง ๆ เพื่อนำไปพัฒนาแผนการส่งกำลังบำรุงต่อไป การรวมการมากเกินไปจะผลทำให้ไม่มีความอ่อนตัวและตอบสนองความต้องการซ้ำ ในขณะที่การกระจายอำนาจมากเกินไปจะนำไปสู่การใช้สิ่งอุปกรณ์ที่มีความสำคัญและต่อแหล่งอย่างสิ้นเปลืองและไม่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่ ผบ.กองกำลังรบระดับยุทธการจะต้องทำความเข้าใจถึงปัจจัยของการส่งกำลังบำรุงอย่างชัดเจนและลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถนำไปออกแบบการรบหรือปรับแต่งแนวความคิดในการปฏิบัติการได้อย่างรอบคอบและรัดกุม

การส่งกำลังบำรุงระดับยุทธการในเขตการรบทางทะเล จะมีลักษณะการขยายตัวจากฐานส่งกำลังบำรุงบนฝั่งไปยังฐานส่งกำลัง ๓ บนฝั่งส่วนหน้าหรือหน่วยส่งกำลังบำรุงเคลื่อนที่ส่วนหน้า และ/หรือเรือส่งกำลังบำรุงในหมู่เรือปฏิบัติการ (Underway Replenishment Groups ; URGS) ตามรูปที่ ๒๑

ในเขตปฏิบัติการทางทหารหนึ่งควรจะมีพียงสำหรับการปฏิบัติด้านยุทธการในตัวเอง โดยมีฐานส่งกำลังบำรุงเพื่อการดำรงสภาพตามแผนปฏิบัติการที่ตั้งไว้ ภายหลังฐาน ๓ ถูกจัดตั้งขึ้นในเขตการรบแล้ว การขยายปฏิบัติการ การปฏิบัติการทางรับและการระวังป้องกันจะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ ผบ.เขตการรบ ซึ่งจะต้องมีกระแสของการส่งกำลัง ๓ ที่แน่นอนต่อเนื่อง ปลอดภัย และเป็นไปตามที่ต้องการแม้ว่าหนทางปฏิบัติหรือสภาพการรบจะเปลี่ยนแปลงไปเช่นใดก็ตาม ด้วยเหตุนี้ ผบ.กองกำลังรบระดับยุทธการจึงควรแต่งตั้งให้ ผบ.หน่วยรองของต่างเหล่าทัพที่ร่วมรบเป็น ผบ.หน่วยรองร่วม (Joint Commander) รับผิดชอบในการรวมความพยายามที่จำเป็นและทำการป้องกันฐานส่งกำลังบำรุงในเขตการรบนั้น

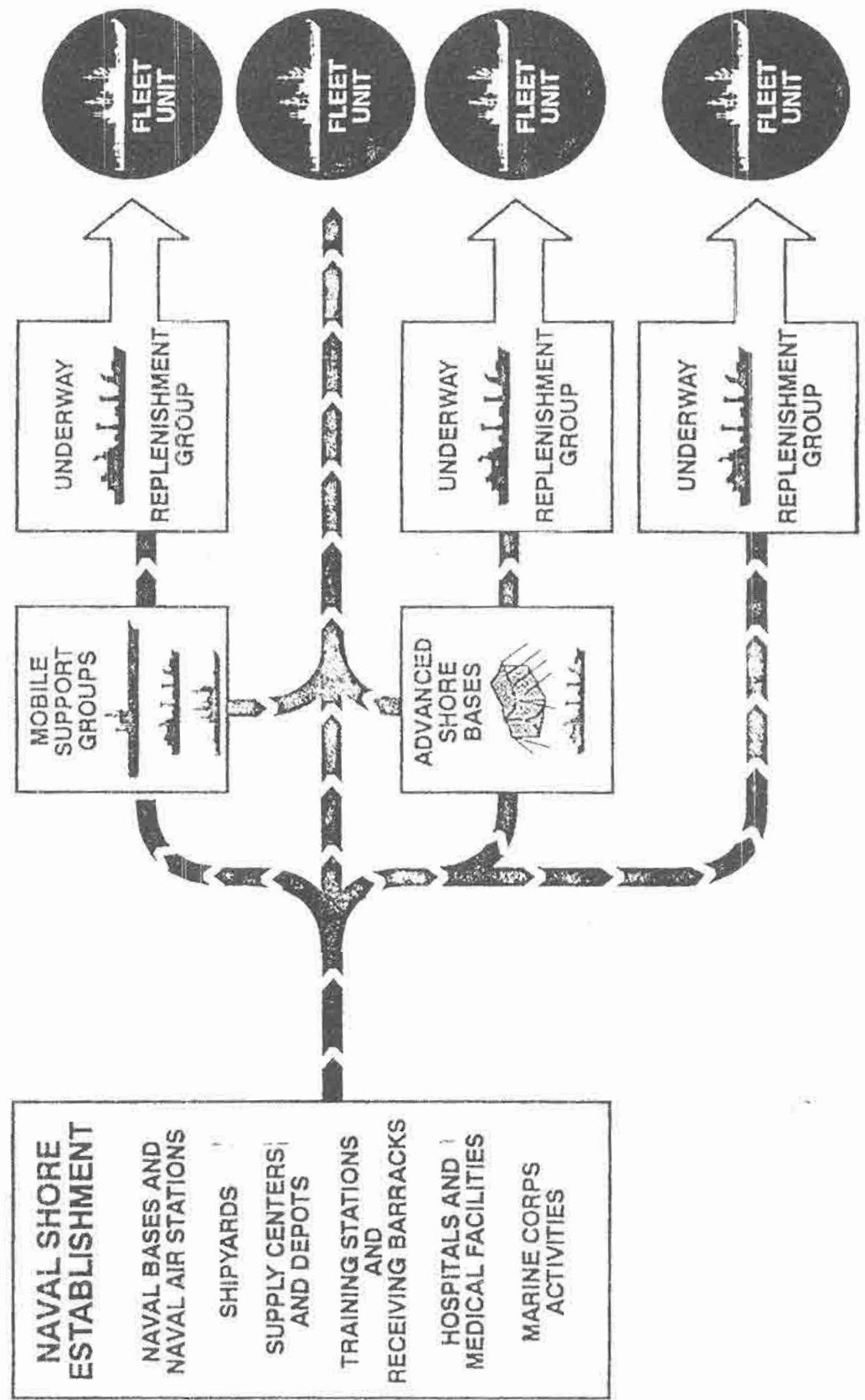
จุดมุ่งหมายสำคัญของการกำหนดแนวความคิดในการส่งกำลังบำรุงในเขตการรบคือ การขยายขีดความสามารถในการส่งกำลังบำรุงระดับยุทธการ (Operational Reach) ซึ่งหมายถึง ระยะทางที่ ผบ.เขตการรบสามารถใช้กำลังที่เป็นกลุ่มก้อนทำการรบอย่างแตกหักได้ การขยายนี้สามารถกระทำได้อีกวิธีหนึ่งด้วยการปฏิเสธไม่ให้ข้าศึกสามารถขยายขีดความสามารถในการส่งกำลังบำรุงระดับยุทธการได้ โดยสรุปแล้วฝ่ายเราสามารถขยายขีดความสามารถได้โดยการจัดตั้งฐานส่งกำลัง ๓ ใหม่

STRATEGIC AND OPERATIONAL LOGISTICS CONCEPTS

LOGISTIC SUPPORT SYSTEM

Figure 1-1

ในพื้นที่ส่วนหน้า การวางกำลังฝ่ายเดียวกันในพื้นที่ส่วนหน้า การเพิ่มรัศมีโจมตีของระบบอาวุธอย่างมีประสิทธิภาพ การขยายระยะปฏิบัติการและการดำรงสภาพของกำลังรวบรวมทั้งกำลังสนับสนุนการรบ ปรับปรุงประสิทธิภาพของเส้นทางคมนาคมไปยังส่วนหน้า (Lines of Communication ; LOC) และปรับปรุงเครือข่ายการขนส่งสำคัญ

๖. การป้องกันระดับยุทธการ (Operational Protection)

การป้องกันระดับยุทธการมีจุดมุ่งหมายเพื่อสงวนกำลังรบและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพของฝ่ายเราและฝ่ายเดียวกันภายในเขตปฏิบัติการทางทหารที่รับผิดชอบ ให้สามารถนำไปใช้ในเวลาและสถานที่ที่ต้องการทำการรบอย่างเด็ดขาดได้ ซึ่งประกอบด้วยการปฏิบัติและมาตรการทั้งปวงที่จะตอบโต้อำนาจการยิงและการดำเนินกลยุทธ์ของข้าศึก เพื่อไม่ให้ข้าศึกสามารถกำหนดค่าบดที่โจมตีและทำลายกำลังรบฝ่ายเราและฝ่ายเดียวกันได้โดยง่าย รวมถึงการป้องกันภัยทางธรรมชาติต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้การปฏิบัติและมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นจะต้องไม่จำกัดเสรีภาพในการปฏิบัติการของกำลังรบฝ่ายเราและฝ่ายเดียวกัน

ศพ.กำลังรบระดับยุทธการจะใช้การปฏิบัติและมาตรการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงภาพรวมของเขตการรบโดยจะรับผิดชอบในการป้องกันกำลังรบฝ่ายตนและฝ่ายเดียวกันจากการดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการและการรวมกำลังเข้าโจมตีทางอากาศของฝ่ายข้าศึก รวมทั้งการปฏิบัติการเพื่อให้ได้ความเหนือกว่าทางอากาศ การป้องกันทางอากาศในเขตการรบและการป้องกันฐานทัพอากาศ มีส่วนประกอบหลักในการป้องกันทางยุทธการดังนี้

- ๖.๑ การรวบรวมข้อมูลข่าวกรองเพื่อกำหนดทิศทางของภัยคุกคามและการแจ้งเตือนภัย
- ๖.๒ การป้องกันภัยทางอากาศ
- ๖.๓ การป้องกันฐานทัพอากาศทางภาคพื้น
- ๖.๔ การป้องกันโดยตรงต่อกำลังส่วนใหญ่
- ๖.๕ การตอบโต้/ต่อต้านทางอิเล็กทรอนิกส์ (ECM/ECCM)
- ๖.๖ การลวงทางยุทธการ (Operational deception)
- ๖.๗ การรักษาความปลอดภัยทางยุทธการ (Operational security)
- ๖.๘ การป้องกันจากสงครามนิวเคลียร์ เคมี ชีวะ
- ๖.๙ การป้องกันองค์ประกอบของการส่งกำลังบำรุงระดับยุทธการ
- ๖.๑๐ การป้องกันกำลังฝ่ายเดียวกันจากปฏิบัติการของผู้ก่อการร้าย
- ๖.๑๑ การดำรงความเป็นระเบียบเรียบร้อยและวินัยทหาร

๗. การเคลื่อนพลและการดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการ (Operational Movement And Maneuver)

การเคลื่อนพลและการดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการจะเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของกำลังระดับยุทธการทั้งหมดทั้งกำลังทางบก ทางเรือ และทางอากาศ ภายในเขตหรือพื้นที่ปฏิบัติการทางทหาร โดยรวมการรวบรวมและการผสม เพื่อต้องการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์หรือทางยุทธการ ในการทำสงคราม หรือปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่

การเคลื่อนพลระดับยุทธการ คือ กลไกของการใช้กำลังหรือการรวมกลุ่มกำลัง ซึ่งรวมถึงคำร้องขอของ ผบ. กำลังรบในการวางกำลังทางยุทธศาสตร์ในเขตปฏิบัติการทางทหาร ผบ. กำลังรบจะเป็นผู้กำหนดเวลา ลำดับ และท่าเรือในการขนถ่ายกำลังรบขึ้นสู่ฝั่งให้สอดคล้องกับแผนและความตั้งใจทางทหาร การเคลื่อนพลนี้จะเริ่มตั้งแต่ฐานปฏิบัติการไปยังจุดรวมกำลัง จนกระทั่งได้วางกำลังเพื่อทำการรบแล้ว หลังจากนั้นการเคลื่อนพลนี้ก็จะปรับเป็นระดับยุทธวิธี

สำหรับการดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการจะกล่าวถึงการใช้กำลัง เมื่อได้วางกำลังเพื่อทำการรบเรียบร้อยแล้ว หรือเมื่อได้รวมกลุ่มกำลัง หรือได้ขยายปฏิบัติการไปในทางลึกด้วยการรุกหรือรับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ตำแหน่งที่ได้เปรียบทางการยุทธเหนือกว่าข้าศึก

หลักการสงคราม

(Principle of war)

๑. กล่าวทั่วไป

อีกสาขาหนึ่งของยุทธศิลป์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่จนถึงสงคราม คือ หลักการสงคราม แม้จะยังไม่มีข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดหัวข้อของหลักการสงครามที่แน่นอน แต่ได้มีการยอมรับกันอย่างกว้างขวางในการใช้หัวข้อต่อไปนี้เป็นหลักสำคัญ ได้แก่ หลักความมุ่งหมาย (Objective) การรวมกำลัง (Mass) การออมกำลัง (Economy of effort/forces) การจู่โจม (Surprise) ความมีเอกภาพ (Unity of effort) และการป้องกันตนเอง (Security) การประยุกต์ใช้หลักการนี้ในสงครามและในปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม อาจมีหัวข้อแตกต่างกันบ้าง ยกตัวอย่างเช่น ในปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามจะใช้หลักความถูกต้องตามกฎหมาย (Legitimacy) เป็นหลักการสำคัญ ขณะที่ในสงครามกลับมีความสำคัญน้อยลงไป อย่างไรก็ตามหลักการพื้นฐานที่สามารถใช้ได้ในทุกกรณีก็คือ หลักความมุ่งหมาย ความมีเอกภาพ และการป้องกันตนเอง

ในทางปฏิบัติ การยึดมั่นในหลักการสงครามข้อหนึ่งข้อใด มักจำเป็นต้องฝ่าฝืนหลักการสงครามข้ออื่นบ้างเป็นธรรมดา การละเลยไม่ปฏิบัติตามหลักการสงครามก็ไม่จำเป็นต้องประสพกับความพ่ายแพ้เสมอไป ดังนั้นจึงไม่ควรยึดถือเป็นเรื่องตายตัว แต่ควรจะหมั่นตรวจสอบการประยุกต์ใช้อย่างสม่ำเสมอตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี ทั้งนี้ให้พิจารณาว่าหลักการสงครามเป็นเพียงสิ่งนำทางในการปฏิบัติ ซึ่งหากประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จทางการรบได้ในที่สุด

๒. การดำรงความมุ่งหมาย (Objective/Maintain the aim) ในการทำการรบ ผลที่ต้องการคือชัยชนะ การใช้กำลังทางทหารในการรบก็เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายทางการเมืองที่ต้องการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการตั้งเป้าหมายให้กองทัพดำเนินการจำเป็นที่จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ทหารและวัตถุประสงค์ทางทหารขึ้นก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดมุ่งหมายของการใช้กำลังทางทหาร ต้องมีความชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจและปฏิบัติตาม รวมทั้งจะต้องสนับสนุนวัตถุประสงค์ของชาติ การปฏิบัติการทางทหารใด ๆ อาจมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานะการณ์หรือจากการรบ แต่ในภาพรวมการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ทางทหารเหล่านั้นจะต้องดำรงไว้หรือสนับสนุนซึ่งวัตถุประสงค์ที่ชาติต้องการ

๓. การรุก (Offensive) การรุกเป็นหนทางเดียวเท่านั้นที่จะได้มาซึ่งชัยชนะและเป็นการบำรุงขวัญทหารอย่างดียิ่ง การรุกจะเป็นการขัดขวางหรือทำลายแผนการของข้าศึก ฝ่ายที่ทำการรุกจะเป็นฝ่ายริเริ่มและกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบและให้ได้ชัยชนะในที่สุด ในขณะที่ฝ่ายรับจะต้องเป็นฝ่ายแก้ไขสถานการณ์และป้องกันไม่ให้เสียเปรียบ ซึ่งส่วนมากจะมีเวลาในการพิจารณาน้อยหรือไม่ มีเลย การเป็นฝ่ายรุกต้องการขวัญและกำลังใจเป็นอย่างมาก หากปฏิบัติสำเร็จจะเป็นการทำลายขวัญและกำลังใจของฝ่ายตรงข้าม ส่งผลให้จำกัดขีดความสามารถในการตอบโต้ในอนาคต การรุกยังสามารถคิดแปลงมาใช้ในสถานการณ์การตั้งรับได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

๔. การรวมกำลัง (Mass/Concentration of forces) หมายถึงการรวมกำลังคน (ขวัญ) และอาวุธยุทธภัณฑ์ให้เหนือกว่าข้าศึก ณ ตำแหน่งและเวลาที่เหมาะสม ยังมีกำลังมากกว่าข้าศึกเพียงใดหรือยิ่งหาความได้เปรียบจากข้าศึกได้มากเพียงใด ก็ยังมีทางที่จะได้ชัยชนะมากขึ้นเพียงนั้น การรวมกำลังมิได้หมายความว่านำกำลังต่าง ๆ มารวมไว้ในที่เดียวกันเท่านั้น แต่หมายถึงความสามารถในการวางกำลังไว้ในที่ซึ่งสามารถจะมารวมกำลังกันเพื่อให้เกิดน้ำหนักในการรบ ณ ตำแหน่งและเวลาที่ต้องการ หรือเพื่อด้านทานการรุกของข้าศึก

๕. การออมกำลัง (Economy of forces) หมายถึงการแบ่งกำลังให้ได้สมดุลที่เหมาะสม ซึ่งได้แก่การใช้กำลังที่มีอยู่ให้สามารถสนองความต้องการตามหลักการรวมกำลังและการระวังป้องกันให้ดีที่สุด ทั้งนี้มิได้เป็นการใช้กำลังให้น้อยเสมอไปหรือเป็นการป้องกันเสียทุกแห่ง

๖. ความคล่องตัว (Mobility) คือ ความสามารถในการเปลี่ยนสภาพต่าง ๆ ของฝ่ายคนให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ฉวยโอกาสที่เหมาะสมได้เสมอ ความคล่องตัวนี้เป็นการรวมเอาความหมายของวการเคลื่อนกำลัง (Movement) การดำเนินกลยุทธ์ (Maneuver) และความอ่อนตัว (Flexibility) เข้าด้วยกัน นอกจากนั้นยังหมายรวมถึง ความสามารถในการปฏิบัติในพื้นที่ได้นาน (Sustainability) อีกด้วย คือนอกจากจะหมายถึงความสามารถในการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งได้รวดเร็วแล้ว ยังต้องสามารถใช้กำลังกดดันฝ่ายข้าศึกในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต้องอาศัยฐานทัพประจำอีกด้วย และยังหมายถึงความสามารถเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ในเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงจากที่คาดไว้ หรือในเมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้น

๗. ความร่วมมือ (Cooperation) หมายถึง การร่วมมือประสานงานกันในระหว่างหน่วยต่าง ๆ เพื่อให้ได้พลังร่วมกันอย่างสูงสุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจิตใจและความปรารถนาที่จะร่วมมือกันของทุกหน่วย

และทุกระดับ ทั้งนี้การร่วมมือกันระหว่างทหาร ๓ เหล่าทัพและพลเรือนจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งในสงครามในอนาคต

๘. การระวังป้องกัน/การรักษาความปลอดภัย (Security) เป็นการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากกรโจมตีของข้าศึก การระวังป้องกันจะช่วยให้กำลังรบมีประสิทธิภาพในการรุก ทั้งนี้กำลังรบจะสามารถปฏิบัติการอย่างได้ผลหากการต่อต้านจากข้าศึกมีน้อย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเคลื่อนกำลังจากฐานทัพที่ปลอดภัย มีการระวังป้องกันและมีความมั่นคงที่ดี การระวังป้องกันมีขอบเขตการดำเนินการค่อนข้างกว้าง แต่มิได้หมายความว่าระวังมากเกินไปจนไม่กล้าเสี่ยงอันตราย การที่ชาติมีนโยบายพึ่งตนเองและมีความร่วมมือกับชาติพันธมิตรเป็นอย่างดีจะช่วยทำให้ชาติเกิดความมั่นคงขึ้น การระวังป้องกันหมายรวมถึง มาตรการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความมั่นใจในการผนวกกำลังรบเข้าด้วยกัน และป้องกันการถูกโจมตีจากศัตรู นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติการต่อต้านการข่าวกรองของข้าศึกที่ต้องการรู้ในเรื่องของความตั้งใจ จิตความสามารถ และจุดเปราะบางของฝ่ายเราและพันธมิตร

๙. การงูโจม (Surprise) การงูโจมถือว่าการปฏิบัติที่มีอิทธิพลและมีประสิทธิภาพมากที่สุดใน การทำการรบ เพราะจะทำลายขวัญและกำลังใจของศัตรูแต่จะช่วยเสริมสร้างกำลังใจให้ฝ่ายเรา โดยตรง การงูโจมสามารถกระทำได้หลายรูปแบบและหลายระดับ ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ระดับ ยุทธการและระดับยุทธวิธี องค์ประกอบการงูโจม ประกอบด้วย การข่าว การรักษาความลับ การปกปิดอาหาร การลวง ความงาย ความเป็นฝ่ายริเริ่ม ความกล้า จังหวะเวลา ความเร็วของการปฏิบัติการ และการเทคโนโลยี รวมทั้งควรมีการระวังป้องกันการถูกงูโจมด้วย

๑๐. ความงาย (Simplicity) หมายถึง ความชัดเจนในการเตรียมการ แผนที่ไม่ยุ่งยากสับสน และคำสั่งที่กระชับรัด ทำให้หน่วยรบต่าง ๆ มีความสะดวกในการทำความเข้าใจในทุกลำดับขั้นตอน ซึ่งจะมีส่วนช่วยเหลือในการปฏิบัติการในภาวะที่มีแรงกดดัน ความเครียด ความเหนื่อยล้า และในภาวะที่มีความสลับซับซ้อนของการรบแบบใหม่ได้เป็นอย่างดี

๑๑. ขวัญและกำลังใจ (Morale) การมีขวัญและกำลังใจที่ดีเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำการรบให้ได้ชัยชนะ การที่จะมีขวัญและกำลังใจที่ดีได้นั้น เนื่องมาจากการมีจุดมุ่งหมายในการรบที่ชัดเจน มีการฝึกและมีระเบียบวินัยที่ดี มีหน่วยทหารที่มีคุณภาพ มียุทธโศปกรณ์ที่มีสภาพพร้อมรบ และมีผู้นำที่มีความสามารถและเป็นที่ยึดถือของทหาร การที่หน่วยทหารมีขวัญและกำลังใจที่ดี จะทำให้เกิดความกล้าหาญ เกิดพลังในการสู้รบ และมีความต้องการที่จะให้ได้มาซึ่งชัยชนะ

๑๒. การช่วยรบ (Administration) หมายถึง การจัดการฝ่ายช่วยรบทั้งปวงที่จะช่วยให้ผู้บังคับหน่วยทหารมีเสรีภาพในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ระบบการช่วยรบที่ดีจะต้องง่าย เข้าใจได้สะดวกและไม่สับสน ผู้บังคับหน่วยกำลังจะต้องมีอำนาจควบคุมแผนงานทางยุทธการและการส่งกำลังบำรุงในหน่วยของตนในระดับที่สัมพันธ์กัน เพื่อให้สามารถดำรงประสิทธิภาพในการรบของหน่วยไว้

องค์ประกอบของการสงครามระดับยุทธการ

(Elements of operational warfare)

๑. กล่าวทั่วไป

องค์ประกอบของการสงครามระดับยุทธการ คือ บรรดาการกระทำหรือลำดับขั้นตอนที่ถูกจัดทำและบังเกิดขึ้นตลอดย่านการใช้กำลังรบภายในเขตสงครามที่กำหนด ทั้งนี้เป็นคนละความหมายกับคำว่าองค์ประกอบภายในเขตภาคพื้น (Elements of the theater) ซึ่งมีที่มาจากผลลัพท์ของคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่มีปฏิบัติการทางทหารเกิดขึ้น องค์ประกอบของการสงครามนี้โดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวพันโดยตรงกับการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา และจะถูกแปลความหมายโดยนายทหารฝ่ายเสนาธิการให้เป็นแผนทางทหารต่อไป โดยทั่วไปแล้วเมื่อระดับของสงครามสูงขึ้น องค์ประกอบของการสงครามก็จะมีหลากหลายและมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย ในที่นี้ปัจจัยทางยุทธการอันประกอบด้วย ปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ ปัจจัยเวลา และปัจจัยกำลัง ซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญมากส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณขององค์ประกอบของสงครามในทุก ๆ ระดับ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการประยุกต์ใช้องค์ประกอบของการสงครามมีความแตกต่างกันโดยพื้นฐานขึ้นอยู่กับระดับของสงครามที่พิจารณาอยู่ขณะนั้น

องค์ประกอบของการสงครามนี้ ได้รวมการกระทำและปฏิบัติการทางทหารที่หลากหลายไว้เป็นจำนวนมากปรากฏอยู่ในเกือบทุกระดับของสงคราม (ตามรูปที่ ๒๑๒) ตั้งแต่ระดับยุทธการ - ยุทธวิธี (Operational - Tactical level) เช่น ในการรวบรวม/ผสม ไปจนถึงระดับยุทธศาสตร์ของประเทศ (National Strategic Level) โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการใช้กำลังรบ (Stages of the employment) ตั้งแต่การระดมพล (Mobilization) ไปจนถึงการแยกย้ายกำลัง (Demobilization) และการรวมกำลังจัดตั้งใหม่ (Reconstitution) หรืออีกนัยหนึ่งแสดงออกถึงขั้นการใช้กำลังรบและการดำรงสภาพ (Combat employment and sustainment) ที่บรรจุองค์ประกอบของการสงคราม อาทิ การรวมความพยายามในระดับยุทธการหรือยุทธศาสตร์ (Operational or strategic concentration) การดำเนินกลยุทธ์ (Maneuver) จุดศูนย์กลางของข้าศึก (Center of gravity) และจุดพกผันทางการรบ (Culmination point) เป็นต้น

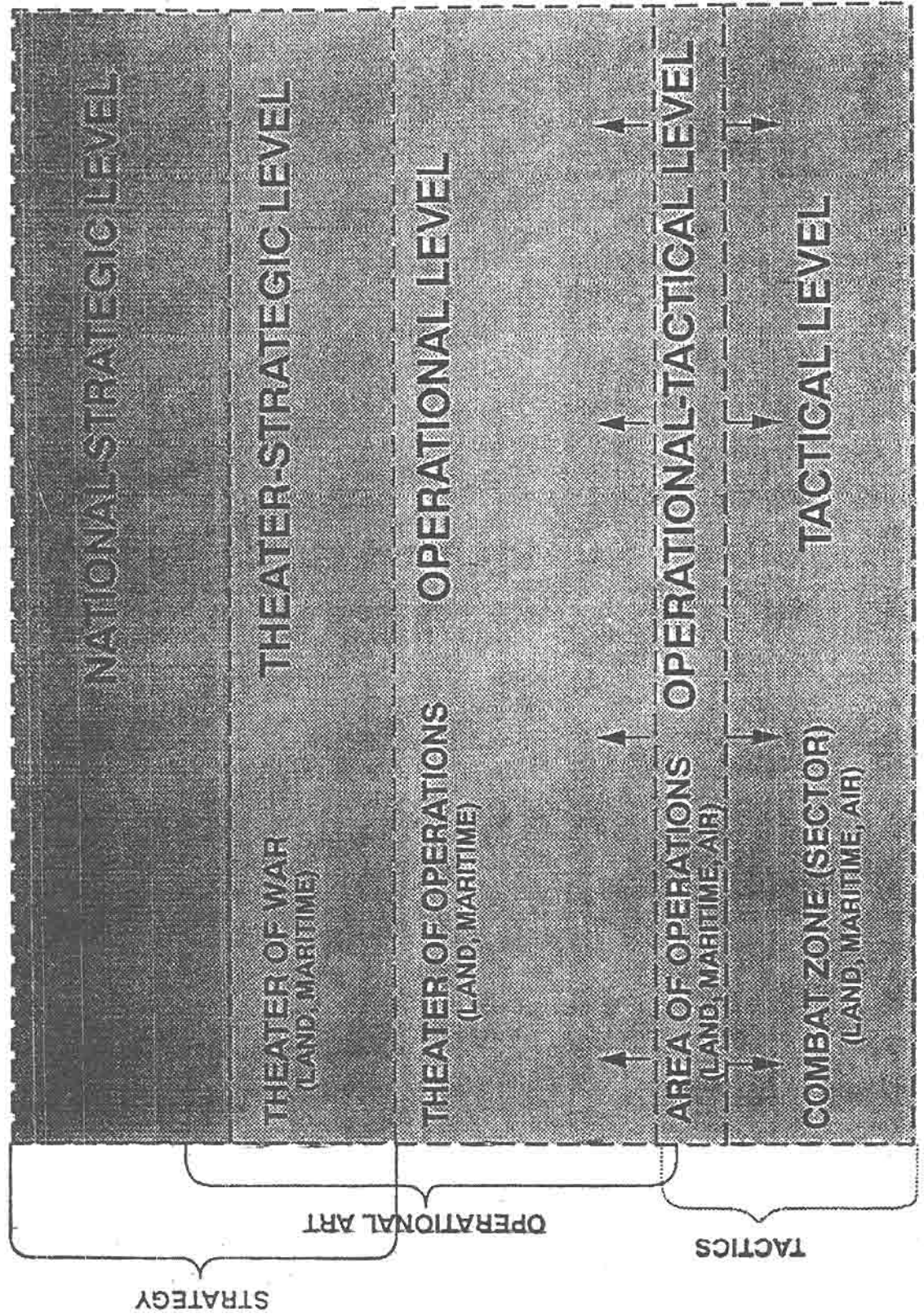
๒. ขั้นตอนในการใช้กำลังรบ (Stages of employment of forces)

ตามหลักนิยมทางการทหารทั่วไปแล้ว สามารถแบ่งขั้นตอนในการใช้กำลังรบได้ ๘ ขั้นตอนดังนี้ (ตามรูปที่ ๒๑๓)

๒.๑ การระดมพล (Mobilization)

๒.๒ การวางกำลัง (Deployment)

MILITARY ART AND THE LEVELS OF WAR

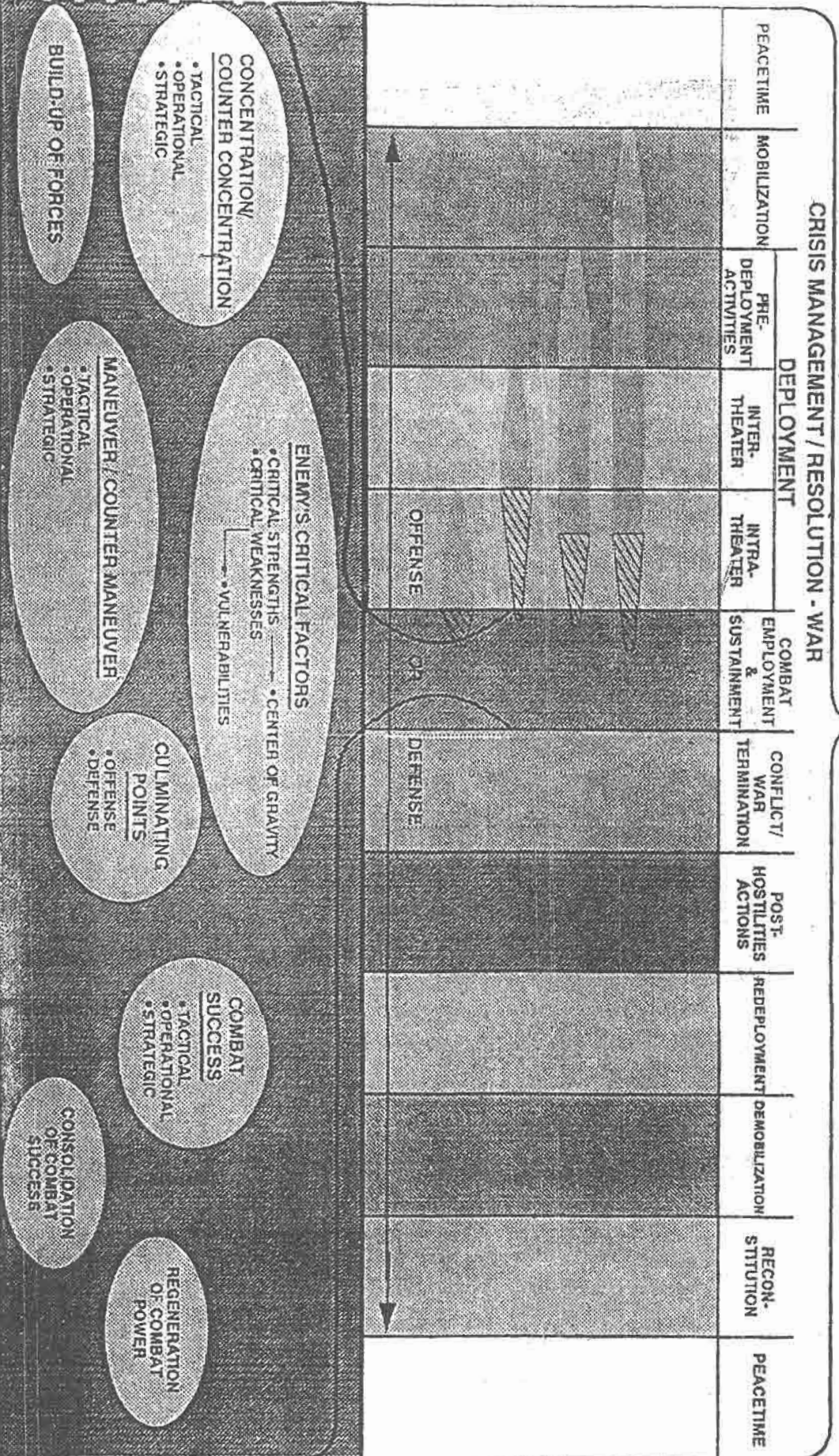

31/1/71

STAGES OF FORCES' EMPLOYMENT

MILITARY DECISION-MAKING AND PLANNING & PREPARATION

CRISIS MANAGEMENT / RESOLUTION - WAR

PRACTICAL APPLICATION OF THE PRINCIPLES OF WAR

๒.๓ การใช้และดำรงสภาพกำลังรบ (Combat Employment and Sustainment)

๒.๔ การยุติข้อขัดแย้งหรือสงคราม (Conflict/War Termination)

๒.๕ ภายหลังจากกระทำเป็นข้าศึกสิ้นสุดลง (Post - Hostilities Actions)

๒.๖ การรวมกำลังจัดตั้งใหม่ (Reconstitution)

๒.๗ การวางกำลังที่ใหม่ (Redeployment)

๒.๘ การเลิกระดมพล (Demobilization)

ขั้นตอนในการใช้กำลังรบดังกล่าวข้างต้นจะขึ้นอยู่กับความมุ่งหมาย ขอบเขต กำหนดเวลา และระยะเวลาของปฏิบัติการทางทหารนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น ในสงครามหนึ่งอาจประกอบด้วยขั้นตอนในการใช้กำลังรบทั้งหมด ในขณะที่ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ในอีกแห่งหนึ่ง อาจไม่จำเป็นต้องมีขั้นการระดมพลหรือการวางกำลังทางยุทธศาสตร์ก็ได้ นอกจากนี้ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่จะไม่มีขั้นตอนการยุติข้อขัดแย้งหรือสงคราม (Conflict/War termination) และขั้นตอนภายหลังจากกระทำเป็นข้าศึกสิ้นสุดลง (Post - hostilities stages) เว้นเสียแต่ปฏิบัติการดังกล่าวจะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งทำให้ความเป็นข้าศึกหมดสิ้นลง

ในแต่ละขั้นตอนในการใช้กำลังรบยังประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก การที่จะบรรลุความสำเร็จทางการรบได้ จำเป็นต้องมีความเข้าใจองค์ประกอบของการสงครามเหล่านี้เป็นอย่างดี และสามารถประยุกต์ใช้ได้ด้วยความชำนาญ องค์ประกอบ ๆ สำคัญที่จะใช้ในการวางแผนปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม ได้แก่ การวางกำลัง (Deployment) ปัจจัยวิกฤติ (Critical Factors) จุดศูนย์กลาง (Center of Gravity) การรวมกำลังและการต่อต้านการรวมกำลัง (Concentration/Counterconcentration) การดำเนินกลยุทธ์ และการต่อต้านการดำเนินกลยุทธ์ (Maneuver/Countermaneuver) จุด culminant ทางการรบ (Culmination Point) และการวางกำลังที่ใหม่ (Redeployment)

๓. การวางกำลัง (Deployment)

การวางกำลังถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการวางแผนปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม หมายถึง การเคลื่อนย้ายกำลังรบและฐานส่งกำลังบำรุงของหน่วยนั้น จากประเทศแม่หรือฐานทัพหน้าไปยังเขตหรือพื้นที่ปฏิบัติการทางทหารที่กำหนด โดยคิดรวมการกระทำทั้งหมดตั้งแต่เริ่มออกเดินทางจากจุดเริ่มต้นไปจนกระทั่งถึงที่หมายปลายทาง การวางกำลังนี้อาจเป็นไปโดยใช้กำลังบังคับในการเข้าพื้นที่เพื่อแก้ไขวิกฤติการณ์ หรือเข้าพื้นที่โดยได้รับความยินยอมในกรณีเข้าช่วยบรรเทาสาธารณภัย หรือช่วยเหลือทางมนุษยชนอื่น ๆ

ตัวอย่างการวางกำลังระดับยุทธศาสตร์ในเขตการรบทางทะเล (Maritime theater) ได้แก่ การเคลื่อนย้ายของกองกำลังเฉพาะกิจของกองทัพอังกฤษจากฐานทัพในประเทศอังกฤษมายังหมู่เกาะ Falkland /หมู่เกาะ Malvinas ใน เม.ย. - พ.ศ.๑๙๘๒

ตัวอย่างการวางกำลังระดับยุทธการ ได้แก่ การเคลื่อนย้ายกำลังทางเรือของชาติสัมพันธมิตร (ไม่รวมกองกำลังสะเทินน้ำสะเทินบกและกำลังสนับสนุน) -จากตำบลที่รวมพลที่เกาะนิวกีนิ และหมู่เกาะ Admiral ในแปซิฟิกตอนใต้มายังอ่าว Leyte ที่หมู่เกาะฟิลิปปินส์ตอนกลาง ใน ค.ศ.๑๙๔๔ รวมทั้งการเคลื่อนย้ายกองกำลังสหรัฐ ฯ และพันธมิตร จากท่าเรือในประเทศซาอุดีอาระเบียมายังพื้นที่รวมพล (Staging Area) บริเวณติดกับชายแดนประเทศคูเวตในยุทธการ (Desert Shield/Desert Storm) เป็นต้น

๔. ปัจจัยวิกฤติ (Critical Factor)

คือ คำรวมที่ใช้สำหรับความเข้มแข็งที่สำคัญ (Critical Strengths) และความอ่อนแอที่วิกฤติ (Critical Weakness) ของทั้งฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึก อาจเป็นเรื่องของทางทหารหรือไม่ใช่ทางทหารอยู่ในลักษณะรูปธรรมหรืออาจอยู่ในรูปนามธรรมก็ได้ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ขึ้นกับเวลาและสถานการณ์ ด้วยเหตุนี้ผู้บังคับบัญชาและคณะเสนาธิการจะต้องให้ความสนใจอย่างต่อเนื่องถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทั้งของฝ่ายข้าศึก ฝ่ายเดียวกันและแม้แต่ของฝ่ายเราเอง (ตามรูปที่ ๒๔)

๔.๑ ความเข้มแข็งที่สำคัญ (Critical Strengths) คือ ชีตความสามารถต่าง ๆ ที่ได้รับการพิจารณาแล้วว่าสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุวัตถุประสงค์/สิ่งที่มุ่ง ตัวอย่างของ “ความเข้มแข็งที่สำคัญ” ได้แก่ หน่วยกำลังรบของแต่ละเหล่าทัพ พร้อมองค์ประกอบสำคัญ อาทิ การป้องกันทางอากาศ ระบบ C^I ชีตความสามารถทาง C^W และระบบการส่งกำลังบำรุง เป็นต้น ส่วน “ความอ่อนแอที่วิกฤติ (Critical Weakness)” คือองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีตความสามารถ แม้ว่าจะได้รับการพิจารณาว่าสำคัญอย่างยิ่ง แต่กระนั้นยังมีความไม่เพียงพอในด้านปริมาณ และ/หรือคุณภาพที่จะนำไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์/สิ่งที่มุ่ง ความอ่อนแอที่วิกฤติของข้าศึกอาจจะคิดรวมได้ตั้งแต่สิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น ที่ตั้งเครือข่ายระบบ C^I เครือข่ายการขนส่ง จุดวิกฤติของระบบจ่ายกระแสไฟฟ้า และเขื่อนที่ผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น ไปจนถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมโดยธรรมชาติอันได้แก่ การตกต่ำของขวัญกำลังใจ และวินัยทหาร การขาด Unity of Command ความไม่เพียงพอในการฝึกและหลักนิยมที่ไม่มีความสมจริง เป็นต้น

๔.๒ ความล่อแหลมที่วิกฤติ (Critical Vulnerabilities ; CV) ในส่วนความอ่อนแอที่วิกฤติของข้าศึกสามารถที่จะกลายเป็น “ความล่อแหลมที่วิกฤติ” ได้ ถ้าสิ่งเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับจุดศูนย์กลาง (Center of Gravity) ของข้าศึกที่ได้สมมุติขึ้นและมีแนวโน้มว่าจะเปิดโอกาสให้กำลังรบของเราหรือฝ่ายเดียวกันสามารถเข้าโจมตีได้ โดยปกติจะพบในความอ่อนแอที่วิกฤติของข้าศึก แต่บาง

ครั้งแม้ความเข้มแข็งที่วิกฤติเอง เช่น ระบบ C^I หรือระบบส่งกำลังบำรุงก็อาจล้มกลายเป็นความ
อ่อนแอที่วิกฤติได้ หากไม่ได้รับการป้องกันที่เพียงพอและเปิดโอกาสให้ถูกโจมตีจากข้าศึก

โดยสรุปก็คือฝ่ายเราจะต้องให้มีความเพียงพอทั้งด้านกำลังรบและสิ่งที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
เพื่อสร้างความได้เปรียบและใช้ประโยชน์จาก “ความอ่อนแอที่วิกฤติของข้าศึก” มิเช่นนั้นแล้วเรา
จะไม่สามารถแปรรูปความอ่อนแอที่วิกฤตินี้ไปสู่สิ่งที่มุ่งทางวัตถุ (Physical Objectives) ซึ่งจะนำ
เราไปสู่การบรรลุภารกิจได้ในที่สุด

๕. จุดศูนย์ถ่วง (Center of Gravity ; COGs) จากเอกสารต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของจุดศูนย์ถ่วง
ดังนี้ (ตามรูปที่ ๒๕) คือ

๕.๑ คือรากฐานของขีดความสามารถ..... เป็นที่มาของคุณลักษณะ ขีดความสามารถ หรือ
ตำบลที่ ซึ่งกำลังทหารสามารถนำมาใช้ประโยชน์ทำให้เกิดเสรีภาพในการปฏิบัติ ความเข้มแข็งทาง
กายภาพ หรือความมุ่งมั่นในการสู้รบ (ที่มา : Joint Pub 3-0 ของกองทัพสหรัฐ ฯ)

๕.๒ ในทางทฤษฎี การทำลายหรือการถล่มจุดศูนย์ถ่วงของข้าศึก คือ หนทางตรงที่สุดที่จะ
นำไปสู่ชัยชนะ (ที่มา : Joint Pub 3-0)

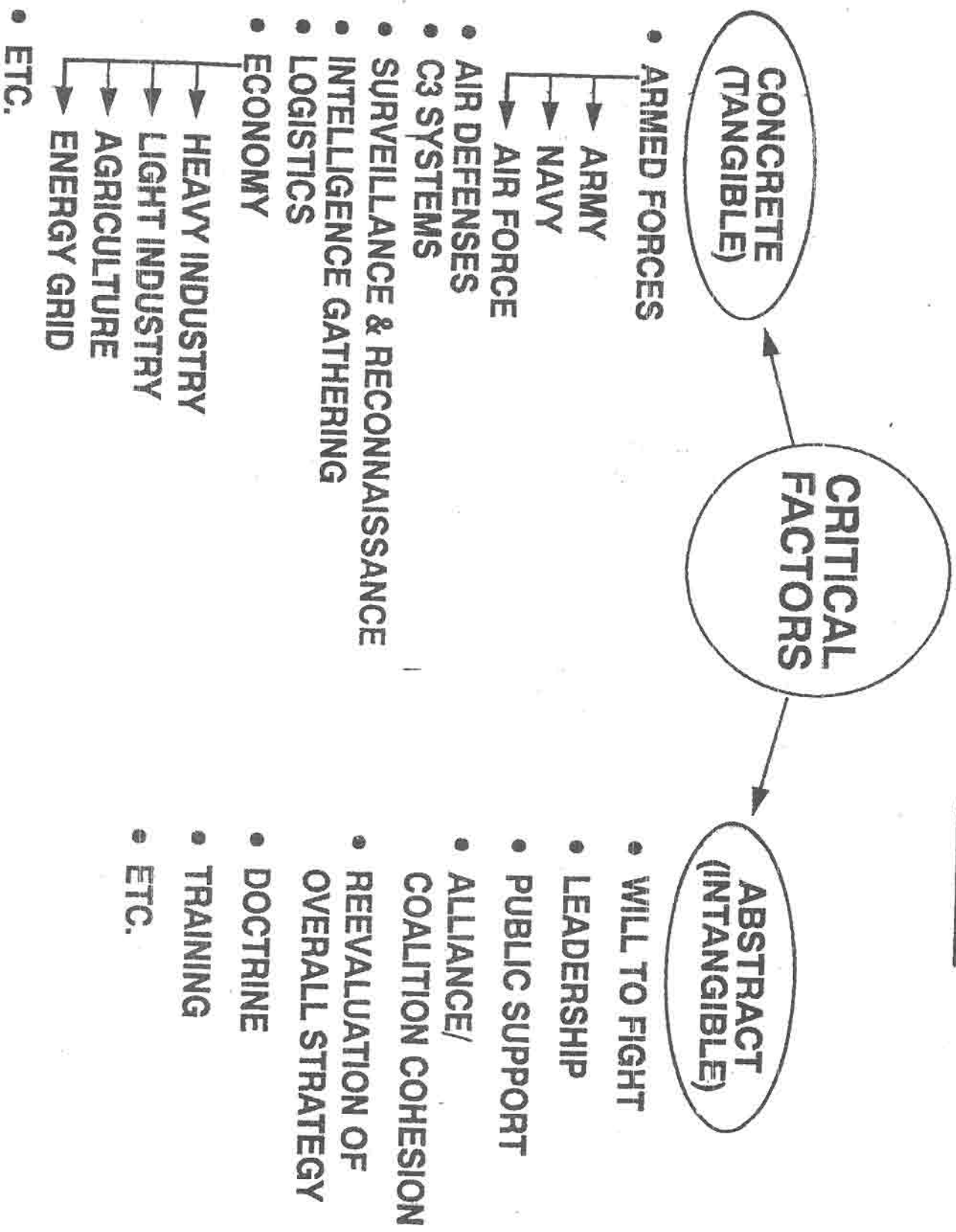
๕.๓ การพิชิตจุดศูนย์ถ่วงของข้าศึก ต้องการความรู้โดยละเอียดและความเข้าใจในเรื่อง
ต่าง ๆ ของฝ่ายตรงข้าม ได้แก่ การอำนวยความสะดวก วิธีการต่อสู้ ขั้นตอนการตัดสินใจและความเข้ม
แข็ง ความอ่อนแอ ทั้งทางกายภาพและทางจิตวิทยา (ที่มา : Joint Pub 3-0)

๕.๔ Carl von Clausewitz ให้ความหมายว่า “จุดศูนย์ถ่วง” คือ ศูนย์รวมของกำลังและการ
เคลื่อนไหวทั้งหมดเป็นที่ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างต้องมาพึ่งพา เป็นจุดที่พลังงานของฝ่ายเราทั้งหมดควรถูก
รวบรวมเพื่อทำการต่อต้าน มักเป็นที่มียุทธศาสตร์อยู่หนาแน่นที่สุด และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึง
การรวบรวมความเข้มแข็งของข้าศึกที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการที่จะทำให้บรรลุถึงจุดหมาย หากเรา
สามารถทำลายลงได้ ก็จะเป็นเป้าหมายที่มีคุณค่าที่สุดในการปฏิบัติการทางทหาร”

๕.๕ จุดศูนย์ถ่วง จะถูกตรวจพบในหมู่ของ “ความเข้มแข็งที่วิกฤติ (Critical Strength)” ไม่เคย
ที่จะพบใน “ความอ่อนแอที่วิกฤติ (Critical Weakness) หรือในความอ่อนแอที่วิกฤติ (Critical
Vulnerability) สามารถเปรียบได้กับแหล่งกำเนิดของมวลแห่งความเข้มแข็งทางกายภาพ หรือทาง
ด้านขวัญกำลังใจ ซึ่งหากถูกถล่ม ถูกทำให้เสื่อมลงอย่างมาก หรือถูกย้ายตำบลที่ จนถึงการทำลาย
ลงอย่างสิ้นเชิงแล้ว จะส่งผลที่เด็ดขาดที่สุดต่อการกระทำของฝ่ายเรา ในการบรรลุวัตถุประสงค์/สิ่งที่
มุ่งในทางรุกหรือในทางรับ (ที่มา : NWC Reading)

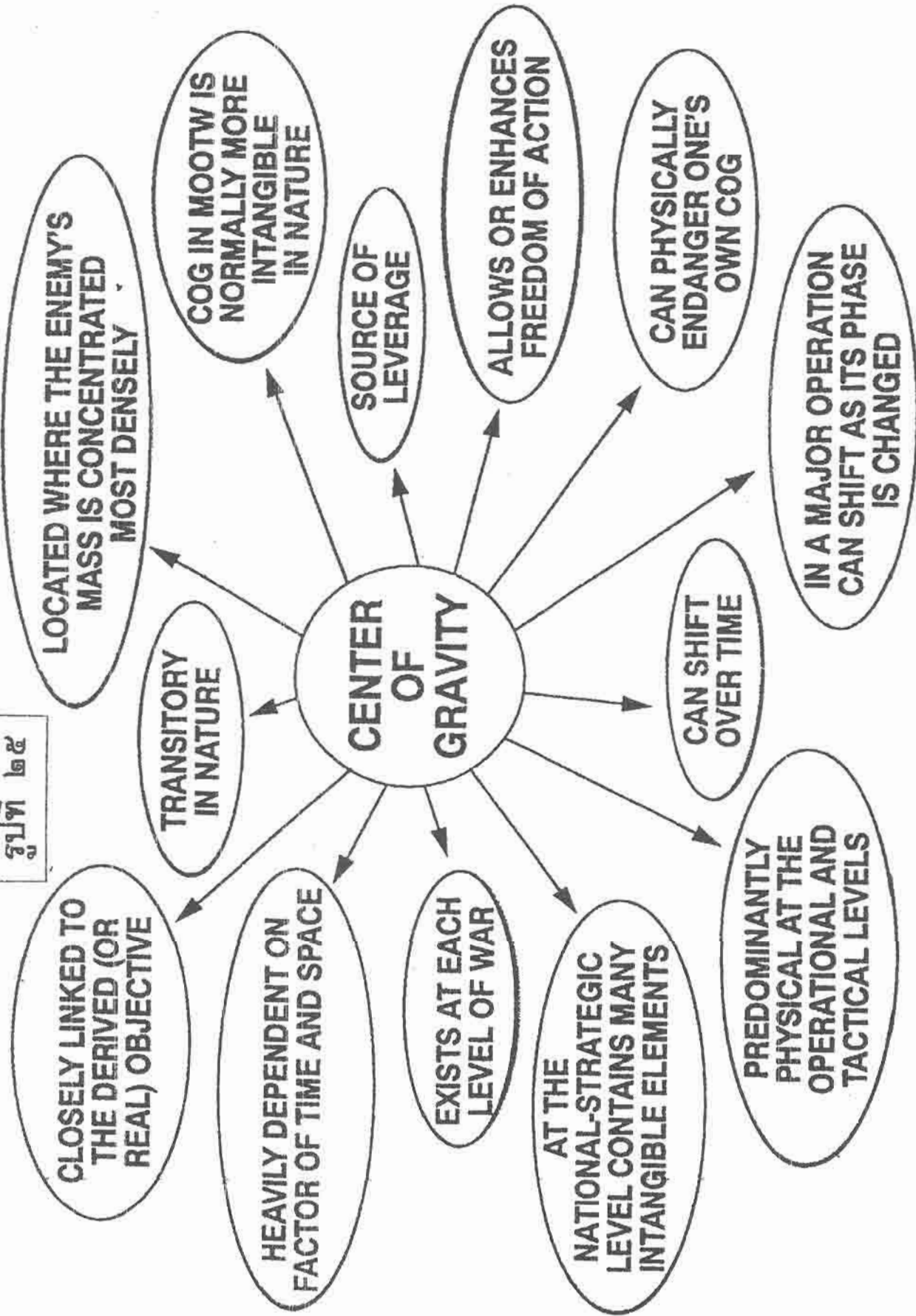
๕.๖ จุดศูนย์ถ่วงไม่ใช่ความอ่อนแอของข้าศึก ความอ่อนแอเหล่านั้นอาจจะหรืออาจจะไม่ล่อ
แหลมที่จะถูกโจมตี หากล่อแหลมจริงและถูกโจมตี ความสำเร็จที่ได้มาจะเป็นเพียงความสำเร็จที่

ENEMY'S CRITICAL FACTORS

CHARACTERISTICS OF THE ENEMY'S CENTER OF GRAVITY

সূত্র ১৫৫

เกี่ยวข้องกับจุดศูนย์กลางส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่อาจจะนำไปสู่ชัยชนะได้หากการใช้ประโยชน์ในความอ่อนแอของข้าศึกช่วยเหลือในการทำลายจุดศูนย์กลางของข้าศึกเอง (ที่มา : IZZO Reading)

๕.๗ สามารถเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ในการรบทางบก COGs ที่เป็นรูปธรรม อาจจะเป็นได้ตั้งแต่ กองพลยานเกราะไปจนถึงกองร้อยยานเกราะ หรือแม้กระทั่งกำลังรบสำรอง แล้วแต่ระดับของการปฏิบัติการ ดังตัวอย่าง กำลัง Republican Guard ของอิรัก ในสงครามอ่าว ๗ ปี ๑๙๙๑ เป็นต้น' สำหรับในการรบทางเรือ COGs อาจเป็นกระบวนเรือคุ้มกันของคอนวอย Surface Action Group (SAG) Carrier Battle Group (CVBG) หรือในการรบทางอากาศ ก็อาจเป็นหน่วยเครื่องบินรบที่มีอำนาจการรบสูงสุด ได้แก่ หมวดบินขับไล่หรือทิ้งระเบิดในฝูงบินขับไล่/ทิ้งระเบิด หรือกำลังเครื่องบินขับไล่ทั้งหมดในระบบป้องกันภัยทางอากาศ เป็นต้น

สำหรับ COGs ที่เป็นนามธรรมนั้นมีตัวอย่างอาทิ ภาวะผู้นำของผู้นำกองกำลังรบผสม การผนึกกำลังของพันธมิตร หรือประเทศที่ร่วมรบ ความมีใจสู้รบ การสนับสนุนจากมวลชน ขวัญกำลังใจและวินัยทหาร ความซื่อของของผู้บังคับบัญชาการรบและความพร้อมรบของกำลังรบ เป็นต้น ในสงครามอ่าวเปอร์เซีย มีตัวอย่าง COGs ที่เป็นนามธรรม ได้แก่ การที่อิรักมอง COG ระดับยุทธศาสตร์ของกำลังประเทศที่ร่วมรบกับฝ่ายสหรัฐ ๗ ว่าคือ การผนึกกำลังอย่างแน่นหนาของประเทศที่ร่วมรบ และมุ่งหวังที่จะทำให้เกิดความแตกแยก ส่วนในมุมมองของประเทศที่ร่วมรบต่อต้านอิรักมองว่า ซัดดัม ฮุสเซน และที่ปรึกษาทางในเป็น COG ของอิรัก เป็นต้น (ที่มา : NWC Reading)

๖. การรวมกำลัง (Concentration)

ปัจจัยหลักของความสำเร็จในการสู้รบ ก็คือการที่ฝ่ายเราสามารถได้ความเหนือกว่าด้านกำลังรบอย่างรวดเร็ว ณ เวลาและตำบลที่ที่เด็ดขาดทางการรบตามที่ต้องการ ทั้งนี้จะสำเร็จได้ก็ด้วยการรวมกำลังรบและเครื่องมือของฝ่ายเราไปยังเซกเตอร์ของความพยายามหลัก กำลังรบจะถือว่าได้รวมกำลังกันแล้วก็ต่อเมื่อทุกหน่วยอยู่ในระยะที่จะสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ สำหรับฝ่ายที่มีกำลังรบด้อยกว่านั้นการรวมกำลังโดยปกปิดและรวดเร็วเป็นสิ่งจำเป็น แม้ว่าการรวมกำลังจะมีข้อได้เปรียบอย่างเด่นชัดก็ตาม แต่ก็มีผลพลได้ที่จะถูกโจมตีทำลายได้ง่ายเช่นกัน สำหรับการต่อต้านการรวมกำลัง (Counter concentration) นั้น ฝ่ายตั้งรับจะเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อหยุดยั้งไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามรวมกำลังกันได้สำเร็จ โดยสรุปแล้วการรวมกำลังให้เป็นฝ่ายได้เปรียบจะต้องกระทำไปข้างหน้าให้ไกลที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และทำการโจมตีโดยไม่ชักช้าก่อนที่ข้าศึกจะพร้อมทำสงคราม

การรวมกำลังรบสามารถกระทำได้ในและนอกพื้นที่ปฏิบัติการทางทหาร ในกรณีทีหน่วยต่าง ๆ ของกำลังรบถูกนำเข้าไปในระยะเวลาที่สามารถให้การสนับสนุนกันได้ ก่อนเดินทางถึงพื้นที่ปฏิบัติการทางทหาร ถือว่าเป็นการรวมกำลังภายนอกสมรภูมิ แต่หากเป็นการรวมกลุ่มกันเมื่อจะเริ่มทำ

การรบหรือภายหลังเริ่มทำการรบเพียงเล็กน้อย ถือว่าเป็นการรวมกำลังภายในสมรภูมิ ซึ่งในกรณีหลังนี้จัดเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการจู่โจมอีกด้วย ในสงครามทางทะเลมีตัวอย่างการรวมกำลังในสมรภูมิเพื่อต่อสู้กับกองเรือฝ่ายตรงข้าม เช่นกรณีการยกพลขึ้นบกของกองทัพญี่ปุ่นที่หมู่เกาะ Netherlands East Indies ในปี ๑๙๔๒ ในยุทธการ MO หรือการยุทธที่ทะเลคอรัล และในยุทธการ MI หรือการยุทธที่มิดเวย์ รวมทั้งการยุทธป้องกันหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในนามของการยุทธที่ Leyte เป็นต้น

สำหรับการรวมกำลังภายนอกสมรภูมินั้น มักพบบ่อยครั้งในสงครามทางบก ได้แก่ กรณีกองทัพเยอรมันทำการรวมกำลังภายนอกสมรภูมิ ก่อนที่จะทำการบุกเข้าสู่ประเทศกลุ่ม Benelux และประเทศฝรั่งเศส ใน พ.ศ.๑๙๔๐ รวมทั้งการบุกเข้าประเทศรัสเซีย ใน ม.ย.๑๙๔๑ และในกรณีที่กองทัพอิรักทำการรวมกำลังภายนอกสมรภูมิก่อนการบุกเข้าสู่ประเทศคูเวต ใน ส.ค.๑๙๙๐ รวมทั้งกรณีที่ฝ่ายสัมพันธมิตรทำการตีโต้กลับ ใน ก.พ.๑๙๙๑ เป็นต้น ปกติแล้วในปฏิบัติการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบกขนาดใหญ่จะทำการรวมกำลังภายในสมรภูมิ โดยกำลังทั้งหมดจะเดินทางร่วมกันจากจุดรวมพล และอยู่ภายในระยะที่สามารถให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ จากนั้นจะเดินทางไปยังพื้นที่ปล่อยขึ้นสู่ฝั่งหรือที่เรียกว่า Amphibious objective area (AOA) ต่อไป

๑) การดำเนินกลยุทธ์ (Maneuver)

การเคลื่อนย้าย (Movement) ความคล่องตัว (Mobility) การวางกำลัง (Deployment) และการดำเนินกลยุทธ์ คำเหล่านี้บ่อยครั้งถูกใช้เพื่อสื่อความหมายเดียวกัน ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วต่างมีความหมายที่แตกต่างกัน คำว่า "การดำเนินกลยุทธ์" จะสื่อความหมายร่วมระหว่างการเคลื่อนย้ายและความคล่องตัวโดยเกี่ยวข้องกับฝ่ายตรงข้าม ส่วนคำว่า "ความคล่องตัว" จะเป็นองค์ประกอบของการเคลื่อนย้าย การวางกำลังและการดำเนินกลยุทธ์ ในขณะที่คำว่า "การวางกำลัง" และ "การดำเนินกลยุทธ์" ได้รวมองค์ประกอบของการเคลื่อนย้ายและความคล่องตัวไว้ด้วย แต่มีจุดมุ่งหมายและแนวทางที่จะได้รับการวางแผน จัดการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนแตกต่างกันอย่างมาก ทั้งนี้ ความมุ่งหมายของการดำเนินกลยุทธ์ ปกติแล้วจะใช้ในการโจมตีต่อจุดศูนย์กลางของข้าศึกโดยตรงหรือการบุกฝ่าเข้าไปในแนวป้องกันของข้าศึก หรือการโจมตีต่อเป้าหมายที่มีความสำคัญมาก ส่วนคำว่า "การวางกำลัง" มีความหมายแตกต่างไป โดยหมายถึงการเคลื่อนย้ายกำลังฝ่ายเราหรือฝ่ายเดียวกันจากพื้นที่หนึ่ง ไล่แต่ จากท่าเรือ ฐานทัพเรือ และสนามบิน ไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่งมักจะดำเนินการในส่วนหนึ่งของเขตภาคพื้นหรือในเขตปฏิบัติการทางทหารที่อยู่ภายใต้ความควบคุมของกำลังฝ่ายเราหรือฝ่ายเดียวกัน โดยปกติแล้วการวางกำลังจะปฏิบัติก่อนการดำเนินกลยุทธ์ จากนั้นกำลังรบที่ดำเนินกลยุทธ์จะเคลื่อนกำลังจากฐานปฏิบัติการไปตามเส้นทางปฏิบัติการ (Lines of operations) เข้าหาเป้าหมายที่ได้รับมอบโดยผ่านทางจุดเดิชาดทางการรบที่ได้เลือกไว้

การดำเนินกลยุทธ์จะกล่าวถึงการใช้กำลังรบในปฏิบัติการทางรุกหรือทางรับ เพื่อให้ได้ตำบลที่ได้เปรียบเหนือกว่าฝ่ายตรงข้าม ในการดำเนินกลยุทธ์ทางรุกจะกล่าวถึงว่าทำอย่างไรฝ่ายรุกจะสามารถแย่งยึดการริเริ่มและใช้ปฏิบัติการทหารได้ก่อนฝ่ายตรงข้าม ส่วนการดำเนินกลยุทธ์ในทางรับ คือ วิธีการของฝ่ายรับในการยอมถ่วง การก่ออุปสรรคต่าง ๆ ต่อฝ่ายรุก และการหลบเลี่ยงปฏิบัติการทางทหารของฝ่ายรุก เป็นต้น สำหรับการต่อต้านการดำเนินกลยุทธ์คือการจัดการต่าง ๆ เพื่อเตรียมตอบโต้การดำเนินกลยุทธ์ของข้าศึก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถิรอน/ทำลายผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อฝ่ายเราและฝ่ายเดียวกัน

แบบของการดำเนินกลยุทธ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับคือ ระดับยุทธวิธี ระดับยุทธการ และระดับยุทธศาสตร์ ความแตกต่างของแต่ละระดับนั้น อยู่ที่ความมุ่งหมายที่จะต้องบรรลุ ขนาดของกำลังที่จะใช้ รวมทั้งปัจจัยเวลาและปัจจัยทั่วไปของพื้นที่

การดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธวิธี ได้แก่ การแข่งขันตามที่สำคัญเพื่อเพิ่มความได้เปรียบที่เด็ดขาดก่อนที่จะทำการยุทธย่อยหรือการปะทะ นับว่าเป็นเครื่องมือหลักของผู้บังคับบัญชาระดับยุทธวิธีที่จะสามารถยึดและดำรงความริเริ่ม ใช้ประโยชน์จากความสำเร็จ สงวนเสรีภาพในการปฏิบัติ และลดความล่อแหลม (Vulnerability) ต่าง ๆ ของฝ่ายเรา และฝ่ายเดียวกัน การดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธวิธี เกิดจากการประกอบกันของการเคลื่อนย้ายทางยุทธวิธี และความคล่องตัวทางยุทธวิธี โดยจะดำเนินการภายในพื้นที่ปฏิบัติการที่กำหนด ปกติแล้วจุดมุ่งหมายหลักของการดำเนินกลยุทธ์นี้คือการโจมตีหรือการโคดเคี้ยวต่อจุดศูนย์กลางระดับยุทธวิธีของข้าศึก หรือการเอาชนะทางอ้อมโดยโจมตีต่อจุดล่อแหลมที่วิกฤติของข้าศึกก็ได้

การดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการ คือ การค้นหาวิธีการรวมกำลังของฝ่ายเราต่อปฏิบัติการของข้าศึกระดับยุทธการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างผลกระทบที่เด็ดขาดในปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ หรือสงครามหรือการระวังป้องกันความได้เปรียบระดับยุทธการของตำบลที่ก่อนที่จะเริ่มทำการยุทธหรือปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ หรือด้วยการใช้ประโยชน์จากความสำเร็จระดับยุทธวิธีเพื่อให้บรรลุความสำเร็จระดับยุทธการหรืออาจเป็นระดับยุทธศาสตร์ก็ได้ โดยปกติแล้วการดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อ โจมตีหรือโคดเคี้ยวต่อจุดศูนย์กลางระดับยุทธการของข้าศึก การดำเนินกลยุทธ์ระดับนี้จะมีความแตกต่างพื้นฐานสำหรับปฏิบัติการทางบก ทางทะเล หรือทางอากาศ การดำเนินกลยุทธ์ทางบกจะประกอบด้วยชุดของความสำเร็จในการดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธวิธี โดยมีการหยุดรบเป็นช่วง ๆ ดังเช่น การดำเนินกลยุทธ์ของหน่วยรถถังเยอรมัน ภายใต้การบังคับบัญชาของ พล.อ. Kleist ณ สมรภูมิ Sedan-Dinant ที่บุกทะลุทะลวงฝ่าแนวป้องกันของฝ่ายสัมพันธมิตร ในกลาง พ.ศ. ๑๙๔๐ ทำให้สามารถรุกคืบหน้าถึงช่องแคบอังกฤษเป็นระยะทางถึง ๒๐๐ ไมล์ เป็นต้น แต่ในทางกลับกันการดำเนินกลยุทธ์ทางทะเลหรือทางอากาศ เกือบจะเป็นปฏิบัติการที่ไม่มี การหยุดชะงักเลย หากมีการต้านทานก็เพียงน้อยนิด จนทำให้ดูเหมือนว่าเป็นการวางกำลังเสียมาก

กว่า ๓๖๐ ไมล์ เข้าถึงพื้นที่หรือตำบลที่สามารถทำการโจมตีขั้นสุดท้ายจึงเริ่มทำการรบอย่างแตกหัก ซึ่งในขั้นตอนนี้จะรวมการดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธวิธีเข้าไว้ด้วย ดังเช่น การโจมตีที่ Pearl Harbor ใน ร.ศ. ๑๙๕๑ ซึ่งกองเรือบรรทุกเครื่องบินความเร็วสูงของญี่ปุ่นได้ดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการ โดยออกเดินทางจาก Etorofu ในหมู่เกาะคูริล ข้ามตอนเหนือของมหาสมุทรแปซิฟิกมายังตำบลที่ ๒๗๕ ไมล์ ทางตะวันตกเฉียงเหนือของหมู่เกาะฮาวาย จากนั้นก็ดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธวิธี โดยส่งอากาศยานประจำเรือบรรทุกเครื่องบินเข้าโจมตีเป้าหมายต่าง ๆ ของสหรัฐ ฯ เป็นต้น (ตามรูปที่ ๒๖)

การดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธศาสตร์ คือ การค้นหาวิธีการวางกำลังรบที่มีความเหมาะสมทั้งแบบจำนวนและคุณภาพภายในเขตภาคพื้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ โดยปกติแล้วจะถูกดำเนินการภายในเขตสงครามหรือบางครั้งภายในเขตปฏิบัติการทางทหารซึ่งมีขนาดเล็กลงมา ดังเช่น การบุกของเยอรมันโดยใช้ Schlieffen Plan ในปี ๑๙๐๕ (ตามรูปที่ ๒๗) เป็นต้น

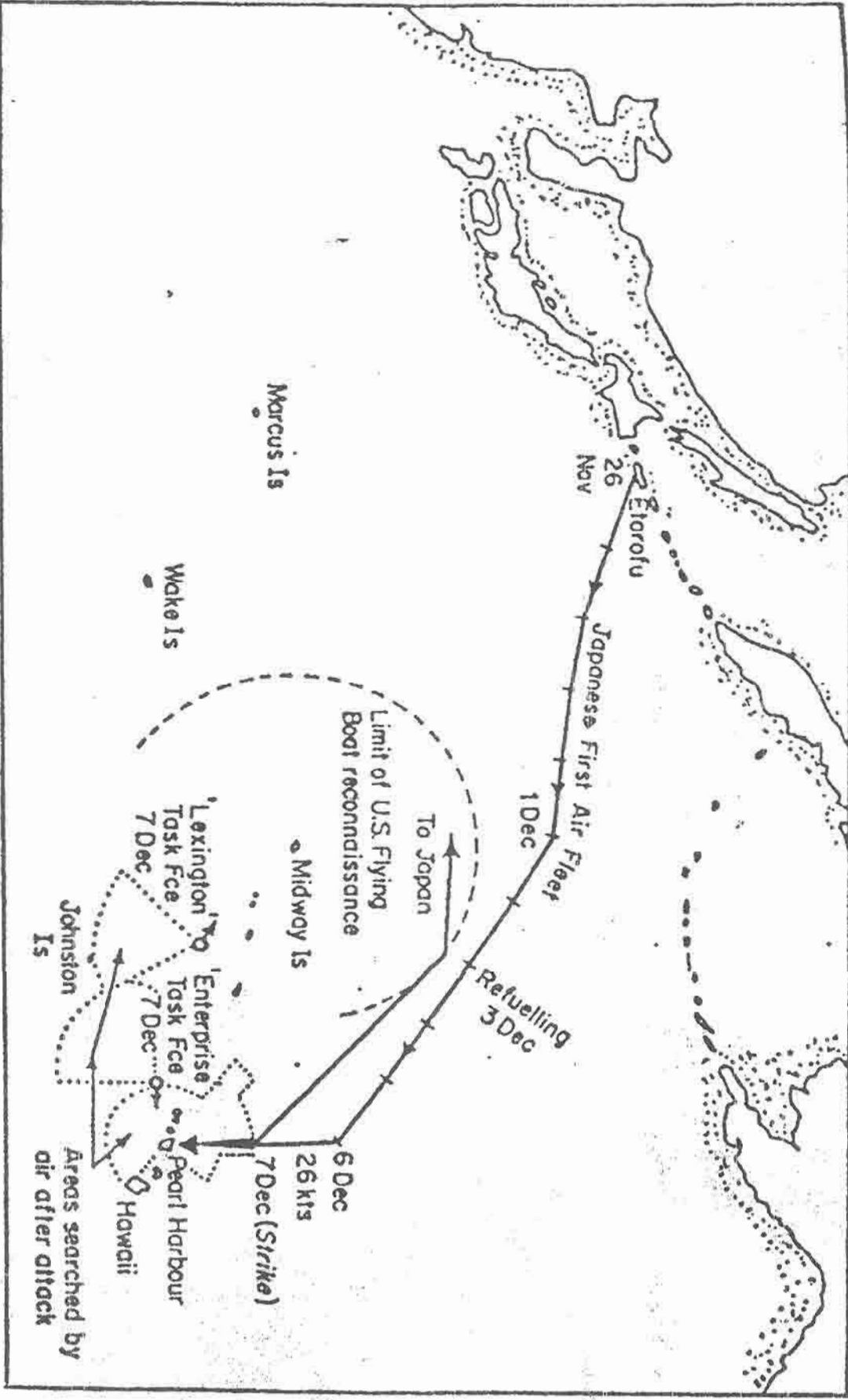
สำหรับแบบของการดำเนินกลยุทธ์นั้น แบ่งออกเป็น ๓ แบบ คือ การเจาะ (Penetration) การโอบ (Envelopment) และการปิดล้อม (Encirclement)

๔. จุดผกผันทางการรบ (Culmination)

อีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในการสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับยุทธการ และระดับยุทธศาสตร์คือ แนวความคิดเกี่ยวกับจุดผกผันทางการรบ ซึ่งจะกล่าวถึงความสามารถในการป้องกันไม่ให้ตนเองไปถึงจุดผกผันทางการรบ ในขณะที่ทำให้ข้าศึกถึงจุดดังกล่าวก่อน แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้จะเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับกำลังรบสัมพันธของทั้งสองฝ่าย อีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดจุดผกผันทางการรบก็คือความหะเออหะยานหรือความพยายามของผู้บังคับบัญชาฝ่ายตรงข้ามที่มุ่งมันจะไปให้ถึงวัตถุประสงค์ปลายทางทหารที่กำหนดไว้

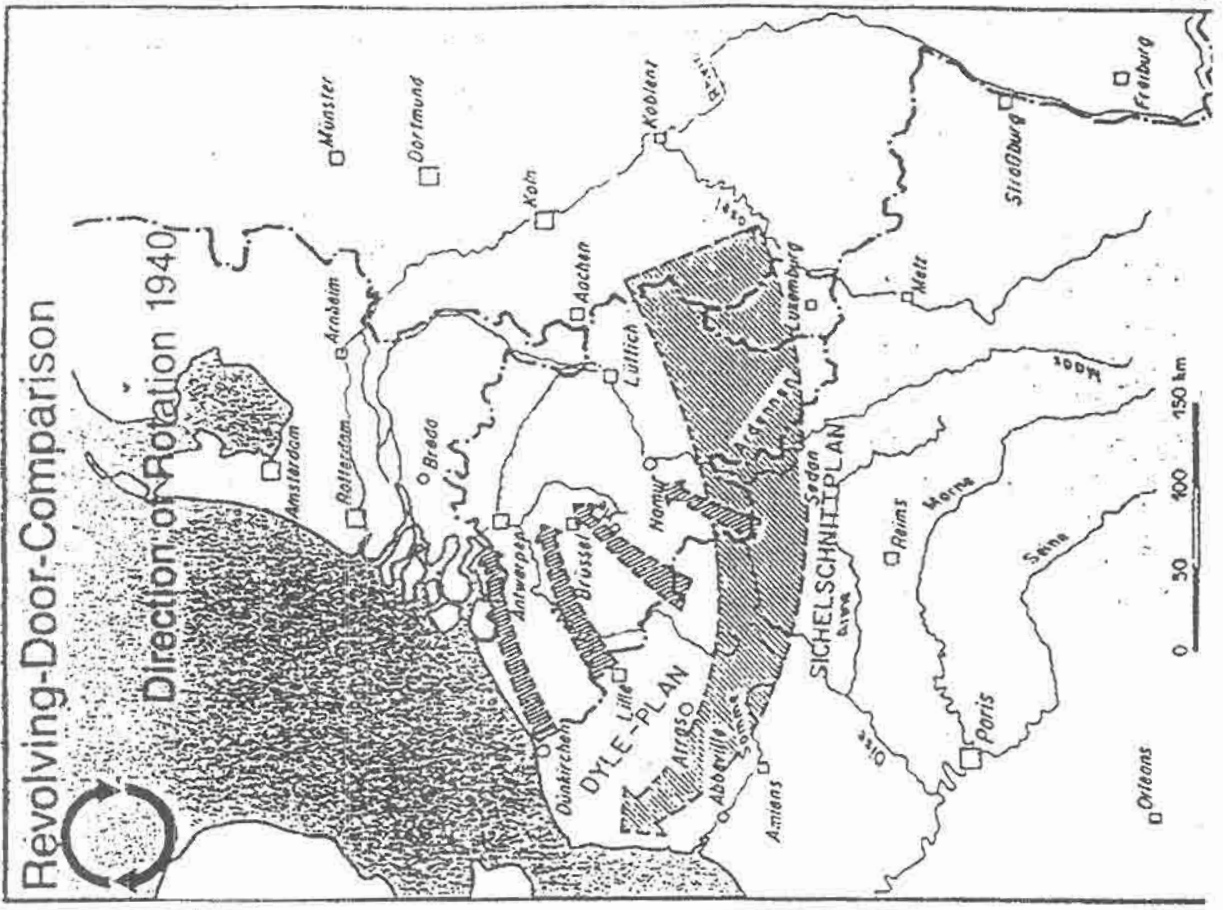
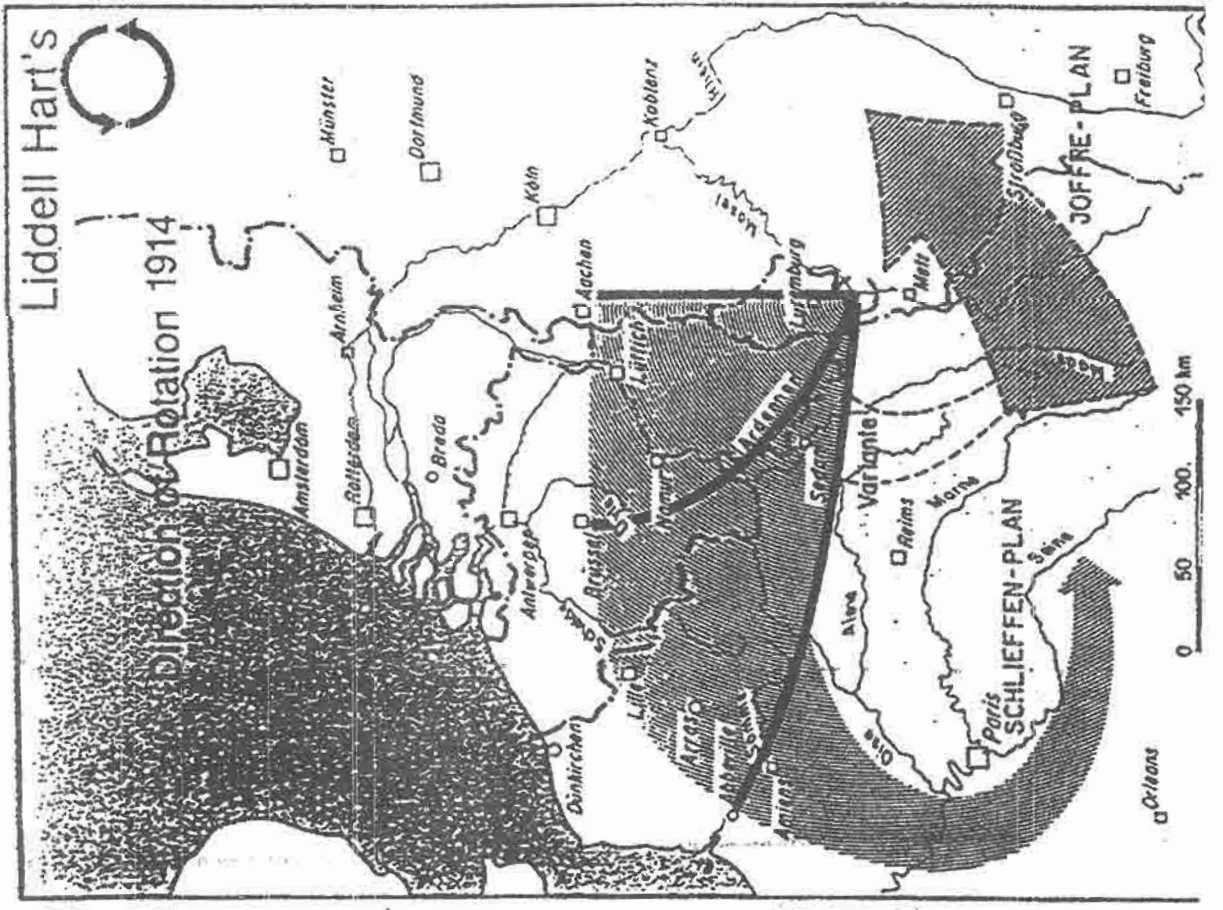
โดยทั่วไปแล้วจุดผกผันทางการรบจะสัมพันธ์กับเวลาและปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ โดยจะเป็นสิ่งแจ้งเตือนว่าเมื่อใดและที่ไหนที่ฝ่ายรุกจะต้องหยุดรุก แล้วหันมาป้องกันสิ่งที่ยึดมาได้หากต้องการจะหลีกเลี่ยงการสูญเสีย เกลาส์เซวิทซ์ ได้กล่าวเกี่ยวกับจุดผกผันทางการรบนี้ว่า "เป็นจุดที่ความเข้มแข็งที่เหลืออยู่มีความเพียงพออย่างพอดีที่จะดำรงการป้องกันตนเองและรอคอยให้เกิดสันติภาพ หากเลขจุดนี้ไปแล้วจะเกิดการผกผัน ซึ่งจะพบว่าปฏิบัติการตอบโต้จากฝ่ายตรงข้ามมีความเข้มแข็งมากขึ้นกว่าเมื่อเริ่มต้นโจมตีในครั้งแรก" พร้อมกับแสดงนัยว่าเมื่อเลขจุดผกผันทางการรบไปแล้ว โอกาสที่ฝ่ายรุกจะได้รับชัยชนะจะเหลือนอยู่น้อยมาก เว้นเสียแต่ข้าศึกจะกลัวเกรงโดยไม่ทำการรบให้เด็ดขาด แต่หากข้าศึกเลือกที่จะสู้แล้ว ก็จะเป็นฝ่ายที่เป็นต่อ

THE ATTACK ON PEARL HARBOR 7 DECEMBER 1941

১৮৭৭

**VON SCHLIEFFEN PLAN OF 1905
 AND VON MANSTEIN'S "SICKLE-CUT" PLAN OF 1940**

จุดสูงสุดของการรบนี้มีได้มีลักษณะเป็นจุดหรือเป็นเส้น แต่มีลักษณะเป็นโซน (ตามรูปที่ ๒๘) ๗ จุดใด ๆ ภายในโซนนี้จะถือว่ากำลังรบอยู่ในความเสี่ยง จุดสูงสุดของการรบนี้สามารถเกิดขึ้นได้หลายครั้งในสงครามหนึ่ง แต่ปกติแล้วจะเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวในสงครามขนาดใหญ่

๘.๑ จุดผกผันทางการรบของฝ่ายรุก แนวความคิดเรื่องจุดผกผันทางการรบนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับ โดยถือเป็นจุดที่เป็นส่วนต่อเชื่อมของเวลาและปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ในตำแหน่งที่ฝ่ายรุกเริ่มจะขยายการรุกมากเกินไป และกำลังรบทางรุกไม่มีจำนวนมากเหลือเฟืออีกต่อไปที่จะสามารถทำการรุกได้อย่างต่อเนื่อง ในการนี้หากต้องการความสำเร็จในการรบ ฝ่ายรุกจะต้องครอบครองปัจจัยเข้มแข็งให้ได้เพียงพอที่จะสามารถกระทำต่อฝ่ายตรงข้ามได้ตามที่ต้องการ ฝ่ายรุกไม่จำเป็นต้องมีความเหนือกว่าฝ่ายรับในทุก ๆ แห่ง เพียงแต่จะต้องมีความเหนือกว่าในจุดที่จะใช้ความพยายามหลักเข้าทำการต่อสู้ก็นับว่าเพียงพอ

เคลาส์เซวิทซ์เชื่อว่ากำลังฝ่ายรุกจะลดน้อยลงตามระยะเวลาที่ผ่านมา ในขณะที่กำลังฝ่ายรับจะทวีความเข้มแข็งขึ้น ศิลปะในการรุกจึงจะต้องให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เด็ดขาดก่อนที่จะถึงจุดผกผันทางการรบ เคลาส์เซวิทซ์กล่าวว่ากำลังของฝ่ายรุกจะลดน้อยลง จากปัจจัย ๕ ประการ คือ

- ความจำเป็นที่ต้องทำการรบกับข้าศึกที่เข้าต่อสู้แบบโฉบฉวย และการโจมตีของฝ่ายรุกต่อที่มั่นที่เข้มแข็งของข้าศึก

- การที่ฝ่ายรุกต้องขยายเส้นทางคมนาคม (Line of Communication ; LOCs) ในขณะที่ของฝ่ายรับมีระยะทางลดลงไปและเข้าไปในเขตของตนเอง

- การปฏิบัติการที่ยากลำบากเป็นพิเศษในดินแดนข้าศึก

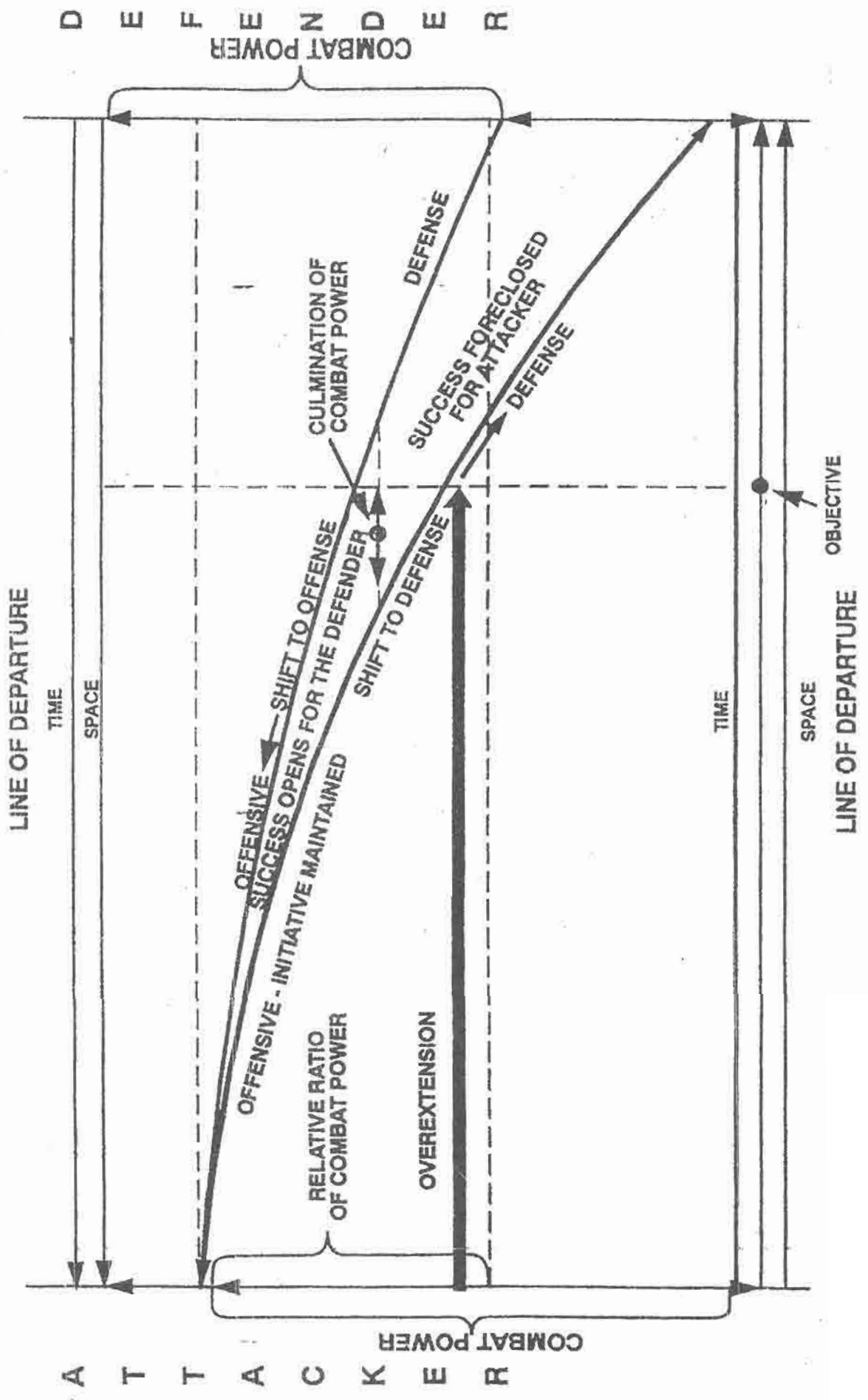
- จากความเป็นไปได้ในการที่ฝ่ายรับจะเพิ่มความเข้มแข็งสัมพันธ์ขึ้น โดยพันธมิตรของฝ่ายรับเพิ่มจำนวนขึ้นและเพิ่มการสนับสนุน

- ความพยายามของฝ่ายรับเพิ่มขึ้น เมื่อตระหนักถึงอันตรายและความสูญเสียที่จะได้รับในขณะที่ฝ่ายรุกเพลาคความพยายามลง

นอกจากนี้จุดผกผันทางการรบของฝ่ายรุก ยังสามารถเกิดได้จากการที่ฝ่ายรุกเคลื่อนที่เร็วเกินกว่าที่หน่วยข่าวกรองจะหาข่าวได้ทัน ทำให้ผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องยอมรับความเสี่ยง ความเสี่ยงนี้จะยอมรับได้หากกำลังรบฝ่ายรุกมีความเหนือกว่าการรวมกำลังของข้าศึกในทุกรูปแบบ แต่ถือว่าความเสี่ยงที่ไม่จำเป็น และอาจสูญเสียอย่างมากจนไม่บรรลุภารกิจ

๘.๒ จุดผกผันทางการรบของฝ่ายรับ เคลาส์เซวิทซ์ เห็นว่า แนวความคิดเกี่ยวกับจุดผกผันทางการรบนี้มีส่วนเชื่อมต่อการตั้งรับมากกว่าการรุก เขายืนยันว่าโดยแก่นแท้แล้วรูปแบบของการตั้งรับในสงครามมีความเข้มแข็งกว่าการรุก เพราะการที่จะรักษาผืนแผ่นดินไว้ย่อมง่ายกว่าการที่จะเข้าแย่งยึด ทั้งนี้ความเหนือกว่าในการตั้งรับ มีปัจจัยหลัก ๔ ประการ คือ

THE CONCEPT OF CULMINATION POINT

- ด้านภูมิประเทศ โดยฝ่ายรับมักจะชอบตั้งมั่นในพื้นที่การรบที่มีความคุ้นเคยคืออยู่แล้ว มากกว่าการขยายพื้นที่การรบออกไปเรื่อย ๆ

- มีเส้นทางการคมนาคมที่ดีกว่า
- การสนับสนุนจากประชากรของตนเอง
- ความได้เปรียบที่เป็นฝ่ายรับ

โอกาสที่ดีที่สุดของฝ่ายตั้งรับในการตอบโต้การโจมตีจะเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายรุกถึงจุดผกผันทางการรบหรือเกินจุดดังกล่าวมาแล้ว สำหรับฝ่ายรับจะถือว่าถึงจุดผกผันทางการรบก็ต่อเมื่อไม่มีความสามารถที่จะทำการรุกโต้ตอบหรือทำการป้องกันอย่างได้ผลอีกต่อไป

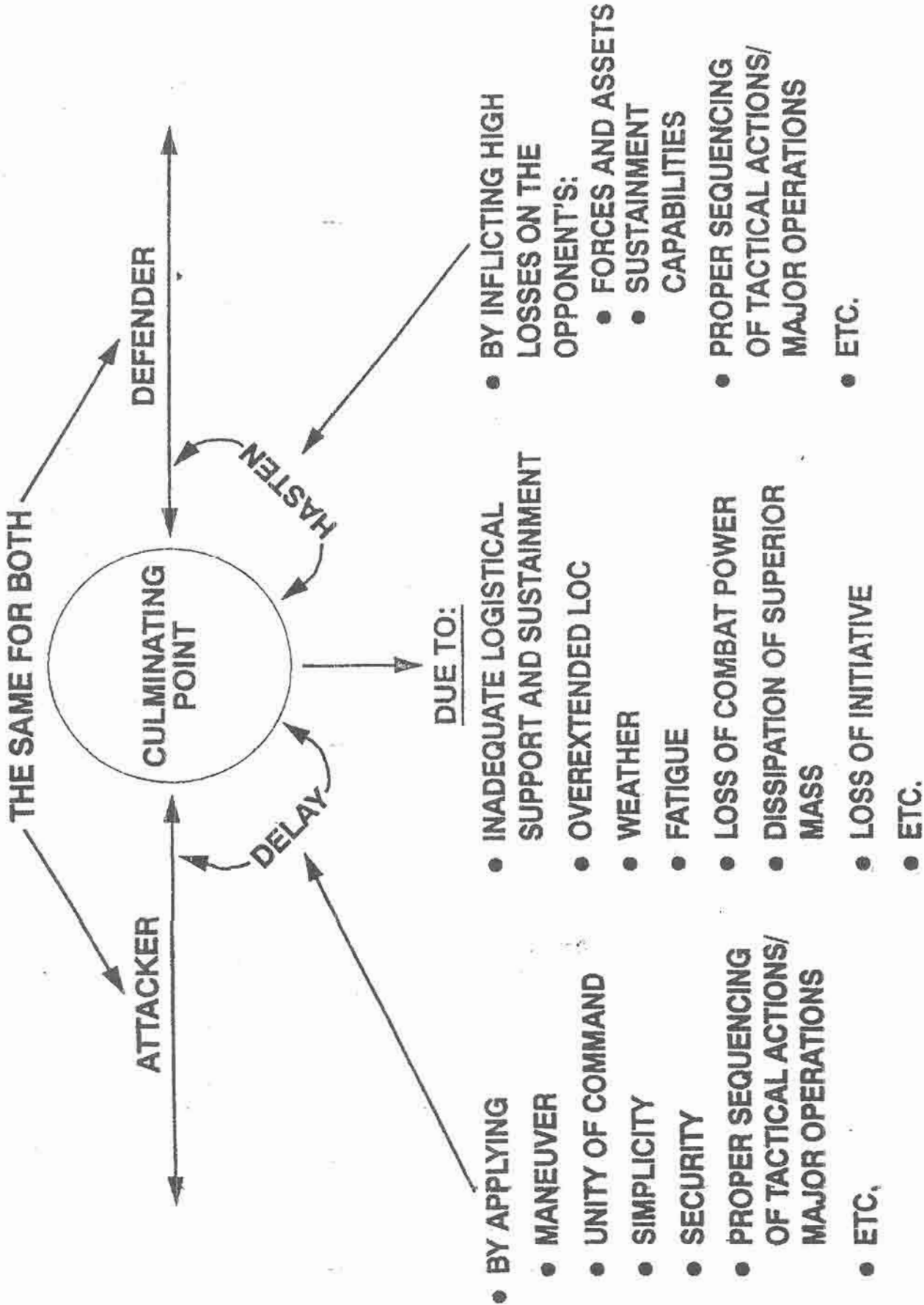
ฝ่ายตั้งรับควรจะจับตาดูความผิดพลาดของฝ่ายรุก ซึ่งอาจเป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าฝ่ายรุกได้ถึงจุดผกผันทางการรบแล้ว และใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ด้วยความรวดเร็ว อย่างไรก็ตามการที่จะใช้พิจารณาจนล่วงรู้ว่าฝ่ายรุกได้ถึงจุดดังกล่าวแล้วนั้น มิใช่เป็นสิ่งที่ง่ายนัก และบ่อยครั้งที่ฝ่ายตั้งรับพลาดโอกาสที่จะได้ชัยชนะนี้ ดังตัวอย่างกรณีที่กองทัพอังกฤษตัดสินใจหยุดทำการรบในสิงคโปร์ในปี ค.ศ. ๑๙๔๒ ในขณะที่กองทัพญี่ปุ่นได้ถึงจุดผกผันทางการรบแล้ว เนื่องจากขาดการส่งกำลังบำรุงและความเหนื่อยล้าของกำลังทหาร เป็นต้น

ตำแหน่งของจุดสูงสุดของการรบนี้สามารถขยับเลื่อนได้ตามการกระทำของฝ่ายรุกหรือฝ่ายรับ การป้องกันไม่ให้จุดนี้ขยับเลื่อนนั้น ฝ่ายรุกจะต้องดำรงความเหนียวแน่นของกำลังรบต่อข้าศึกในทุกรูปแบบของการปฏิบัติทั้งในขณะนั้นและในอนาคต พร้อมกับต้องทำการป้องกันกำลังฝ่ายเราและฝ่ายเคียวกันเป็นอย่างดี อีกทั้งจะสำเร็จได้โดยกำลังรบตามลำดับชั้นของฝ่ายรุกต้องดำรงโมเมนตัมของการปฏิบัติการและต้องมีการดำรงสภาพที่เพียงพอ

๘.๓ วิธีการที่จะให้ผ่านพ้นจุดผกผันทางการรบ จุดนี้มีความสำคัญทั้งต่อฝ่ายรุกและฝ่ายรับ ปัญหาของฝ่ายรุก คือ ต้องหาวิธีการถ่วงเวลาการถึงจุดผกผันทางการรบให้นานที่สุด ในขณะที่ฝ่ายรับจะต้องหาวิธีการทำให้ฝ่ายรุกถึงจุดดังกล่าวโดยเร็ว ฝ่ายรุกสามารถถ่วงเวลาได้โดยการประยุกต์ใช้วิธีคำนวณกลยุทธ์ ใช้หลักการรวมความพยายาม หลักความง่าย หลักการระวังป้องกันและเข้มงวดต่อการจัดลำดับขั้นตอนปฏิบัติการทางยุทธวิธีจนถึงปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ให้มีความเหมาะสม เป็นต้น ในขณะที่เคียวกันจะต้องระมัดระวังไม่ให้กำลังรบเกิดความเสื่อมถอยจากความเหนื่อยล้าจากภาวะผู้นำ การคำนวณกลยุทธ์ การระวังป้องกัน ระบบ C³I การส่งกำลังบำรุงและความสามารถที่จะทำนายปฏิบัติการของข้าศึกเป็นการล่วงหน้า (ตามรูปที่ ๒๘) นอกจากนี้ยังสามารถป้องกันหรือถ่วงเวลาการถึงจุดผกผันทางการรบของฝ่ายรุกได้ด้วยระบบส่งกำลังบำรุงที่มีความประสานสอดคล้อง ในขณะที่ ผบ.หน่วยกำลังรบจะต้องควบคุมความเร็วในการปฏิบัติการด้วย

สำหรับฝ่ายรับนั้น นอกจากต้องเตรียมรับมือกำลังของฝ่ายตรงข้ามแล้ว ยังต้องเตรียมรับมือกับการดำรงสภาพองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการส่งกำลังบำรุงของฝ่ายตนอีกด้วย ทางเลือกอีก

CULMINATION POINT

อย่างหนึ่ง คือ การใช้วิธีแตกเปลี่ยนปัจจัยทั่วไปของพื้นที่กับเวลา ซึ่งจะมีผลทำให้สามารถสงวนกำลังรบฝ่ายตนไว้ได้ ในขณะที่สามารถยักระยะเส้นทางคมนาคมข้าศึกให้ยาวขึ้น เกิดเป็นจุดอ่อนทำให้ฝ่ายรับเข้าโจมตีได้ ลักษณะเช่นนี้ฝ่ายรุกต้องเพิ่มกำลังพลและยุทธโปกรณ์คอยดูแลระวังป้องกัน ทำให้เหลือกำลังที่จะใช้ทำการรบน้อยลง และจากการที่ฝ่ายรับใช้การก่อกวนเข้าบั่นทอนกำลังของฝ่ายรุกรวมทั้งการขัดขวางเส้นทางคมนาคม จะมีผลทำให้ฝ่ายรุกรุกเข้าสู่อุบัติการณ์ทางการรบในที่สุด พรึ่ดูกันนี้หากฝ่ายรับสามารถปรับลำดับของปฏิบัติการทางยุทธวิธี หรือปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ให้มีความเค็ดขาคมากขึ้นด้วยแล้ว ก็จะเป็นการเร่งให้ฝ่ายรุกถึงจุดผกผันทางการรบเร็วยิ่งขึ้นเท่านั้น

กรณีตัวอย่างการถึงจุดผกผันทางการรบในสงครามที่ผ่านมา

- ฉากหนึ่งของการยุทธที่ Leyte แสดงให้เห็นการถึงจุดผกผันทางการรบของฝ่ายรุก เมื่อพลเรือโท ลูริตะ ได้ตัดสินใจครั้งสำคัญที่จะเดินทางกลับขึ้นเหนือ ภายหลังกการรบที่แหลม SAMAR และเลิกสั้มความตั้งใจที่จะมาโจมตีกำลังเรือยกพลขึ้นบกและเรือคุ้มกันบริเวณอ่าว Leyte ทั้ง ๆ ที่มีโอกาสอย่างมากที่จะบรรลุภารกิจได้ ทั้งนี้สันนิษฐานว่าฝ่ายญี่ปุ่นได้ถึงจุดผกผันทางการรบจากความเหนื่อยล้าของทหารประจำเรือ และผลกระทบด้านขวัญกำลังใจที่คาดว่าจะถูกโจมตีทางอากาศจากอากาศยานประจำกองเรือบรรทุกเครื่องบินของ พลเรือเอก Halsey การรบที่แหลม SAMAR นี้ถือว่เป็นจุดผกผันทางการรบระดับยุทธวิธี

- สำหรับตัวอย่างการถึงจุดผกผันทางการรบระดับยุทธการนั้น เช่นกรณีจอมพล โรมเมล ใช้กองทัพรถถังบุกเข้าไปในอียิปต์ ในปี ค.ศ.๑๙๔๒ และต้องถึงจุดผกผันทางการรบ ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.๑๙๔๓ สาเหตุมาจากความเหนื่อยล้าของกำลังรบภายหลังกการบุกติดต่อกันถึง ๕ สัปดาห์ ที่เริ่มจากเมือง Gazala ในที่สุดวันที่ ๓ กรกฎาคม ค.ศ.๑๙๔๓ จอมพล โรมเมล จำเป็นต้องหยุดการรุก เนื่องจากสูญเสียกำลังพลอย่างหนักโดยเฉพาะทหารราบ รวมทั้งเส้นทางขนส่งกำลังบำรุงยักระยะออกไกลมากถึง ๓๐๐ ไมล์จากเมือง Tobruk

- อีกตัวอย่างหนึ่งที่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามถึงจุดผกผันทางการรบ ได้แก่ ผลจากการตัดสินใจของ พลเอก แม็กอาเธอร์ ที่จะยกพลขึ้นบกที่อินซอน ใน ๑๕ กันยายน ค.ศ.๑๙๕๐ เพื่อตัดเส้นทางคมนาคมของเกาหลีเหนือ และบีบบังคับให้เกาหลีเหนือต้องถึงจุดผกผันทางการรบ จากการที่ต้องต่อสู้กับกำลังของสหประชาชาติ ใน ๒ ทิศทางพร้อม ๆ กัน การปฏิบัติการครั้งนี้ นอกจากจะมีผลในระดับยุทธการแล้ว ยังส่งผลถึงระดับยุทธศาสตร์อีกด้วย ทำให้กำลังของสหประชาชาติสามารถทำการรุกได้ตอบข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ องศาเหนือ ทำการรุกไล่โจมตีฝ่ายเกาหลีเหนือ ไปจนจรดแม่น้ำยาลู และประชิดกับชายแดนจีนแผ่นดินใหญ่

๕. การวางกำลังที่ใหม่ (Redeployment)

การวางกำลังที่ใหม่คือการเคลื่อนย้ายกำลังฝ่ายเราและฝ่ายเดียวกันจากพื้นที่ปฏิบัติการขณะนั้นไปยังพื้นที่แห่งใหม่ เพื่อการครอบครองหรือให้ได้รับค่าบดที่ได้เปรียบมากขึ้นสำหรับการปฏิบัติการรบในลำดับต่อไป ตามปกติแล้วการวางกำลังที่ใหม่จะต้องได้รับการวางแผนก่อนล่วงหน้าในลักษณะที่จะอำนวยความสะดวกต่อการใช้กำลังที่จะวางที่แห่งใหม่ด้วย

การวางกำลังที่ใหม่สามารถเป็นได้ทั้งระดับยุทธวิธี ระดับปฏิบัติการ หรือระดับยุทธศาสตร์ ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุ ตัวอย่างหนึ่งของการวางกำลังที่ใหม่ระดับยุทธการในสงครามทางเรือ ได้แก่ การเคลื่อนย้ายเรือลาดตระเวนประจัญบานของเยอรมันจำนวน ๒ ลำ คือ Scharnhorst และ Gneisenau และเรือลาดตระเวนหนักอีก ๑ ลำ คือ Prinz Eugen จากฐานทัพเรือที่ Brest มายังฐานทัพเรือที่ Kiel ใน ๑๑ - ๑๓ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๒ และหลังจากนั้นได้ส่งไปวางกำลังใหม่ที่นอร์เวย์ เป็นต้น

วิธีการในการใช้กำลังรบ

(Method of combat force employment)

๑. กล่าวทั่วไป

ในปัจจุบันหลักสำคัญของวิธีการในการใช้กำลังรบ สามารถแบ่งได้เป็นปฏิบัติการระดับยุทธวิธี (Tactical - actions) ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ (Major operations) และสงคราม (Campaigns) ในส่วนของปฏิบัติการระดับยุทธวิธี ได้แก่ การยุทธ (Battles) การปะทะ (Engagements) การต่อตี (Strikes) และการโจมตี (Attack) มีความมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ระดับยุทธวิธีภายในพื้นที่การรบ (Combat zones or sectors) ที่กำหนด แต่ในบางครั้งปฏิบัติการระดับยุทธวิธีอาจขยายผลไปบรรลุวัตถุประสงค์ระดับยุทธการได้ ซึ่งโดยปกติแล้ววัตถุประสงค์ระดับยุทธการหรือระดับยุทธศาสตร์ภายในเขตสงครามที่กำหนดจะบรรลุได้ก็ด้วยปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่และสงครามตามลำดับ

สำหรับปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ คือชุดของปฏิบัติการระดับยุทธวิธีที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งจะถูกอำนวยความสะดวกรบให้มาบรรจบกันหรือถูกจัดให้ปฏิบัติต่อเนื่องกันด้วยกำลังรบจากหนึ่งหรือหลายเหล่าทัพ มีการสอดคล้องประสานกันทั้งด้านเวลาและสถานที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ระดับยุทธการ หรือในบางโอกาสอาจเป็นระดับยุทธศาสตร์ภายในเขตปฏิบัติการทางทหาร (Theater of operation) ที่กำหนด ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่นี้สามารถเป็นได้ทั้งทางรุกและทางรับ ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของปฏิบัติการ รวมทั้งในการกำหนดระดับกำลังของกองทัพต่าง ๆ ที่จะมาสนับสนุน ทั้งจากกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกำลังปฏิบัติการพิเศษ ก็อาจแตกต่างกันได้ เช่นเดียวกับระดับเสรีภาพในการปฏิบัติของเหล่าทัพเมื่อมอบภารกิจให้เพียงเหล่าทัพเดียวปฏิบัติ ก็จะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปด้วย

ส่วนวิธีการใช้กำลังรบในลักษณะของสงครามนั้น จะประกอบด้วยชุดของการยุทธร่วม/ยุทธผสม และการยุทธโดยเหล่าทัพเดียว รวมทั้งปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่อื่น ๆ ที่มีเป้าหมายในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ภายในเขตปฏิบัติการทางทหาร ปกติแล้วแต่ละสงครามจะมีรายละเอียดขั้นตอนของการทำสงครามแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามยังดำรงอยู่บนพื้นฐานของการยุทธร่วม/ยุทธผสม และจากการที่คุณลักษณะทางกายภาพของเขตปฏิบัติการทางทหารทางบกและทางทะเลมีความแตกต่างกัน จึงทำให้สงครามทางบกและทางทะเลแตกต่างกันไปด้วย โดยทั่วไปแล้วภายในเขตปฏิบัติการทางทหารหนึ่งจะอำนวยความสะดวกรบระดับสงครามได้เพียงการรบเดียว แต่ในเขตสงครามนั้นอาจมีหลาย ๆ สงครามดำเนินไปพร้อม ๆ กันได้หรือเป็นลำดับที่ต่อเนื่องกัน

๒. ปฏิบัติการระดับยุทธวิธี

โดยปกติแล้วมีจุดหมายในการบรรลุวัตถุประสงค์ระดับยุทธวิธีภายในพื้นที่การรบ (Combat zones or sector) หรือบางครั้งในพื้นที่ปฏิบัติการทางทหาร ปฏิบัติการนี้อาจบรรลุถึงวัตถุประสงค์ระดับยุทธการได้หากมีการปฏิบัติซ้ำหลายครั้ง ตัวอย่างเช่นในการโจมตีต่อการค้าขายทางทะเลของข้าศึกและการป้องกันการค้าขายทางทะเลของฝ่ายตน จะประกอบด้วยชุดของปฏิบัติการระดับยุทธวิธีจำนวนมาก ซึ่งหากปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำอีกในช่วงเวลาหนึ่งก็จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ระดับยุทธการได้

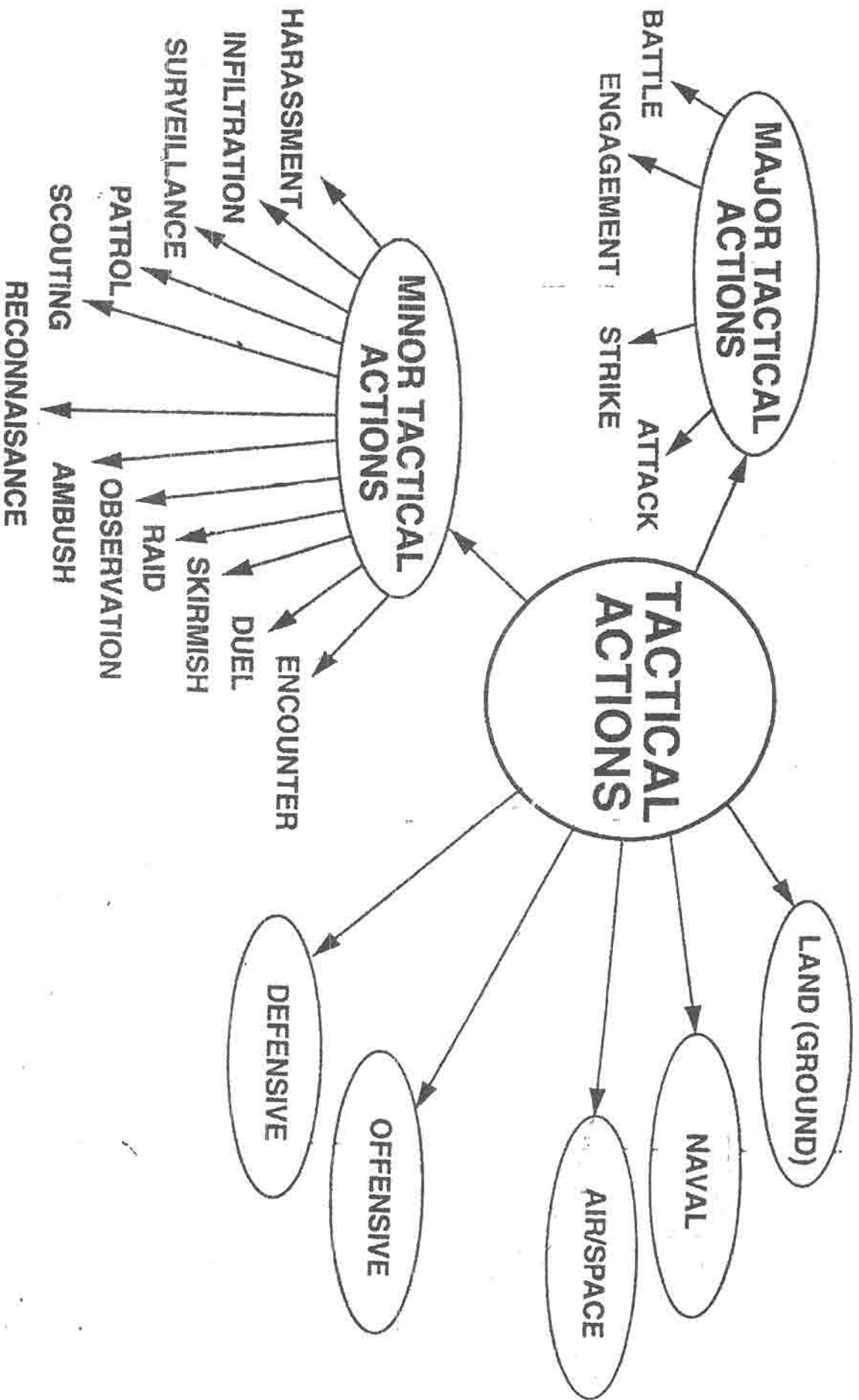
ปฏิบัติการระดับยุทธวิธีสามารถเป็นได้ทั้งทางรุกและทางรับ สภาพแวดล้อมทางกายภาพทางบกทางทะเล และในอากาศจะเป็นสิ่งทำให้ลักษณะของปฏิบัติการแตกต่างกันไป โดยส่วนใหญ่แล้วจะดำเนินการด้วยกำลังรบและเครื่องมือของเหล่าทัพใดเหล่าทัพหนึ่ง ปฏิบัติการระดับนี้จัดเป็นส่วนหนึ่งของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม ซึ่งจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า อย่างไรก็ตามอาจมีการปฏิบัติโดยมิได้วางแผนล่วงหน้าก็ได้

ในปัจจุบันวิธีการหลักในการใช้กำลังรบเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในปฏิบัติการระดับยุทธวิธีขนาดใหญ่ เรียงลำดับตามขนาดของการปฏิบัติการจากใหญ่มาหาเล็ก คือ การยุทธ (Battles) การปะทะ (Engagements) การต่อตี (Strikes) และการโจมตี (Attacks) ส่วนในปฏิบัติการระดับยุทธวิธีขนาดเล็ก ได้แก่ การควล (Duels) การโจมตีโฉบฉวย (Raids) การลาดตระเวนโจมตี (Encounters) การซุ่มโจมตี (Ambushes) การลาดตระเวนตรวจการณ์ (Patrols) การลาดตระเวนหาข่าว (Reconnaissance) เป็นต้น ตามรูปที่ ๓๐ และรูปที่ ๓๑

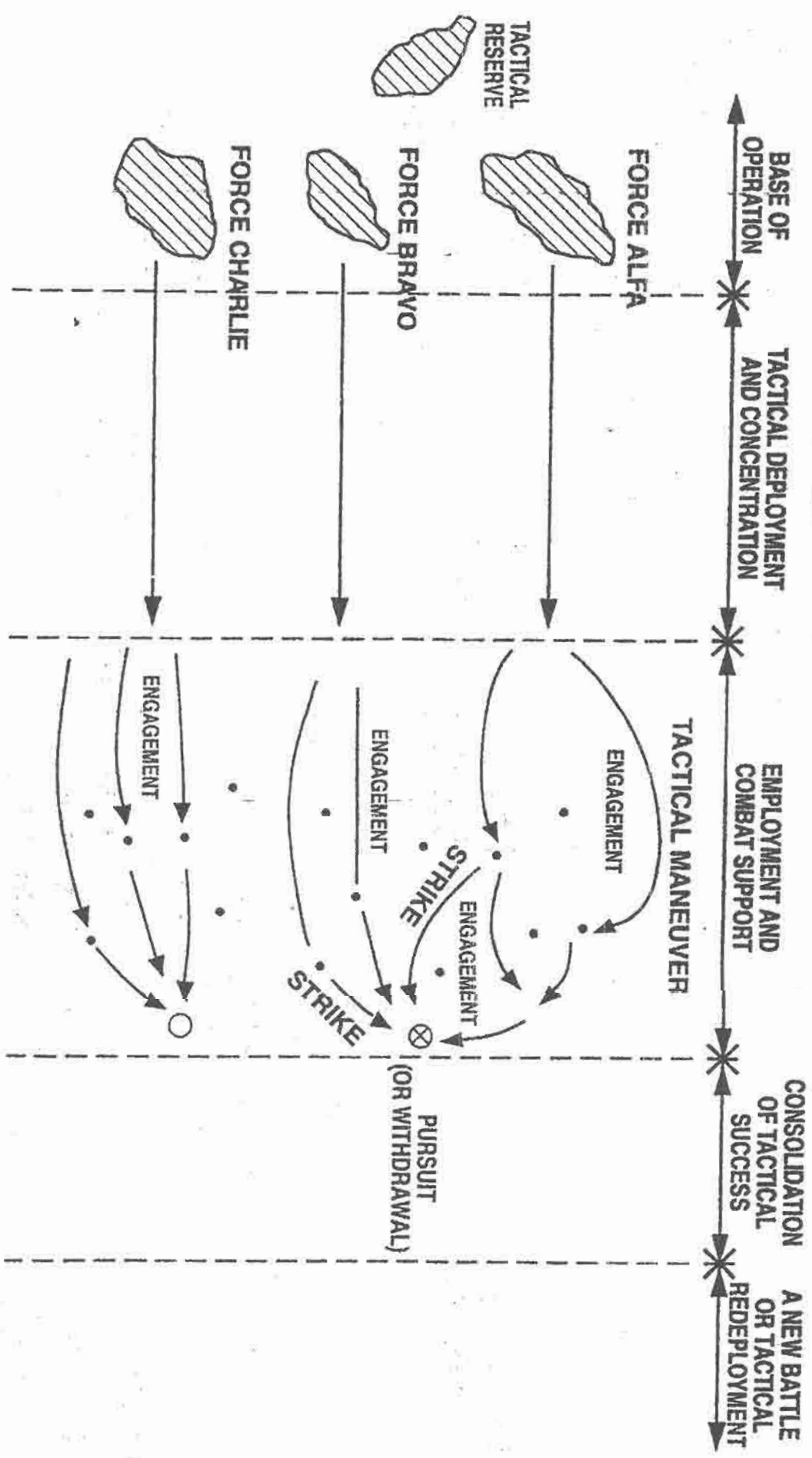
๓. ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่

วิธีการหลักในการบรรลุวัตถุประสงค์ระดับยุทธการ หรือบางครั้งอาจถึงระดับยุทธศาสตร์ภายในเขตสงคราม คือชุดของปฏิบัติการระดับยุทธวิธีหลาย ๆ ชุดที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ ชุดของการยุทธ การปะทะ การต่อตี ฯลฯ เรียกโดยรวมว่าปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ ปฏิบัติการเหล่านี้จะถูกปฏิบัติมาบรรจบกันหรือถูกจัดเรียงลำดับกัน ด้วยกำลังรบที่หลากหลายจากเหล่าทัพเดียวหรือหลายเหล่าทัพร่วมกัน โดยสอดคล้องประสานกันตามเวลาและสถานที่ที่กำหนด และเป็นไปตามแผนทางทหารที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน ทั้งนี้ ผบ.กำลังรบรวมจะเป็นผู้ควบคุมปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่เพียงผู้เดียว โดยปกติแล้วปฏิบัติการรบต่าง ๆ ในปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่นี้ จะอยู่ภายในพื้นที่ปฏิบัติการทางทหาร (Area of operation) ที่กำหนดให้ แต่บางครั้งอาจขยายเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตปฏิบัติการทหาร (Theater of operation) หรือเกินเนื้อที่เข้าไปในเขตปฏิบัติการทางทหารที่อยู่ติดกันได้

TACTICAL ACTIONS

SCHEME OF A BATTLE

LEGEND

- DECISIVE POINT
- MINOR TACTICAL OBJECTIVE
- ⊗ MAJOR TACTICAL OBJECTIVE
- LOO = LINE OF OPERATIONS

ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่สามารถปฏิบัติได้โดยอิสระหรือเป็นส่วนประกอบของสงคราม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ระดับยุทธการหรือยุทธศาสตร์ที่อยู่ในพื้นที่เฉพาะส่วนหนึ่งของ เขตภาคพื้น (Theater) ภายในกรอบเวลาที่กำหนด ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ที่ประสบความสำเร็จจะให้ประสิทธิภาพสูงกว่าชุดของปฏิบัติการระดับยุทธวิธีที่ไม่เกี่ยวข้องกันอย่างมาก เพราะสามารถเอาชนะกำลังข้าศึกได้อย่างรวดเร็วและเด็ดขาด หากประสบความสำเร็จจะส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของข้าศึกมาก ทั้งยังมีความสูญเสียด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และเวลาน้อยกว่าการทำสงครามทำลายล้าง (Attritional warfare) มาก ซึ่งจะทำให้สามารถนำกำลังของฝ่ายเราที่เหลือออกไปวางกำลัง ณ ที่ใหม่ที่มีภารกิจเร่งด่วน เพื่อดำรงความเร็วของการรบระดับยุทธการ (Operational tempo) ได้

ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่สามารถเป็นได้ทั้งทางรุกและทางรับ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทางบก ทางทะเล และทางอากาศ จะเป็นสิ่งทำให้ลักษณะของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่แตกต่างกันไป รวมทั้งขึ้นอยู่กับขอบเขตการเข้าร่วมของแต่ละเหล่าทัพด้วย สิ่งนี้เองเป็นตัวกำหนดแบบต่าง ๆ ของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ ได้แก่ แบบอิสระ (เหล่าทัพเดียว) แบบร่วม (หลายเหล่าทัพ) และแบบผสม (หลายชาติ) ตามรูปที่ ๓๒ และรูปที่ ๓๓

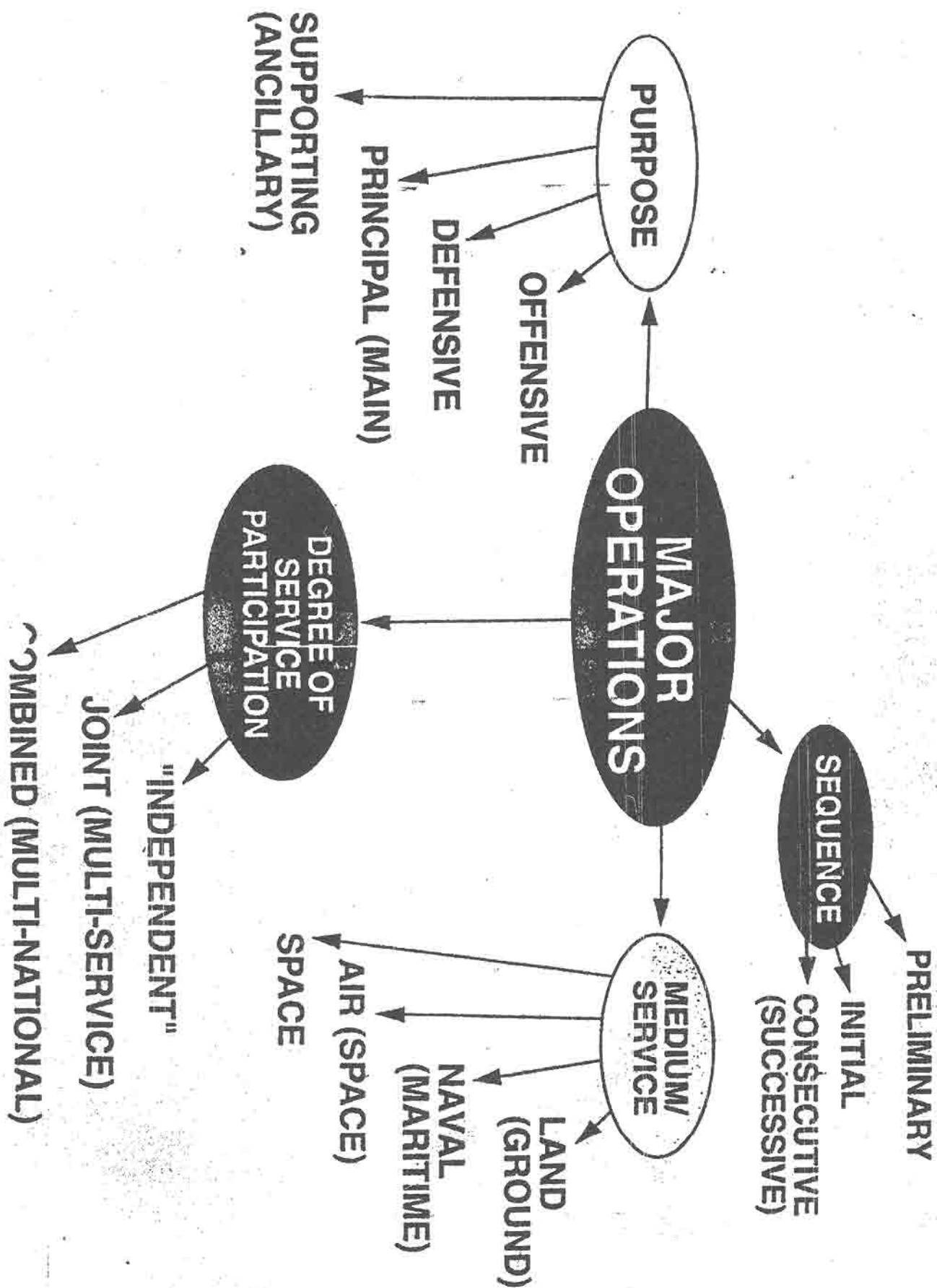
ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่แบบอิสระจะปฏิบัติโดยกำลังรบของเหล่าทัพเดียวเป็นหลัก แต่มีได้หมายถึงว่าเหล่าทัพอื่นจะร่วมให้การสนับสนุนไม่ได้ โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการปฏิบัติด้วยกำลังของกองทัพเรือหรือกองทัพอากาศ มีน้อยมากที่กองทัพบกจะปฏิบัติโดยลำพัง

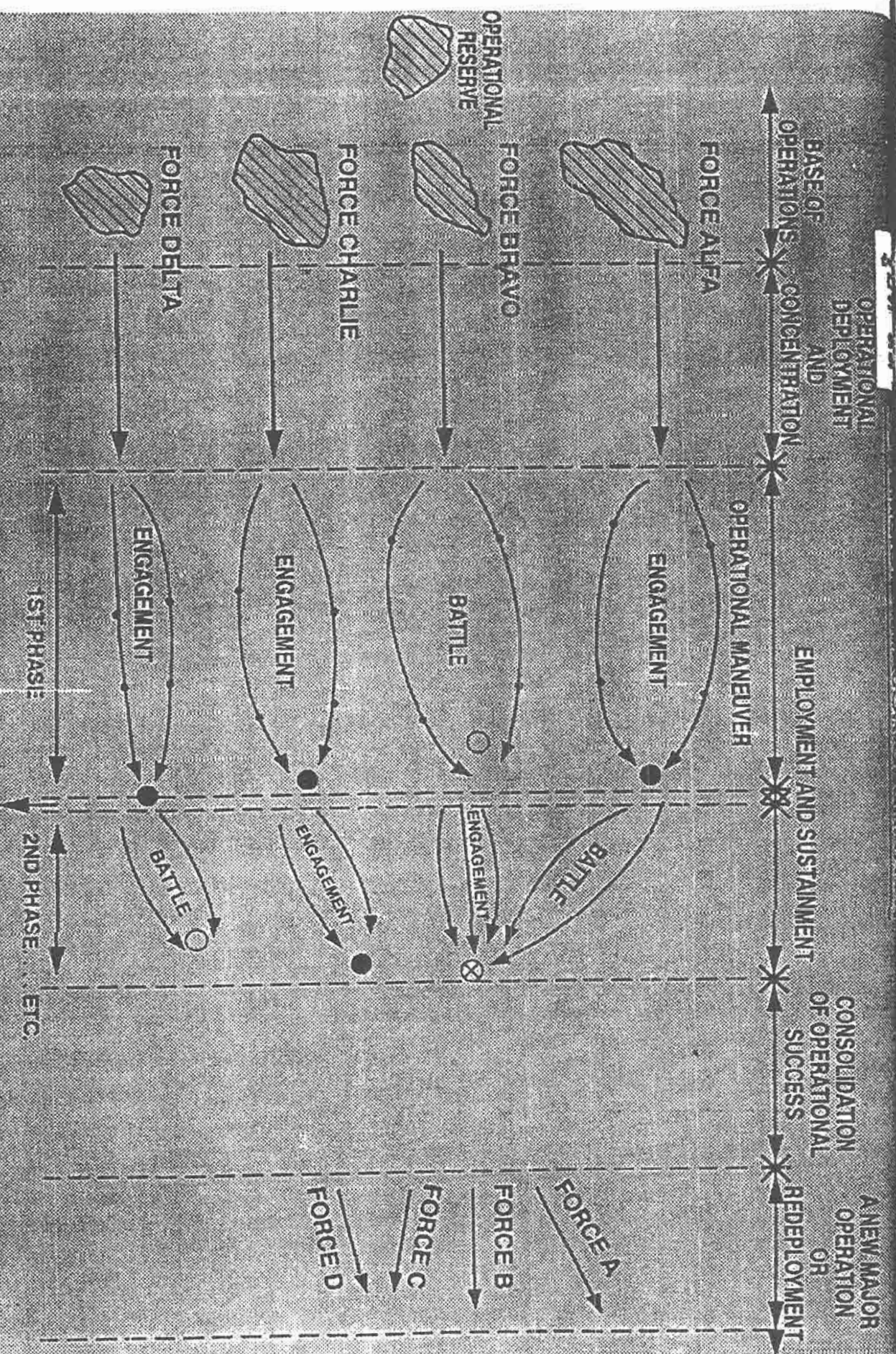
สำหรับปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่แบบร่วมนั้น จะปฏิบัติโดยกำลังรบของ ๒ เหล่าทัพขึ้นไป ได้แก่ ปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกขนาดใหญ่ และปฏิบัติการต่อต้านการยกพลขึ้นบกที่อ่าว Leyte

๔. สงคราม

สงครามประกอบด้วยชุดของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ที่ต่างมีจุดมุ่งหมายในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ภายในเขตปฏิบัติการทางทหารที่กำหนด ตามรูปที่ ๓๔ ซึ่งจะถูกควบคุมโดย ผบ.กำลังรบร่วม ๆ ปกติแล้วการทำลายหรือลิดรอนภัยคุกคามระดับยุทธศาสตร์ภัยคุกคามหนึ่งหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์หลายวัตถุประสงค์ในเขตสงคราม (แต่ละเขตปฏิบัติการทางทหารจะบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์เพียงวัตถุประสงค์เดียว) ควรใช้กำลังรบในระดับสงคราม ในกรณีพิพาททั่วไปหลาย ๆ สงครามอาจเกิดขึ้นได้พร้อม ๆ กัน หรือเป็นลำดับต่อเนื่องกันภายในเขตสงคราม (Theater of war) อย่างไรก็ตามในแต่ละเขตปฏิบัติการทางทหาร (Theater of operation) ซึ่งเป็นองค์ประกอบของเขตสงครามจะมีปฏิบัติการระดับสงครามได้เพียงหนึ่งเดียว โดยแต่ละสงครามจะแสดงออกถึงขั้นตอนของสงครามที่แตกต่างกันไป ดังเช่น ในสงครามโลกครั้งที่ ๒

MAJOR OPERATIONS

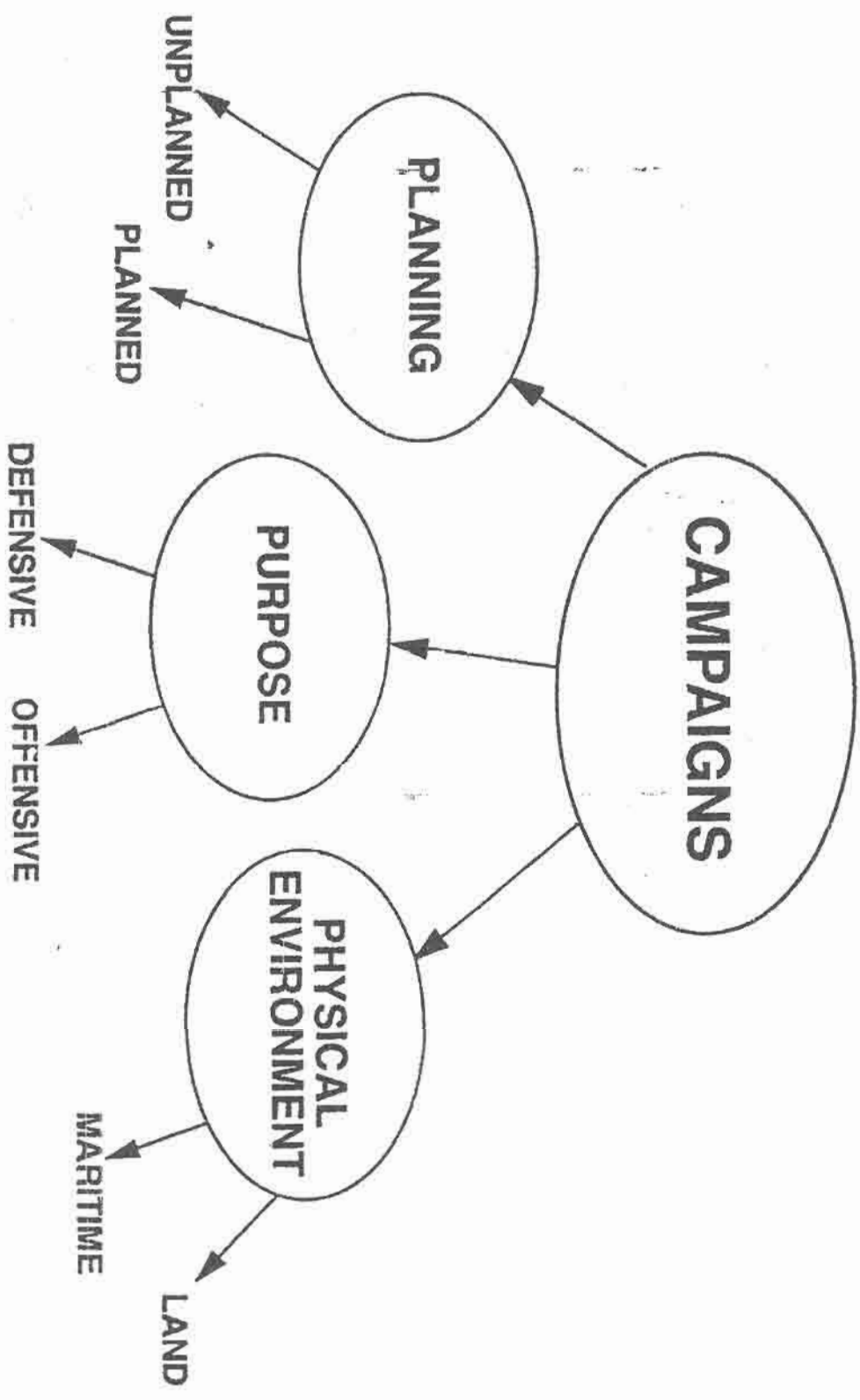
เขตสงครามในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งแบ่งเป็น ๒ เขตปฏิบัติการทางทหาร คือ Pacific Ocean Area และ Southwestern Pacific มีปฏิบัติการระดับสงคราม ๖ ขั้นตอน (ตามรูปที่ ๓๕) เป็นต้น ในปัจจุบันสำหรับกองทัพสหรัฐ ฯ การรับมือกับข้อขัดแย้งขนาดใหญ่ระดับภูมิภาคสามารถใช้ปฏิบัติการระดับสงครามนี้เพียงขั้นตอนเดียวจนกระทั่งบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ได้

การใช้กำลังรบในระดับสงครามนี้จะเป็นการรวบรวม ฯ และบ่อยครั้งเป็นการรวบรวม/ผสม ทั้งนี้ ในเขตภาคพื้นทีสถานการณ์ใกล้สูญยอม วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ของการสงครามจะไม่เพียงแต่ครอบคลุมด้านการทหารเท่านั้น แต่จะเกี่ยวข้องกับด้านการเมือง เศรษฐกิจ รวมทั้งด้านอุดมการณ์ เชื้อชาติ ศาสนา และองค์ประกอบด้านจิตวิทยาด้วย การปฏิบัติการโดยเหล่าทัพเดียวจึงไม่เพียงพอที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์นี้ได้ จำเป็นต้องรวมความพยายาม และการสอดคล้องประสานกับของทุกเหล่าทัพเข้าด้วยกัน

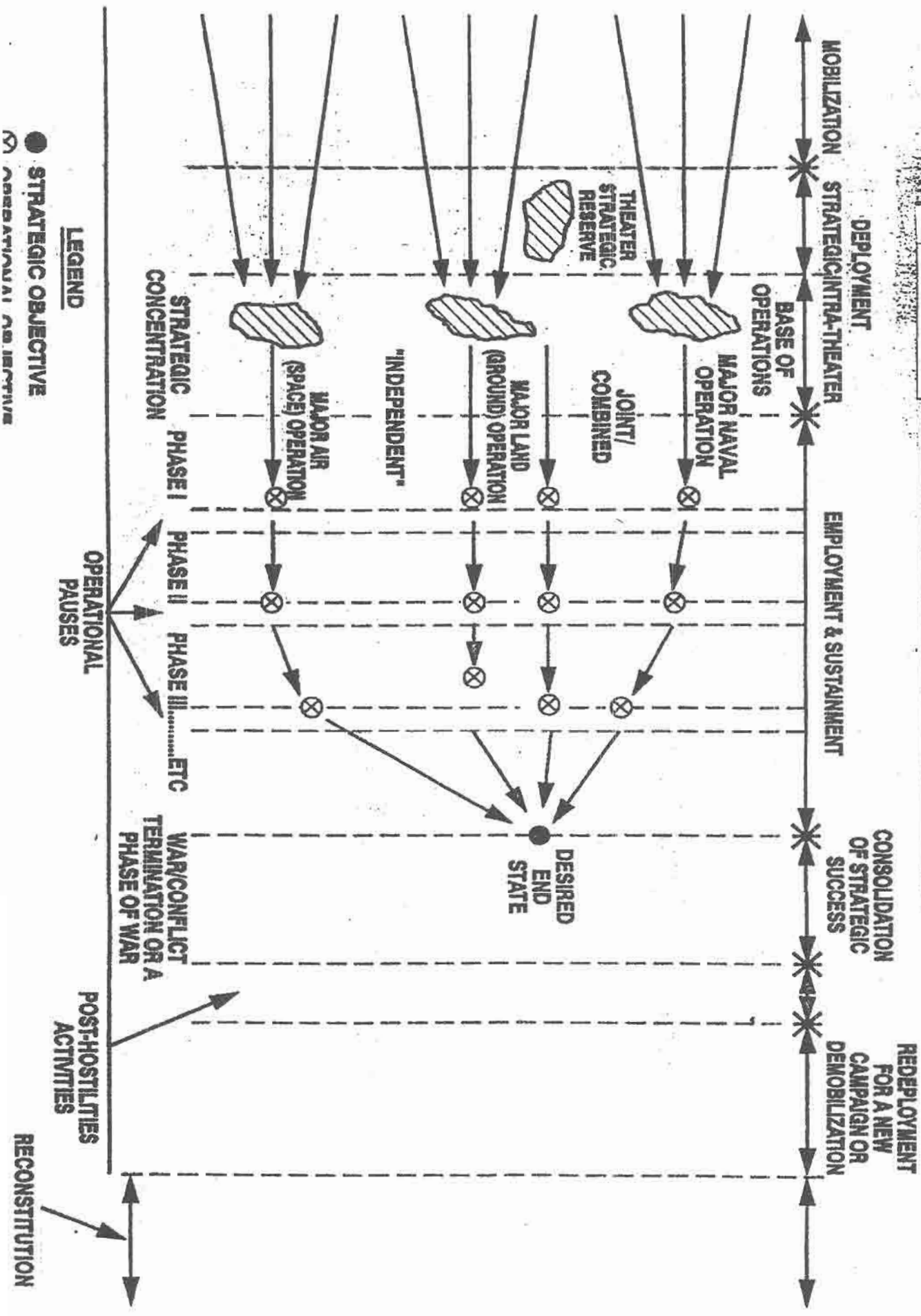
ปฏิบัติการระดับสงครามนี้สามารถเป็นได้ทั้งทางรุกและทางรับขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หลักและสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งทางบกและทางทะเลภายในเขตภาคพื้นทีที่จะเกิดปฏิบัติการขึ้น ทั้งนี้ สงครามทางบก (Land campaign) จะประกอบด้วยชุดของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกันทั้งทางบก ทางอากาศ หรือบ่อยครั้งมีทางทะเลร่วมอยู่ด้วย โดยสอดคล้องประสานกันตามเวลาและสถานที่ (ตามรูปที่ ๓๖) มีจุดมุ่งหมายในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ภายในเขตปฏิบัติการทางทหารทางบก (Land theater of operations) ปกติแล้วจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับสงครามทางทะเล (Maritime campaign) นั้น จะต้องวางแผนล่วงหน้าด้วยเช่นกัน แต่บางครั้งก็เกิดขึ้นโดยมิได้วางแผน ดังเช่นในกรณีชาติที่มีกำลังอำนาจทางทะเลสูงกว่า ประกาศการปิดล้อมทางทะเลกับชาติที่ด้อยกว่า โดยชาติที่ด้อยกว่ามีปฏิริยาตอบโต้การปิดล้อม หากมีผลทำให้สงครามยืดเยื้อออกไป ก็สามารถคิดย้อนหลังได้ว่าปฏิบัติการของทั้งสองฝ่ายอยู่ในระดับสงครามทางทะเล ตัวอย่างของปฏิบัติการในระดับนี้ ได้แก่ ความพยายามของกองทัพเรือเยอรมันในการตัดการลำชายทางทะเลของชาติพันธมิตรในมหาสมุทรแอตแลนติกและทะเลใกล้เคียง ระหว่างปี ๑๙๓๕ - ๑๙๔๕ ขณะที่ฝ่ายพันธมิตรก็ดำเนินการป้องกันการลำชายทางทะเลของตนอย่างสุดความสามารถ ทั้งสองฝ่ายได้ใช้ปฏิบัติการระดับยุทธวิธีที่มีความรุนแรงในระดับต่าง ๆ ทั่วไปตลอดเขตสงคราม โดยมีปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่เพียงไม่กี่ครั้งเท่านั้น ถึงกระนั้นก็จัดปฏิบัติการนี้อยู่ในระดับสงครามทางทะเล

CAMPAIGNS

ရုပ်စုံ ၅၃

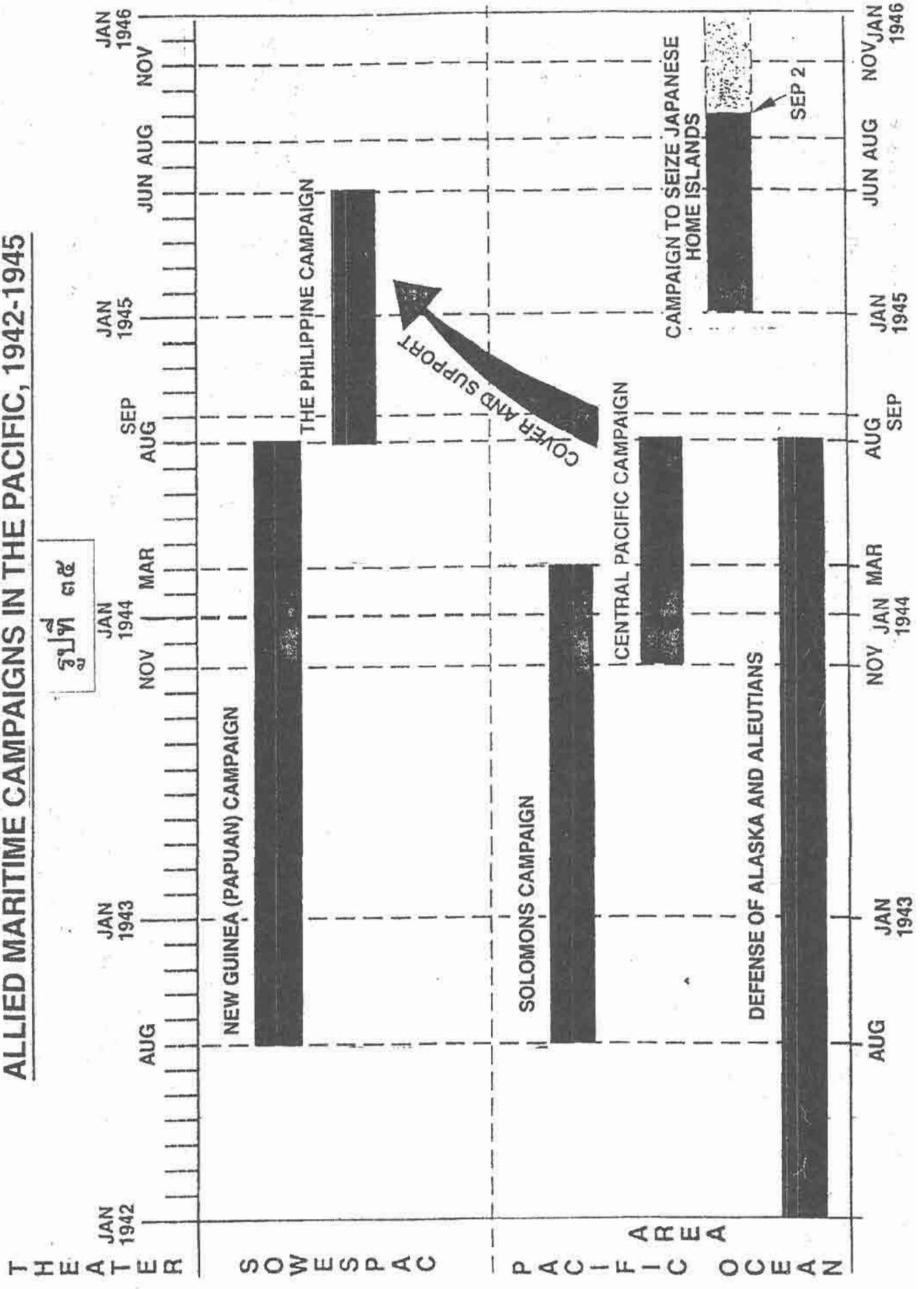

SCHEME OF A CAMPAIGN

ALLIED MARITIME CAMPAIGNS IN THE PACIFIC, 1942-1945

সূত্র: ৩৫

การวางแผนทางยุทธการ

(Operational planning/operational design)

๑. กล่าวทั่วไป

การวางแผนทางยุทธการจะเกี่ยวข้องกับการวางแผนของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่และสงคราม โดยผู้บังคับบัญชาและนายทหารฝ่ายเสนาธิการตั้งแต่วัยระดับยุทธการ-ยุทธวิธีจนถึงระดับยุทธศาสตร์ของประเทศจะเป็นผู้ใช้ แผนทางทหารสำหรับปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงครามใด ๆ ก็ตาม จะมีองค์ประกอบในการวางแผนต่าง ๆ ถูกจัดกลุ่มรวมกันอยู่เป็นจำนวนมาก เพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถใช้กำลังได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ในการนี้จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบทางยุทธการ (Operational design) เป็นอย่างดี องค์ประกอบหลักของการออกแบบทางยุทธการ ได้แก่ คำสั่ง/นโยบายของหน่วยเหนือ วัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุทั้งในระยะปานกลางและในบั้นปลาย ความปรารถนาในบั้นปลาย (Desired End-State) การพิสูจน์ทราบปัจจัยวิกฤติ (Critical factors) ของข้าศึก จุดศูนย์กลาง และอุบายหรือแผนทางยุทธการ (Operational scheme or idea)

๒. คำสั่ง/นโยบายของหน่วยเหนือ (Guidance)

หมายถึง นโยบาย คำสั่ง การตัดสินใจหรือคำแนะนำ ที่มีผลเป็นคำสั่งการเมื่อมาจากผู้บังคับบัญชาระดับสูง คำสั่งควรให้คำอธิบายจุดมุ่งหมายที่จะบรรลุอย่างชัดเจน และกำหนดทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ได้จริงตามปัจจัยทั่วไปของพื้นที่และเวลา รวมทั้งวิธีการใช้กำลังรบและอาวุธ ตลอดจนข้อจำกัดเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ และสิ่งที่บังคับให้กระทำ คำสั่ง ๆ ควรแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ด้านการเมืองและการทหารที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อบรรลุแล้วจะทำให้วิถีทัศน์ทางยุทธศาสตร์กลายเป็นความจริง คำสั่ง ๆ ที่ดีจะแสดงให้เห็นว่าจะต้องปฏิบัติการอย่างไรต่อไป

๓. ความปรารถนาในบั้นปลาย (Desired End-State)

คำสั่ง ๆ ระดับยุทธศาสตร์ควรบรรลุด้วยแสดงที่ชัดเจนของผู้มีอำนาจทางการเมือง แสดงให้เห็นสถานการณ์ที่ต้องการให้เป็นเมื่อความเป็นข้าศึกสิ้นสุดลงด้วย เรียกว่าด้วยแสดง “ความปรารถนาในบั้นปลาย” ซึ่งกล่าวถึงสภาพทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ หรือแม้แต่มรดกสังคมภายหลังที่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารระดับยุทธศาสตร์แล้ว ความปรารถนาในบั้นปลายนี้ จะได้รับการกำหนดเฉพาะในปฏิบัติการรบระดับสงคราม หรือปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ที่จะมีผลต่อการสิ้นสุดความเป็นข้าศึกเท่านั้น

ในมุมมองทางการเมืองนั้น ความปรารถนาในบั้นปลายอาจรวมถึงชัยชนะต่อข้าศึกทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือสันติภาพจากการเจรจาต่อรองขณะอยู่ในตำแหน่งที่มีความได้เปรียบทาง

ทหาร ทั้งนี้ความเป็นข้าศึกอาจสิ้นสุดได้จากการที่ฝ่ายเราบรรลุความปรารถนาในบั้นปลาย หรือเมื่อเกิดความยุติธรรมขึ้นแล้ว หรือเกิดจากสาเหตุที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงจุดผกผันทางการรบก่อนที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของสงครามหรือปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ หากเป็นในกรณีหลังฝ่ายรุกจะต้องปรับแต่งวัตถุประสงค์ และพยายามจบการรบในรูปแบบของการเจรจาต่อรองเพื่อสันติภาพ แต่ในบางครั้งฝ่ายรุกอาจไม่มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะบรรลุความปรารถนาในบั้นปลายได้ จึงควร่วงเวลาการถึงจุดผกผันทางการรบ ขณะเดียวกันก็พยายามทำให้กำลังรบเกิดความสมดุลกับฝ่ายตรงข้ามไปด้วย

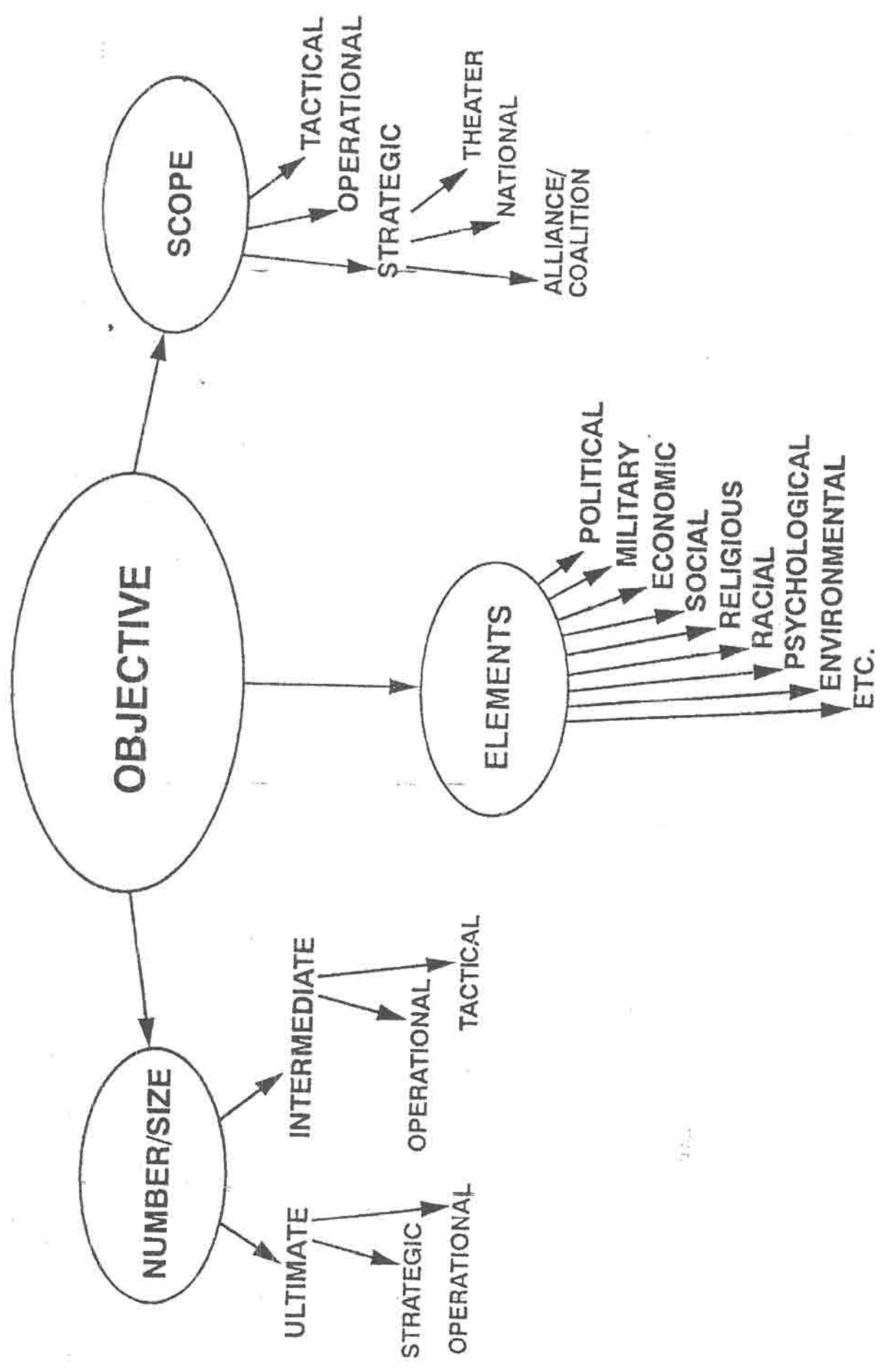
ในสงครามทางทะเล ความปรารถนาในบั้นปลายของทางทหารอาจรวมถึงการทำลายกองเรือข้าศึกลงอย่างสิ้นเชิง หรือในกรณีที่มีความมุ่งหมายจำกัดอาจกระทำเพียงเพื่อให้ได้การควบคุมพื้นที่ปฏิบัติการทางทะเลในช่วงเวลาที่กำหนดเท่านั้น อย่างไรก็ตามภายในเขตสงครามทางทะเลเขตใดเขตหนึ่ง หากฝ่ายเราจะถึงจุดผกผันทางการรบโดยปล่อยให้กำลังทางเรือข้าศึกยังมีอิสระในการปฏิบัติการได้อย่างต่อเนื่องนั้นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ จึงควรกระทำทุกวิถีทางเพื่อป้องกันการถึงจุดผกผันทางการรบ จนกระทั่งแน่ใจว่ามีความเข้มแข็งเพียงพอ หรือสามารถทำการรุกได้ต่อไปจนกว่ากำลังทางเรือของข้าศึกส่วนใหญ่จะถูกทำลายลง

๔. วัตถุประสงค์ (Objective)

หนึ่งในหลักการสำคัญของความพยายามทางทหาร คือ การเลือกเห็นวัตถุประสงค์ทางทหารที่มีความชัดเจนและสามารถทำสำเร็จได้ พระเจ้าันโปเลียนที่ ๑ มักให้ข้อสังเกตว่า “ความมุ่งหมายที่มีความชัดเจนเฉพาะคือความลับของความสำเร็จในปฏิบัติการทางทหารที่ยิ่งใหญ่ทั้งปวง” ความลับซับซ้อนในการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นจะแปรผันตามระดับของสงครามที่สูงขึ้นไป ในระดับยุทธศาสตร์ของประเทศ วัตถุประสงค์ทางการเมืองในการทำสงครามต้องถูกกำหนดอย่างชัดเจน และต้องสามารถทำสำเร็จได้ด้วยเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ได้จริง มีตัวอย่างประวัติศาสตร์หลายกรณีที่มีการใช้ความพยายามทางทหารอย่างสุรุ่ยสุร่าย สูญเสียงบประมาณอย่างไม่คุ้มค่า ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการตั้งวัตถุประสงค์ทางการเมืองที่สูงเกินไป เกินกว่าขีดความสามารถของกำลังรบที่มีอยู่จะปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ การกำหนดวัตถุประสงค์ระดับนี้จะมีสิ่งที่ครอบงำสำคัญคือ การเมืองและการทหาร ดังตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเมืองหลักในการยกพลขึ้นบกของเยอรมันที่นอร์เวย์ ในเดือนเมษายน ค.ศ.๑๙๔๐ คือ “เพื่อป้องกันอังกฤษไม่ให้ล่งลำเข้ามาในสหแกนดินเวียและในทะเลบอลติก” สำหรับวัตถุประสงค์ทางด้านเศรษฐกิจคือ “เพื่อเป็นหลักประกันในความปลอดภัยของการท่าเหมืองแร่หลักของเยอรมันในสวีเดน” ส่วนวัตถุประสงค์ทางทหาร คือ “เพื่อให้กองทัพเรือและกองทัพอากาศเยอรมันมีแนวปะทะกับอังกฤษเพิ่มมากขึ้น” เป็นต้น

OBJECTIVE

ရုပ်ပုံ၏ ရည်ရွယ်ချက်

ภารกิจหลักอย่างหนึ่งของ ผบ.กำลังรบระดับยุทธการ คือ การกำหนดลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ของการรบในระดับยุทธการ โดยให้บังเกิดผลสอดคล้องและนำไปสู่เป้าหมายทางยุทธการหรือทางยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ภายหลังจากที่ได้ทำการประเมินค่าฝ่ายตรงข้ามและกำหนดแนวทางในการใช้กำลังรบและเครื่องมือเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นตอนของการรบแล้ว ผบ.กำลังรบระดับยุทธการจะต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาในระดับยุทธศาสตร์ทราบและรายงานความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เพื่อป้องกันการเบี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์ของหน่วยเหนือ

วัตถุประสงค์ทางยุทธการและทางยุทธศาสตร์ควรจะเป็นสิ่งกรอบกิจกรรมวิธีในการวางแผนปฏิบัติการทางทหารระดับสงคราม ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ หรือปฏิบัติการระดับยุทธวิธีอยู่ตลอดเวลาและควรมีการประสานเชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุสมผล (ตามรูปที่ ๓๗) มิเช่นนั้นแล้วแนวความคิดในภาพรวมจะถูกทำลายลง จากการปล่อยให้การยุทธ (Battles) หรือปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ เป็นตัวผลักดันวัตถุประสงค์ทางยุทธการหรือทางยุทธศาสตร์แทน ด้วยเหตุนี้ภายหลังจากที่ ผบ.กำลังรบระดับยุทธการได้รับคำสั่งฯ ระดับยุทธศาสตร์หรือระดับยุทธการแล้ว สิ่งแรกที่เขาและฝ่ายเสนาธิการจะต้องทำคือการกำหนดวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์หรือทางยุทธการที่จะต้องให้บรรลุเป็นการเฉพาะ ในการวางแผนปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม ปกติจะใช้วิธีการวางแผนด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ในขั้นปลายหรือขั้นสุดท้ายเดี่ยว ๆ ก่อน จากนั้นจึงนำมากำหนดเป็นชุดของวัตถุประสงค์ระยะปานกลาง ทั้งนี้ในระดับสงครามวัตถุประสงค์ขั้นสุดท้ายจะอยู่ในระดับยุทธศาสตร์เสมอ ขณะที่วัตถุประสงค์ระยะปานกลางจะอยู่ในระดับยุทธการ สำหรับในปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ วัตถุประสงค์ขั้นสุดท้ายปกติแล้วจะอยู่ในระดับยุทธการ (บางครั้งอาจเป็นระดับยุทธศาสตร์) ขณะที่วัตถุประสงค์ระยะปานกลางจะเป็นในระดับยุทธวิธีขนาดใหญ่ ทั้งนี้เมื่อใดก็ตามที่วัตถุประสงค์ขั้นสุดท้ายเปลี่ยนไป จะต้องปรับแต่งหรือเปลี่ยนวัตถุประสงค์ระยะปานกลางตามไปด้วยเสมอ

วัตถุประสงค์สามารถเป็นได้ทั้งทางรุกและทางรับหรือแบบผสม ดังตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์ของฝ่ายญี่ปุ่นในขั้นตอนแรกของสงครามในมหาสมุทรแปซิฟิกมีลักษณะเป็นทางรุกอย่างชัดเจน โดยญี่ปุ่นได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ ในปี ค.ศ.๑๙๔๑ ที่จะทำการรุกคืบหน้าในทิศทางตามเข็มนาฬิกาเริ่มตั้งแต่ฟิลิปปินส์ บอร์เนียว ชวา สุมาตรา และมาลายาตามลำดับ ส่วนในขั้นตอนที่สองญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์หลักคือขยายแนวป้องกันไปทางใต้ของมหาสมุทรแปซิฟิกเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่เมืองท่าหลายวน และทำการตัดเส้นทางการค้าชายทางทะเลระหว่างสหรัฐ ฯ และออสเตรเลีย

ในปฏิบัติการระดับสงครามสามารถเป็นทางรับได้ในขั้นตอนแรก ต่อมาภายหลังที่ได้รับกำลังรบและเครื่องมืออย่างเพียงพอและสามารถใช้ได้จริงแล้วจึงปรับเป็นทางรุก ดังตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์ของสหรัฐ ฯ ในขั้นตอนแรกของยุทธการ Desert Shield กำหนดไว้ว่า จะพัฒนา

ขีดความสามารถในการป้องกันของประเทศในภูมิภาค เพื่อป้องปราม ชัคคัม ฮุสเซน ไม่ให้ทำการบุกต่อไป และจะทำการป้องกันชาติอาระเบียหากการป้องปรามไม่ได้ผล รวมทั้งทำการเสริมสร้างกำลังรบของชาติที่ร่วมรบให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ให้บังคับใช้การปิดล้อมทางเศรษฐกิจต่ออิรัก ตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสห-ประชาชาติที่ ๖๖๑ และ ๖๖๕ ส่วนในขั้นที่สองของยุทธการฯ ได้ปรับเป็นทางรุกโดยกำหนดให้โจมตีต่อภาวะผู้นำของอิรักทั้งทางด้านการเมืองและการทหารและทำลายขีดความสามารถของอิรักทางด้านสงครามนิวเคลียร์ เคมี ชีวะ รวมทั้งทำลายกองกำลัง Republican Guard ตลอดจนปลดปล่อยเมืองกูเวตซิตี้

วัตถุประสงค์ทางทหารควรมีการสื่อความหมายที่ชัดเจนและกระชับ รวมทั้งไม่ตายตัวและเบ็ดเสร็จจนเกินไป ดังเช่นที่ พลเอก Dwight Eisenhower ผบ.สูงสุดฝ่ายสัมพันธมิตร ได้มอบวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจนในปี ค.ศ.๑๙๔๓ ไว้ว่า “ท่านจะเข้าไปในทวีปยุโรปพร้อมกับกำลังชาติพันธมิตรอื่น ๆ ปฏิบัติการทางทหาร โดยมีที่หมายที่หัวใจของประเทศเยอรมัน และความพินาศของกองทัพเยอรมัน” เป็นต้น

เพื่อเป็นหลักประกันในการบรรลุวัตถุประสงค์หลัก จึงจำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเลือกหนึ่งหรือหลายวัตถุประสงค์เตรียมไว้ เพื่อใช้ในกรณีที่สถานการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างกระทันหัน หรือจากการที่ได้รับข่าวกรองที่มีความแน่นอนสูงขึ้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถนำวัตถุประสงค์เพื่อเลือกดังกล่าวเปลี่ยนกับวัตถุประสงค์เดิมได้ทันที ผบ.กำลังรบระดับยุทธการก็จะไม่ประสบภาวะมีคมนจากการที่ ผบ.ระดับสูงสั่งให้ปรับวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป กับจะทำให้ไม่พลาดโอกาสแห่งชัยชนะอีกด้วย ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของฝ่ายหนึ่งไม่ควรแพร่งพรายให้ฝ่ายตรงข้ามได้ล่วงรู้ หากเกิดการแพร่งพรายแล้วฝ่ายตรงข้ามจะสามารถทำลาย/หักล้างแผนของฝ่ายเราได้รวดเร็วขึ้น

ผบ.กำลังรบระดับยุทธการควรเตรียมการปรับแต่งวัตถุประสงค์ของตนภายหลังจากที่ได้ทบทวนการวิเคราะห์ภารกิจที่ได้รับจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงอีกครั้งหนึ่งแล้ว หากวัตถุประสงค์ที่ต้องการในบั้นปลายมีความไม่สมจริง หรือต้องใช้เวลาเพิ่มมากขึ้น หรือจะมีการสูญเสียมากกว่าที่ได้คาดหวังไว้ ผบ.กำลังรบควรแจ้ง บก.หน่วยเหนือให้รับทราบ และเมื่อพบว่าวัตถุประสงค์มีความคลุมเครือก็ควรสอบถามเพื่อให้เกิดความกระจ่าง รวมทั้งเมื่อกำลังรบและเครื่องมือที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอในการปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบก็ควรแสวงหาทรัพยากรเพิ่มเติมหรือร้องขอให้มีการปรับแต่งวัตถุประสงค์ที่หน่วยเหนือมอบให้มาต่อไป

๕. การพิสูจน์ทราบปัจจัยวิกฤติของข้าศึก (Identification of the Enemy's Critical Factors)

เป็นกิจหลักที่ ผบ.กำลังรบระดับยุทธการและนายทหารฝ่ายเสนาธิการจำเป็นต้องดำเนินการ ในภาพรวมก็คือความเข้มแข็งและความอ่อนแอหลักของข้าศึก โดยสิ่งที่เป็นความเข้มแข็งสำคัญที่สุดจะกลายเป็นจุดศูนย์ถ่วง (Center of Gravity) (ตามรูปที่ ๓๗) ปกติแล้วการวางแผนระดับยุทธการไม่ควรเริ่มดำเนินการจนกว่าจุดศูนย์ถ่วงของข้าศึกจะได้รับการพิสูจน์ทราบ การกำหนดจุดศูนย์ถ่วงของข้าศึกจำเป็นต้องพิถีพิถันอย่างมาก เพราะจะช่วยในการจัดทำวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการให้มีความชัดเจน และช่วยมุ่งเน้นในความพยายาม รวมทั้งเป็นจุดกำเนิดของการรวมพลังงานที่จะได้จากการใช้กำลังของฝ่ายเราและฝ่ายเดียวกัน ทั้งนี้การกำหนดจุดศูนย์ถ่วงที่ถูกต้องจะช่วยให้ ผบ.กำลังรบสามารถครอบครองความริเริ่มในการกระทำต่อฝ่ายตรงข้ามด้วย

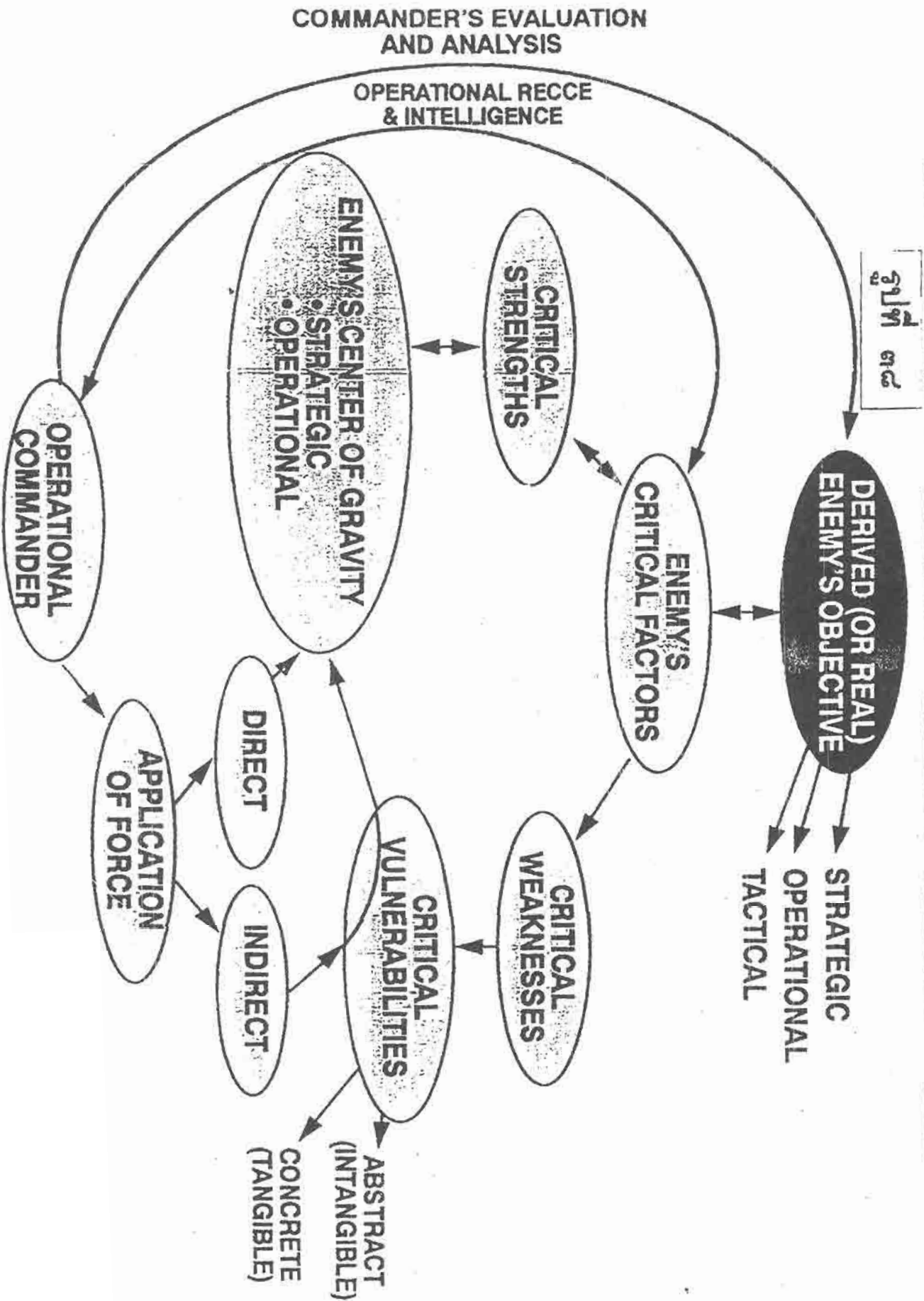
หากกำหนดจุดศูนย์ถ่วงผิดพลาด ผลที่เกิดขึ้นจะกระทบถึงระดับยุทธศาสตร์รุนแรงกว่าในระดับยุทธวิธีและระดับปฏิบัติการ ตัวอย่างเช่นในสงครามเวียดนามที่สหรัฐ ฯ มุ่งเน้นการทำลายกำลังเวียดกงแทนที่จะเป็นทหารเวียดนามเหนือซึ่งเป็นจุดศูนย์ถ่วงของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้ทหารเวียดกงจะสูญเสียเป็นอย่างมากในปฏิบัติการวันตรุษญวน (Tet offensive) แต่มิได้ทำให้การรบสิ้นสุดลงแต่อย่างใด ในขณะที่เดียวกันฝ่ายเวียดนามเหนือกลับสามารถพิสูจน์ทราบจุดศูนย์ถ่วงของสหรัฐ ฯ ระดับยุทธศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งก็คือความปรารถนาและการสนับสนุนของประชาชนสหรัฐ ฯ ต่อการทำสงคราม และสามารถทำการบั่นทอนต่อจุดศูนย์กลางกล่าวจนรัฐบาลสหรัฐ ฯ ทนเสียงเรียกร้องจากประชาชนไม่ได้อีกต่อไปและถอนตัวจกเวียดนามในที่สุด การวิเคราะห์ปัจจัยวิกฤติของข้าศึกนี้ โดยปกติแล้วข้าศึกย่อมปกปิดและมักแสดงการกระทำที่เป็นกลลวง หรือทำให้เกิดความคลุมเครือ ผบ.กำลังรบจึงต้องมีความหนักแน่นและรอบคอบ ไม่หลงเป็นเหยื่อต่อการแสดงข้อผิดพลาด หรือการกระทำลักษณะโง่เขลาของฝ่ายตรงข้าม

ข้อผิดพลาดที่มักเกิดขึ้นก็คือ ความเข้าใจสับสนระหว่างวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุกับจุดศูนย์ถ่วงของข้าศึก ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้ไม่เหมือนกัน การวางแผนจะต้องมุ่งเน้นไปที่จุดศูนย์ถ่วงของข้าศึกเสมอ มิเช่นนั้นแล้วปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงครามจะใช้เวลาอันเกินความจำเป็น และยังทำให้สูญเสียทั้งด้านกำลังพล องค์กร วัตถุประสงค์ และเวลาโดยไม่สมควรอีกด้วย

ก่อนที่ฝ่ายเสนาธิการจะทำการกำหนดจุดศูนย์ถ่วงจะต้องผ่านการทดสอบการใช้ได้จริง (Validity) โดยผ่านคำถามสำคัญ ๒ คำถามก่อน คือ

- หากทำลาย ลิดรอน หรือทำให้จุดศูนย์ถ่วงที่สมมติขึ้นเสื่อมลงแล้ว จะมีผลทำให้ขวัญกำลังใจ การฝึกกำลัง และความปรารถนาในการรุกรบของข้าศึกเสื่อมลงหรือไม่
- ฝ่ายเรามีกำลังรบและเครื่องมือเพียงพอในการทำลายหรือลิดรอนต่อจุดศูนย์ถ่วงดังกล่าวหรือไม่

DETERMINING THE ENEMY'S CENTER OF GRAVITY

จุดศูนย์กลางที่กำหนดขึ้นควรผ่านเกณฑ์คำถามทั้งสองข้อนี้ หากไม่สามารถให้การยืนยันคำตอบในเชิงบวกได้ ผบ.กำลังรบจะต้องทบทวนการพิสูจน์ทราบปัจจัยวิกฤติของข้าศึกตามขั้นตอนอีกครั้งหนึ่ง และกำหนดจุดศูนย์กลางใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

ในทางปฏิบัติการที่จะเข้าถึงจุดศูนย์กลางยุทธศาสตร์ของข้าศึกได้ค่อนข้างยากมาก ที่จะสามารถเข้าถึง ได้ก็ถึงจุดศูนย์กลางระดับยุทธการซึ่ง หากถูกทำลายลงแล้วจะมีผลอย่างมากในการบั่นทอนจุดศูนย์กลางยุทธศาสตร์ของข้าศึก

๖. ทิศทางหรือแกนในการรบ (Direction/Axis)

คำว่าทิศทางหรือแกนในการรบ หมายถึง ช่องทางกว้าง ๆ ทั้งทางบก ทางทะเล หรือทางอากาศ ที่แผ่ขยายออกจากฐานปฏิบัติการของฝ่ายเราไปยังสิ่งที่มุ่งทางวัตถุ (Physical objective) ที่เลือกสรรไว้ โดยทั่วไปแล้วจะห้อมล้อมจุดเด็ดขาดทางการรบ (Decisive point) ต่าง ๆ ไว้ด้วย ในแต่ละทิศทางหรือแกนการรบยังบรรจุเส้นทางปฏิบัติการ (Lines of operation) ไว้อีกหลายเส้นทาง (ตามรูปที่ ๓๕) ทั้งนี้การกำหนดทิศทางการรบมีความมุ่งหมายเพื่อการรวมความพยายามและการประสานเชื่อมต่อกับปฏิบัติการต่าง ๆ ของกำลังรบที่แตกต่างกันเข้าด้วยกัน และกระทำต่อสิ่งที่มุ่งทางวัตถุที่ได้กำหนดไว้

การออกแบบทางยุทธการสำหรับปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ปฏิบัติการหนึ่ง จะบรรจุทิศทางในการรบระดับยุทธการ (Operational direction) เพียงทิศทางเดียว เช่นเดียวกับในระดับสงครามก็จะบรรจุทิศทางในการรบระดับยุทธศาสตร์ (Strategic direction) เพียงทิศทางเดียว หากแต่มีหลายทิศทาง ๆ ระดับยุทธการประกอบกัน โดยทั่วไปแล้วการที่มีทิศทางในการรบหลาย ๆ ทิศทางย่อมเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะทำให้มีทางเลือกหลากหลายและมีความอ่อนตัวมากยิ่งขึ้น ทั้งยังจะทำให้เกิดแรงผลักดันที่ส่งเสริมกันจากหลายทิศทาง เป็นตัวเร่งทำให้ปฏิบัติการมีความรวดเร็วและมีผลเด็ดขาดมากขึ้น ดังตัวอย่างการบุกของเยอรมันเข้าไปแลนด์ในปี ค.ศ.๑๙๓๐ และเข้าฝรั่งเศส ในปี ค.ศ.๑๙๔๐ ฝ่ายเยอรมันได้กำหนดทิศทางในการรบหลายทิศทาง แต่ส่งแรงผลักดันร่วมไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้สามารถบุกทะลุทะลวงแนวตั้งรับที่เข้มแข็งได้อย่างรวดเร็ว เป็นต้น

๗. การกำหนดแนวความคิดระดับยุทธการ (Operational Idea)

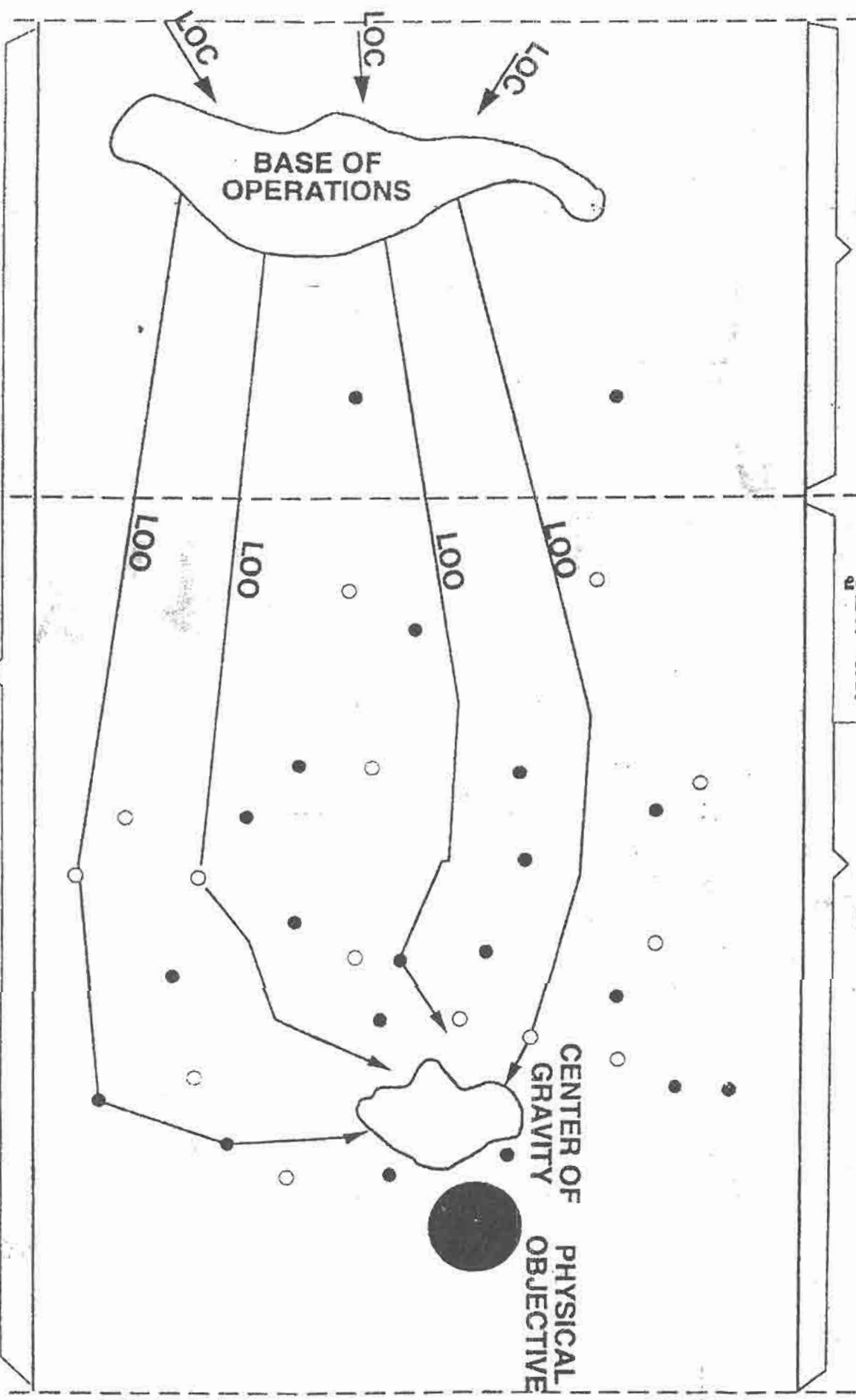
เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการออกแบบปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่และสงคราม (ตามรูปที่ ๔๐) แนวความคิดระดับยุทธการนี้จะต้องถ่ายทอดให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ของ ผบ.กำลังรบระดับยุทธการว่า “ตั้งใจจะทำอะไร” และ “ตั้งใจจะทำอย่างไร” ดังนั้นในการแถลงความตั้งใจของผู้บังคับบัญชา (Commander's intent) จึงต้องให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน และมีถ้อยคำแถลงที่กระชับ เป็นรูปธรรม

THE CONCEPT OF THE THEATER AND ITS ELEMENTS

BLUE SIDE

ਸ਼ਿਖਰ ਆਰ

RED SIDE

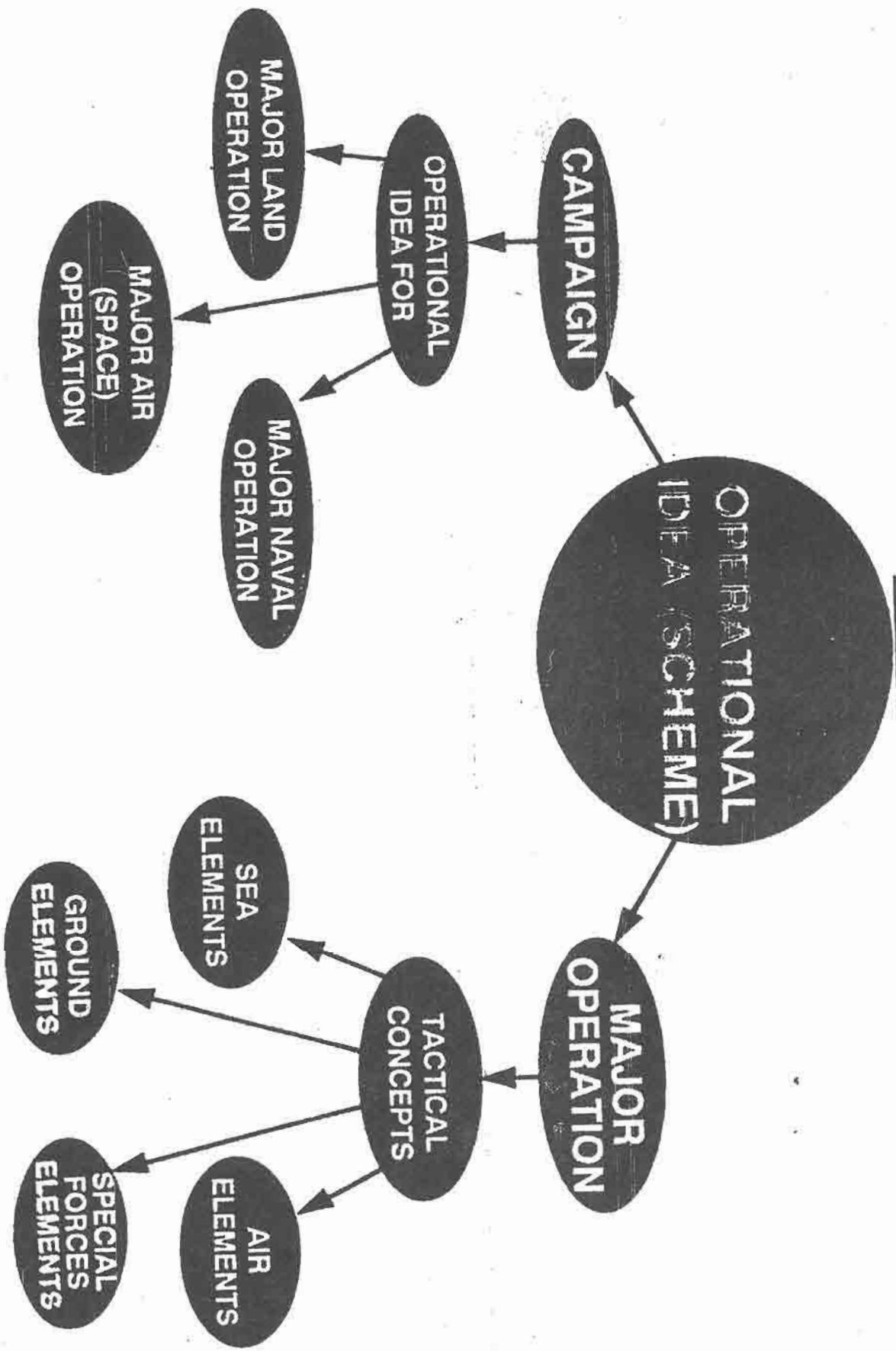
THEATER OF OPERATIONS

DECISIVE POINTS

- GEOGRAPHIC-ORIENTED
- FORCE-ORIENTED

OPERATIONAL IDEA (SCHEME)

সিদ্ধান্ত
৫০

แนวความคิดระดับยุทธการนี้ ควรบรรจุการจัดลำดับของเหตุการณ์ใหญ่ หรือปฏิบัติการต่าง ๆ ขององค์ประกอบกำลังทั้งหมดด้วย โดยแสดงแบบกว้าง ๆ ทั้งนี้ควรแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญในการที่กำลังรบจะต้องเผชิญกับการสู้รบที่จะเกิดขึ้น และควรเน้นย้ำอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการกระทำต่อจุดศูนย์กลางของข้าศึกว่าต้องการให้ทำลายหรือลิดรอน ในการนี้ควรหลีกเลี่ยงการกำหนดขั้นตอนปฏิบัติการที่ฝ่ายตรงข้ามสามารถคาดเดาได้ง่าย โดยใช้หลักการลงและสร้างความคลุมเครือ รวมทั้งควรให้แนวทางการประยุกต์ใช้หลักการสงครามให้เกิดความสมดุลด้วย

แม้ว่าจะยังไม่มีกรอบร่วมกันเกี่ยวกับองค์ประกอบของแนวความคิดระดับยุทธการ แต่ที่ผ่านมามีหัวข้อต่าง ๆ ที่ได้ยอมรับใช้เป็นส่วนใหญ่นี้แล้ว ดังนี้

- วิธีการเอาชนะข้าศึก (Method of defeating the enemy)
- การประยุกต์ใช้กำลังรบและเครื่องมือ (Application of forces and assets)
- เช็คเตอร์หรือโซนของความพยายามหลัก (Sector/Zone of main effort)
- ตำแหน่งในการโจมตีหลักหรือป้องกันหลัก (Point of main attack or defense)
- การดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการ (Operational maneuver)
- กำบังการยิงระดับยุทธการ (Operational fires)
- การลวงระดับยุทธการ (Operational deception)
- การป้องกันจุดศูนย์กลางของเรา (Protecting Own COG)
- การจัดลำดับปฏิบัติการระดับยุทธการ (Operational sequencing)
- การสอดคล้องประสานปฏิบัติการระดับยุทธการ (Operational synchronization)
- การคาดหวังก่อนถึงจุดตกผันทางการรบ (Anticipating the culminating point)
- การแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติการ (Operational phasing)
- การชะลอการปฏิบัติการ (Operational pause)
- การดำรงความก้าวหน้าในการปฏิบัติการ (Operational tempo)
- การใช้โมเมนตัมในการปฏิบัติการ (Operational momentum)
- การจัดรูปกระบวนการสู้รบใหม่ (Regeneration of combat power)
- การกำหนดแผนสาขา (Branches and sequels)
- กำลังหนุนระดับยุทธการ (Operational reserves)
- การดำรงสภาพระดับยุทธการ (Operational sustainment)
- การประสานความร่วมมือ (Coordination)
- หลักการสงครามที่เลือกสรรไว้ (Selected principles of war)

๗.๑ วิธีการเอาชนะข้าศึก (Method of defeating the enemy)

วิธีการหลัก ๒ วิธีในการเอาชนะฝ่ายตรงข้ามคือ การเอาชนะทางตรงและทางอ้อม วิธีการแรกประกอบด้วยการใช้กำลังรบส่วนใหญ่ของเราเผชิญกับกำลังส่วนใหญ่ของข้าศึก โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำลายหรือทำให้กำลังรบหมดสิ้นภายในเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในกรณีที่ฝ่ายเรามีความได้เปรียบด้านกำลังมาก การเอาชนะทางตรงจะเป็นหนทางที่ใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพสูงสุดที่จะโจมตีต่อจุดศูนย์กลางของข้าศึกได้อย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ในคำสั่ง/นโยบายของหน่วยเหนือ ระดับยุทธศาสตร์อาจมีการกำหนดสิ่งบังคับ (Constraints) ในการกระทำของฝ่ายเราต่อจุดศูนย์กลางของข้าศึกไว้ด้วย ในกรณีที่สิ่งบังคับละเว้นการกล่าวถึงการโจมตีโดยตรงต่อจุดศูนย์กลางของข้าศึก ก็สามารถใช่วิธีการเอาชนะทางอ้อมได้โดยการใช้ประโยชน์จากความอ่อนแอ (Vulnerabilities) ที่ได้จากความอ่อนแอวิกฤติ (Critical weakness) หรือ ความเข้มแข็งวิกฤติ (Critical strength) ที่มีระบบระวังป้องกันไม่ดีพอ และเปิดโอกาสให้ฝ่ายเราโจมตีได้ซึ่งจะมีส่วนช่วยเหลือในการทำลายหรือทำให้จุดศูนย์กลางของข้าศึกเสื่อมความสำคัญลงได้

โดยส่วนใหญ่แล้วข้าศึกจะไม่เปิดโอกาสให้โจมตีจุดศูนย์กลางได้โดยง่าย ประกอบกับเป็นแหล่งกำเนิดของความเข้มแข็งอยู่แล้ว ย่อมได้รับการป้องกันหรือพรางเป็นอย่างดี หรือเพราะจุดศูนย์กลางอยู่ในรูปนามธรรม เช่น ความปรารถนาในการสู้รบ (Will to fight) เป็นต้น ซึ่งมักจะอยู่ในระดับยุทธศาสตร์ของชาติ จึงจำเป็นต้องใช้วิธีเอาชนะทางอ้อมแทน สำหรับวิธีการที่จะเอาชนะจุดศูนย์กลางของข้าศึกทางอ้อมในระดับยุทธศาสตร์ ได้แก่ การตัดข้าศึกออกจากพันธมิตร หรือทำให้ความปรารถนาในการสู้รบของชนในชาติเสื่อมถอยลง ด้วยการบ่อนทำลายการสนับสนุนจากประชาชน หรือด้วยการทำให้ความแตกแยกในหมู่พันธมิตร ดังเช่นในสงครามอ่าวเปอร์เซีย ปี ค.ศ. ๑๙๙๑ ที่ฝ่ายอิรักมองจุดศูนย์กลางระดับยุทธศาสตร์ของข้าศึกคือความแน่นแฟ้นในการผนึกกำลังของประเทศร่วมรบ จึงได้พยายามทำให้อิสราเอลเข้าสู่สงครามด้วยการใช้อาวุธปล่อย SCUD โจมตีตมอิสราเอล โดยหวังว่าอิสราเอลจะทำการโต้ตอบอันจะมีผลทำให้ชาติอาหรับที่ร่วมรบ แยกตัวจากประเทศฝ่ายตะวันตกและจะกลายเป็นสงครามทางศาสนาในที่สุด เป็นต้น

ในสงครามที่มีการบั่นทอนกำลัง เมื่อเวลาล่วงเลยไปนานเข้า จะมีผลทำให้จุดศูนย์กลางระดับยุทธศาสตร์ของข้าศึกเสื่อมลงอย่างมากได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสงครามนอกแบบที่ฝ่ายปฏิบัติหรือฝ่ายกบฏมีปฏิบัติการบั่นทอนการสนับสนุนของประชาชนต่อรัฐบาล และทำลายความปรารถนาในการสู้รบของคนในชาติในที่สุด ด้วยการทำให้เกิดความสูญเสียครั้งสำคัญจนทำลายขวัญของฝ่ายตรงข้าม ดังเช่น ในสงครามเวียดนาม ที่ฝ่ายเวียดนามเหนือและผู้ก่อการร้ายเวียดกงได้ทำลายการสนับสนุนของประชาชนสหรัฐ ฯ ในการทำสงครามต่อไป โดยทำการรุกครั้งใหญ่ในวันตรุษญวน (Tet Offensive) ในปี ค.ศ. ๑๙๖๘ แม้ทหารสหรัฐ ฯ จะเป็นฝ่ายชนะแต่ก็ประสบความสูญเสียอย่างมาก มีผลทำให้ประชาชนสหรัฐ ฯ ถึงกับช็อคกับเหตุการณ์ดังกล่าว ประกอบกับการโจมตีทางอากาศ

และความพยายามด้านการพูดของเวียดนามเหนือ ทำให้ประชาชนสหรัฐ ฯ เข้าใจว่าทหารเวียดนามเหนือและเวียดกงเป็นกำลังที่ไม่มีวันตาย จึงลดการสนับสนุนการรบกลายเป็นจุดกลับของสงครามในเวลาต่อมา

สำหรับวิธีทางอ้อมในระดับปฏิบัติการสามารถดำเนินการได้โดยจัดลำดับการดำเนินการกลยุทธ์ เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามจำเป็นต้องแบ่งแยกกำลังรบออกจากกัน หรือทำลายกำลังกองหนุน ทำลายองค์ประกอบของฐานปฏิบัติการ หรือทำการป้องกัน/ขัดขวางการวางกำลังส่วนใหญ่ของข้าศึก การเสริมกำลังในเขตสงคราม ทั้งนี้การโจมตีทางอ้อมต่อจุดศูนย์กลางของข้าศึกสามารถดำเนินการได้ด้วยการตัดขาดหรือขัดขวางเส้นทางคมนาคมหรือเส้นทางรถของข้าศึก โจมตีสิ่งอำนวยความสะดวกในการซ่อมบำรุง คลังอาวุธและคลังเชื้อเพลิง รวมทั้งทำการต่อต้านอำนวยความสะดวกสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ทางยุทธการที่สำคัญ ได้แก่ เครือข่ายการข่าวกรอง ระบบป้องกันทางอากาศ เครื่องข่ายระบบ C I ที่ตั้งระบบส่งกำลังบำรุง และที่ตั้งเครือข่ายสงครามอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ในการวางแผนระดับยุทธการ การพิสูจน์ทราบจุดเด็ดขาดทางการรบเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยปกติแล้วมักมีจุดเด็ดขาดทางการรบในเขต/พื้นที่ปฏิบัติการทางทหารเป็นจำนวนมาก เกินกว่าความสามารถของ ผบ.กำลังรบจะทำการยึด รักษาไว้ หรือทำการควบคุมด้วยกำลังรบที่มีอยู่ได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงควรศึกษาและวิเคราะห์จุดเด็ดขาดทางการรบต่าง ๆ แล้วกำหนดเฉพาะจุด ๆ ที่จะให้โอกาสดีที่สุดในการโจมตีทางอ้อมต่อจุดศูนย์กลางของข้าศึก จุด ๆ ที่ได้ผ่านการวิเคราะห์แล้วนี้จะช่วยดำรงความริเริ่มในการรบ และเปิดโอกาสให้ฝ่ายรุกมีเสรีภาพในการดำเนินกลยุทธ์ด้วย

ในการอำนวยความสะดวกเคลื่อนย้ายกำลังรบฝ่ายเราและฝ่ายเดียวกันจากฐานปฏิบัติการไปยังสิ่งที่มีมุ่งทางวัตถุประสงค์หนึ่งจะต้องมีการพิจารณากำหนดเส้นทางปฏิบัติการต่าง ๆ (Lines of Operation) ไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วน เส้นทางเหล่านี้จะพาดผ่านจุดเด็ดขาดทางการรบต่าง ๆ แล้วมุ่งตรงไปยังจุดศูนย์กลางของข้าศึก จุดประสงค์หลักในการคัดเลือกเส้นทางปฏิบัติการเหล่านี้ก็เพื่อสร้างหนทางที่จะใช้การปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่จุดศูนย์กลางของข้าศึก และเพื่อให้แน่ใจว่าลำดับขั้นตอนการปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล ตามรูปที่ ๓๕

๓.๒ เขตเตอร์หรือโซนของความพยายามหลัก (Sector/Zone of main effort)

ในการออกแบบปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม ผบ.กำลังรบควรตัดสินใจตั้งแต่ต้นว่าพื้นที่ใดในเขตการรบจะเป็นพื้นที่ของความพยายามหลัก-รอง เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการยอมกำลังอย่างมาก เขตเตอร์ของความพยายามหลักหมายถึงที่ตั้งกำลังรบฝ่ายเราและเครื่องมืออุปกรณ์กำลัง เพื่อการปฏิบัติให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์หลักของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม และเป็นเขตเตอร์ที่ผูกมัดอำนาจการยิงและกำลังสำรองส่วนใหญ่ของฝ่ายเรา อย่างไรก็ตาม หากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป และมีหนทางปฏิบัติอื่นที่สามารถบรรลุภารกิจในภาพรวมได้เช่นกัน

โดยมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าและรวดเร็วกว่า ผบ.กำลังรบก็ควรปรับเปลี่ยนเซคเตอร์ของความพยายามหลัก พร้อมกับลำดับความเร่งด่วนในการสนับสนุน เพื่อมุ่งเน้นการรวมกำลังในภารกิจอื่นที่มีความจำเป็นต่อไป

ส่วนเซคเตอร์ของความพยายามรอง คือ เซคเตอร์ที่มีความสำคัญรองลงมาจากเซคเตอร์หลัก โดยมีความถี่ทางปฏิบัติการน้อยกว่า และภารกิจที่มอบหมายให้ต้องการอำนาจการยิงที่น้อยกว่า ต้องการการกองหนุนที่มีขีดความสามารถน้อยกว่า และมีวัตถุประสงค์ที่จำกัดมากกว่า ตัวอย่างเช่น การบุกฝรั่งเศสของเยอรมันในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.๑๙๔๐ กองทัพเยอรมันได้มอบหมายให้ Army Group A รับผิดชอบในเซคเตอร์ของความพยายามหลัก ในขณะที่ Army Group B และ C ถูกวางกำลังไว้ในเซคเตอร์ของความพยายามรอง เป็นต้น

ในสงครามทางทะเลขนาดใหญ่ควรจะต้องมีการพิจารณากำหนดว่าเขตสงครามทางทะเลใดเป็นเซคเตอร์ของความพยายามหลักด้วย เพื่อให้สามารถกำหนดได้ว่าเซคเตอร์ใดจะเป็นทางรุกหรือทางรับ หรือทำการรุกหรือรับทั้งสองเซคเตอร์ ดังตัวอย่างในปี ค.ศ.๑๙๑๒ ที่กองทัพเรืออังกฤษตัดสินใจที่จะปรับกำลังในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนใหม่ เนื่องจากกองทัพเรือเยอรมันได้เพิ่มศักยภาพเป็นอย่างมากในทะเลเหนือ โดยปรับให้เขต ๓ ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเป็นทางรับ มีภารกิจปกป้องผลประโยชน์จากฝรั่งเศส และกำหนดให้ในเขต ๓ ทะเลเหนือเป็นเซคเตอร์ของความพยายามหลัก เป็นต้น

๑.๓ ตำแหน่งในการโจมตีหลักหรือป้องกันหลัก (Point of main attack or defense)

ตำแหน่งในการโจมตีหลัก หมายถึง ตำแหน่งที่สำคัญที่สุดในบรรดาจุดเด็ดขาดทางการรบที่เปิดโอกาสให้ใช้วิธีการทางอ้อมในการโจมตีต่อจุดศูนย์กลางของข้าศึก ดังตัวอย่างในการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก ตำแหน่งที่ถูกเลือกจะทำการยกพลขึ้นบกก็คือตำแหน่งในการโจมตีหลักของฝ่ายรุก ในเวลาเดียวกันก็เป็นตำแหน่งในการป้องกันหลักของฝ่ายรับ เป็นต้น ในการโจมตีการค้าขายทางทะเลของข้าศึก ตำแหน่งในการโจมตีหลักอาจเป็นบริเวณจุดรวมของเส้นทางคมนาคมทางทะเล ได้แก่ เส้นทางเข้าท่าเรือขนาดใหญ่ หรือช่องแคบ ตัวอย่างเช่น ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ เยอรมันได้ใช้ปฏิบัติการของเรือดำน้ำ เพื่อตัดการค้าทางทะเลระหว่างชาติพันธมิตรในมหาสมุทรแอตแลนติก โดยมีตำแหน่งในการโจมตีหลักอยู่ที่ช่องแคบอังกฤษและทะเลบริเวณใกล้เคียง ช่องแคบ Bristol และช่องแคบ Gibraltar เป็นต้น

๑.๔ การดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการ (Operational maneuver)

เป็นส่วนเชื่อมต่อในการออกแบบทางยุทธการในทางรุกของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือในระดับสงคราม และในทางรับในรูปของการวางแผนตอบโต้การดำเนินกลยุทธ์ โดยปกติแล้วการดำเนินกลยุทธ์จะมุ่งเน้นไปที่จุดศูนย์กลางของข้าศึกในระดับยุทธการ และถือว่าเป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมความมีประสิทธิภาพสัมพันธของกำลังรบฝ่ายเรา ด้วยการประสานความร่วมมือในการใช้

กำลังรบตามปัจจัยเวลา ปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ และตามภารกิจที่ได้รับมอบ ทั้งนี้การดำเนินกลยุทธ์จะสำเร็จได้ด้วยการ โศคเดี่ยวจุดศูนย์กลางของข้าศึก หากสำเร็จจะทำให้ฝ่ายเรามีเสริภาพในการปฏิบัติการ และสามารถดำรงการริเริ่มได้

สิ่งสำคัญที่ต้องการใช้ในการวางแผนการดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการ คือ ข่วกรองของข้าศึกที่มีความถูกต้องแน่นอน มีความเข้าใจได้ง่าย และทันสมัย ทั้งนี้ความสำเร็จหรือความผิดพลาดจะขึ้นอยู่กับพัฒนาแนวความคิดของ ผบ.กำลังรบระดับยุทธการ ซึ่งต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจทางวิชาการในการวางแผนและการประยุกต์ใช้การดำเนินกลยุทธ์ ผบ.กำลังรบจะต้องเป็นผู้กำหนดว่าจะใช้กำลังรบส่วนใหญ่เพื่อยึดสิ่งที่มุ่งหวังวัตถุประสงค์ของข้าศึก ณ ที่ใด และพิจารณาว่าจะใช้วิธีเคลื่อนกำลังแบบใด Interior หรือ Exterior lines (ตามรูปที่ ๔๑) รวมทั้งการพิจารณาความพอเพียงของระบบบังคับบัญชาและควบคุม ตลอดจนวิธีการดำรงสภาพด้วย

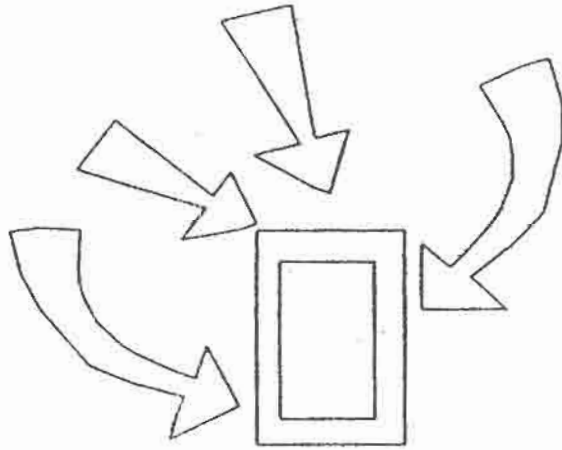
ผบ.กำลังรบ และฝ่ายเสนาธิการจะต้องทราบปัจจัยเข้มแข็งสำคัญ (Critical strengths) และปัจจัยอ่อนแอวิกฤติ (Critical weakness) รวมทั้งตำบลที่ของจุดศูนย์กลางที่เป็นรูปธรรมของข้าศึกด้วย หากข่วกรองทางยุทธการมีไม่เพียงพอก็จะทำให้โอกาสที่จะดำเนินกลยุทธ์ได้สำเร็จลดน้อยลงไปด้วย นอกจากนี้ ผบ.กำลังรบยังต้องกำหนดขนาดและการประกอบกำลังของกำลังรบเคลื่อนที่เร็วด้วย ทั้งนี้กำลังรบที่มีขนาดเล็กกว่าย่อมมีความคล่องตัวสูงกว่า แต่ก็อาจไม่มีอำนาจกำลังรบที่จำเป็นเพียงพอที่จะสร้างความเสียหายต่อข้าศึกในระดับยุทธการได้ ขณะที่กำลังรบขนาดใหญ่มีอำนาจการรบสูงกว่าแต่มีความคล่องตัวน้อยกว่า ดังนั้นหากจะต้องจัดกำลังรบขนาดใหญ่เป็นกำลังเคลื่อนที่เร็วจึงจำเป็นต้องหากำลังสนับสนุนขนาดใหญ่มาระวังป้องกันด้วย โดยเฉพาะในกรณีที่กำลังรบขนาดใหญ่จะต้องเคลื่อนที่เป็นระยะทางไกลมาก อย่างไรก็ตามฝ่ายเราควรมีความคล่องตัวสูงกว่าฝ่ายตรงข้ามและครอบครองเส้นทางปฏิบัติการที่มีความได้เปรียบเหนือกว่า

ในการวางแผนดำเนินกลยุทธ์ระดับยุทธการ การเลือกเฟ้นเส้นทางปฏิบัติการที่ดีที่สุดนับว่ามีความสำคัญมาก โดยหลักการแล้วฝ่ายเราควรเลือกปฏิบัติการในเส้นทางที่สั้น อ่อนตัวได้ง่ายและเป็น Interior lines ลักษณะเช่นนี้ทั่วไปแล้วจะดีสำหรับกำลังเคลื่อนที่เร็วขนาดเล็ก หากได้ครอบครองตำบลที่ตอนกลาง (Central position) ตั้งแต่ก่อนการสู้รบหรือระหว่างการสู้รบด้วยแล้ว ก็จะเพิ่มความได้เปรียบมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง การดำเนินกลยุทธ์ตามแผน Schlieffen plan ในปี ๑๙๑๔ ระหว่างการยุทธครั้งแรกที่เมือง Mame กองพลทหารราบที่ ๑ ของเยอรมันภายใต้การนำของนายพล Alexander von Kluck ซึ่งอยู่ปีกด้านนอกสุดต้องประสบกับความเสียหายเป็นอย่างมากเนื่องจากได้ปฏิบัติการจาก Exterior lines ในขณะที่นายพล Joseph Gallieni ผบ.กำลังรบฝรั่งเศส มีความได้เปรียบที่ปฏิบัติการจาก Interior lines และสามารถขัดขวางกองทัพเยอรมันได้สำเร็จ

โดยปกติแล้วเส้นทางปฏิบัติการลักษณะ Exterior lines จะเหมาะสมกับฝ่ายที่มีกำลังรบสูงกว่า และสามารถใช้กำลังในการดำเนินกลยุทธ์แบบตีโอบ (Enveloping maneuver) ได้สะดวก

EXTERIOR LINES

OPERATIONS CONVERGE ON ENEMY

ADVANTAGES

- MANEUVER
- FORCES ENEMY TO DISPERSE

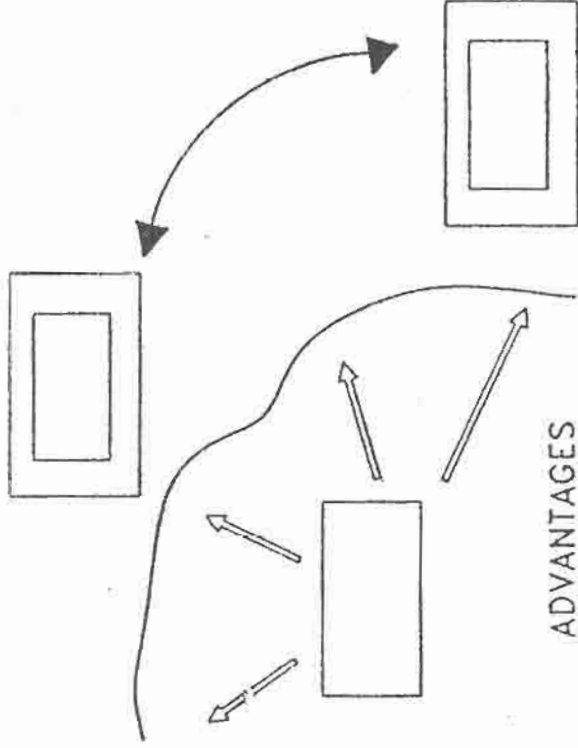
DISADVANTAGES

- REQUIRES STRONGER FORCE
- EXTENDED LINES OF COMM.
- COMPLEX
- SYNCHRONIZATION

INTERIOR LINES

OPERATIONS DIVERGE FROM CENTRAL PT.

FRIENDLY FORCE CLOSER TO SEPARATE ENEMY FORCES THAN ENEMY FORCES ARE TO EACH OTHER

ADVANTAGES

- CAN EASILY SHIFT & SUPPORT FORCES
- FLEXIBILITY TOWARDS ENEMY
- CREATES MASS
- C3 EASIER
- SIMPLICITY
- WEAKER FORCE

DISADVANTAGES

- VULNERABLE DUE TO CONCENTRATION OF FORCES
- MANEUVER SPACE

มากกว่า แต่จะต้องเป็นกำลังที่มีความเร็วในการเคลื่อนที่สูงกว่า และต้องอาศัยความรวดเร็วในการตัดสินใจของ ผบ.กำลังรบเป็นอย่างมาก ในการนี้ความสามารถของ ผบ.กำลังรบในการป้องกันเส้นทางคมนาคม (Line of communication) และเส้นทางส่งกำลังบำรุงให้กับกำลังรบจะขึ้นอยู่กับการเลือกฐานทัพในตอนต้นและเส้นทางปฏิบัติการเป็นสำคัญ เส้นทางคมนาคมที่ขยายออกไปอาจทำให้ความเร็วในปฏิบัติการรบ (Tempo) ลดลง การเลือกเส้นทางปฏิบัติการและเส้นทางคมนาคมที่จะมีส่วนช่วยเหลือ ผบ.กำลังรบในการป้องกันจุดศูนย์กลางของฝ่ายคนอื่นอีกด้วย

๗.๕ อำนาจการยิงระดับยุทธการ (Operational fires)

อำนาจการยิง ๓ จะประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริงก็ด้วยการประสานงานของ ผบ.กำลังรบระดับยุทธการในเขตสงครามทั้งหมด โดยจะต้องมีการกำหนดระบบและขั้นตอนในการจัดตั้งความเร่งด่วนของเป้าหมายอย่างชัดเจน และจะต้องถูกกำหนดค่าบลิทซ์และพิสัยจรวดเป้าหมายโดยละเอียด นอกจากนี้แต่ละเป้าหมายควรได้รับการประเมินค่าถึงความสำคัญ (Criticality) และความอ่อนแอ (Vulnerability) อีกด้วย โดยจะพิจารณาถึงคุณค่าของเป้าหมายที่ข้าศึกสามารถใช้ในการควบคุมได้ปฏิบัติการของฝ่ายเรา ส่วนความอ่อนแอเหล่านั้น จะพิจารณาในแง่ที่ฝ่ายเรามีขีดความสามารถที่จะโจมตีต่อเป้าหมายนั้นได้หรือไม่ ซึ่งปกติแล้วเป้าหมายที่มีคุณค่ามาก ฝ่ายตรงข้ามย่อมเตรียมการป้องกันไว้เป็นอย่างดี

๗.๖ การลวงระดับยุทธการ (Operational deception)

ในปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม ควรรวบรวมละเอียดของแผนการลวงระดับยุทธการไว้ด้วย ทั้งนี้ความแตกต่างระหว่างการลวงระดับยุทธการหรือยุทธวิธีขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ขอบเขต ช่วงเวลา และเป้าหมาย การลวงระดับยุทธการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินตามแผนของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงครามของฝ่ายเรา ด้วยการควบคุมชักนำความเข้าใจและความคาดหวังของข้าศึกไปในทิศทางที่เราต้องการ เปรียบเสมือนกับการสร้างภาพให้ผิดไปจากความเป็นจริง ในขณะที่พยายามปกปิดการกระทำและความตั้งใจของฝ่ายเรา จนกระทั่งสายเกินไปที่ฝ่ายตรงข้ามจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบในระดับยุทธการหรือระดับยุทธศาสตร์ได้ทัน

การลวงระดับยุทธการควรมุ่งเป้าหมายไปยัง ผบ.กำลังรบของข้าศึก เนื่องจากเป็นผู้นำอำนาจและทรัพยากรที่จะทำการตอบโต้ได้ในระดับยุทธการ หากเป็นผู้ที่มีอำนาจเต็มที่ที่สามารถวางแผนและการวางกำลังรบด้วยก็ยิ่งดี การกำหนดเป้าหมายในการลวงจึงต้องการข้อมูลที่แน่นอนของข้าศึกเกี่ยวกับกรรมวิธีและวงรอบการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาข้าศึกหลาย ๆ ระดับประกอบด้วย

กองทัพญี่ปุ่นได้ทดสอบปฏิบัติการลวงบ่อยครั้งในระหว่างสงครามโลก ครั้งที่ ๒ ในมหาสมุทรแปซิฟิก และประสบความสำเร็จอย่างมากจากแผนการลวงเพื่อป้องกันหมู่เกาะฟิลิปปินส์ในการยุทธที่ Leyte ในครั้งนั้น พล.ร.ท. OZAWA ผบ.หมู่เรือบรรทุกเครื่องบินของกองทัพเรือ

ที่นำกำลังมาจากทางค้ำเหนื่อได้ล่อหลอกให้ พล.ร.อ.Halsey ผบ.หมู่เรือบรรทุกเครื่องบินเคลื่อนที่เร็ว (TF-38) ของกองทัพเรือสหรัฐ ฯ ต้องนำหมู่เรือขึ้นเหนื่อเพื่อเข้าสกัดกั้น ทำให้ต้องผละจากช่องแคบ San Bernardino เปิดโอกาสให้ พล.ร.ท.Kurita ผบ.หมู่เรือโจมตีที่ ๑ สามารถผ่านออกมาจากช่องแคบดังกล่าว แล้วเดินทางลงใต้ตรงไปยัง Tacloban Anchorage บริเวณที่กำลังรบยกพลขึ้นบกของสหรัฐ ฯ กำลังขึ้นสู่ฝั่งได้ แต่โชคยังกงเป็นของฝ่ายสหรัฐ ฯ เมื่อ พล.ร.ท.Kurita เกิดความสับสนจากกำลังค้ำทานของ พล.ร.ต.Sprague ผบ.หมู่เรือบรรทุกเครื่องบินขนาดเล็ก โดยเข้าใจว่าเป็นกำลังของ พล.ร.อ.Halsey จึงยกเลิกปฏิบัติการโจมตีที่ Tacloban และถอนตัวกลับ กำลังของสหรัฐ ฯ จึงรอดพ้นจากการถูกโจมตี

๑.๗ การป้องกันจุดศูนย์คูลของฝ่ายเรา (Protecting own COG)

ในการวางแผนปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม ผบ.กำลังรบจะต้องทราบความล่อแหลมที่วิกฤติ (Critical vulnerabilities) ของฝ่ายตน โดยจะต้องทราบอย่างละเอียดว่ากำลังรบฝ่ายตนจะมีความล่อแหลมจากปฏิบัติการของข้าศึก ณ ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร และด้วยเหตุใด โดยอุดมการณ์แล้ว ผบ.กำลังรบควรมีจำนวนกำลังรบและเครื่องมืออย่างเพียงพอเพื่อความแน่ใจที่จะป้องกันกำลังรบฝ่ายตนภายในเขตสงครามได้อย่างเต็มที่ แต่จากสภาพความเป็นจริงย่อมเป็นไปได้ยาก ดังนั้น ผบ.กำลังรบจะต้องใคร่ครวญอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดความสมดุลในการจัดสรรกำลังรบ และเครื่องมือสำหรับการป้องกันตามหน่วยต่าง ๆ ที่แข่งขันเสนอความต้องการขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อให้สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์หลักได้โดยเหลือกำลังรบเพียงพอที่จะใช้เพื่ออำนาจการยิง ขณะเดียวกันก็มีกำลังใช้ในการป้องกันตนเองระดับหนึ่งด้วย ในการเตรียมการป้องกันในระดับยุทธการนี้ ผบ.กำลังรบควรจะมีมุ่งเน้นและมอบกำลังที่เหมาะสม เพื่อป้องกันเฉพาะองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งภายในเขตสงครามเท่านั้น ซึ่งก็คือการป้องกันจุดศูนย์คูลของฝ่ายตนนั่นเอง

๑.๘ การจัดลำดับปฏิบัติการระดับยุทธการ (Operational Sequencing)

คือการจัดการด้านเวลาของเหตุการณ์ต่างๆ ในปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม เพื่อให้บรรลุถึงการทำลายจุดศูนย์คูลของข้าศึก การจัดลำดับปฏิบัติการอย่างเหมาะสมจะมีส่วนช่วยเหลือ ผบ.กำลังรบในการกำหนดวัตถุประสงค์ระดับยุทธวิธีและระดับยุทธการ และมีผลช่วยให้การเข้าถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าวมีความอ่อนตัว ส่งเสริมความเข้มแข็งของฝ่ายเราและฝ่ายเดียวกัน รวมทั้งเน้นให้เห็นถึงความอ่อนแอของข้าศึก ตลอดจนช่วยให้การจัดทำตารางเวลาปฏิบัติการมีความสมจริง การจัดลำดับปฏิบัติการนี้จะลึกรวมถึงการกำหนดขั้นตอนในการรบ (Operational phases) เช่นเดียวกันกับการกำหนดแผนสาขา (Branches and sequels) อีกทั้งยังมีส่วนช่วยนำทางฝ่ายเสนาธิการในการจัดองค์กรของกำลังรบ จัดตั้งระดับของการควบคุม และการมอบกำลังรบและเครื่องมือให้กับหน่วยรองอีกด้วย

การจัดลำดับปฏิบัติการระดับยุทธการ คือ ความก้าวหน้าในการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับยุทธวิธีและระดับยุทธการที่สมเหตุสมผล ด้วยการจัดการกิจที่ต้องปฏิบัติต่างๆ ในระดับยุทธการตามความเร่งด่วนอย่างมีเหตุผล ปกติแล้ววัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ใดๆ จะประกอบด้วยกิจระดับยุทธศาสตร์หลายๆ กิจ ในขณะที่วัตถุประสงค์ทางยุทธการจะประกอบด้วยกิจระดับยุทธการหลาย ๆ กิจ เช่นเดียวกัน ซึ่งมีความจำเป็นต้องกำหนดลำดับความเร่งด่วนของการบรรลุกิจต่าง ๆ เหล่านั้น แม้บ่อยครั้งที่กิจทางทหารมีความคาบเกี่ยวกัน แต่ต้องอาศัยการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงผลโดยรวมต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธการหรือทางยุทธศาสตร์ ตัวอย่างการจัดลำดับปฏิบัติการระดับยุทธการ ได้แก่ การพิจารณาใช้ตารางเวลาในการเริ่มปฏิบัติการและการบรรลุภารกิจสำหรับการครองอากาศ การป้องกันทางอากาศทางรุก การควบคุมทะเล การลงในปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก และการรุกทางบก เป็นต้น

๗.๕ การคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับจุดผกผันทางการรบ (Anticipating the culminating point)

สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งของ ผบ.กำลังรบระดับยุทธการระหว่างทำการรบ คือการใช้ประสาทสัมผัสล่วงรู้การที่จะถึงจุดผกผันทางการรบของฝ่ายตน ซึ่งจะช่วยให้ ผบ.กำลังรบหาหนทางที่จะเอาชนะข้าศึกได้ก่อนที่จะถึงจุดดังกล่าว ทั้งนี้จะต้องทำให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ในบั้นปลาย (Ends) และเครื่องมือที่นำมาใช้ได้จริง (Means) หากไม่สามารถทำให้เกิดความสมดุลจากความต้องการระดับยุทธการในระยะปานกลางและระยะยาวแล้ว จะมีผลทำให้เกิดความวิกฤติขึ้นระหว่างหน่วยที่กำลังปฏิบัติการสู้รบกับการดำรงสภาพด้านทรัพยากร ส่งผลให้ถึงจุดผกผันทางการรบ เสียก่อนที่จะบรรลุถึงชัยชนะ และในกรณีที่เป็นฝ่ายรุกหากปรากฏชัดเจนว่าได้ผ่านจุดผกผันทางการรบเข้าอยู่ในโซนที่มีกำลังรบสัมพันธ์น้อยกว่าข้าศึกแล้ว จะต้องหยุดทำการรุกโดยเร็ว

การออกแบบทางยุทธการจะต้องไม่ปล่อยให้ปฏิบัติการทางรุกหรือทางรับถึงจุดผกผันทางการรบก่อนที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธการหรือทางยุทธศาสตร์ หากคาดหวังว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นจะต้องรีบปรับแผนการใช้กำลังใหม่ให้มีความสมจริงมากขึ้นกว่าเดิมโดยทันทีหรืออาจถึงขั้นต้องปรับวัตถุประสงค์ทางการเมืองในที่สุด

๗.๑๐ การแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติการ (Operational phasing)

โดยปกติแล้วการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธการมิใช่เกิดจากความสำเร็จจากการยุทธหรือการปะทะเพียงครั้งเดียว เช่นเดียวกับการที่จะให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ก็อาจจำเป็นต้องให้ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หลายครั้ง ด้วยเหตุนี้การออกแบบปฏิบัติการทหารจึงควรเตรียมการสำหรับขั้นตอนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกันหลาย ๆ ขั้นตอนโดยจัดเรียงลำดับให้ต่อเนื่องกัน อย่างไรก็ตามขั้นตอนต่าง ๆ ก็สามารถเกิดขึ้นพร้อมกันได้ ในปฏิบัติการระดับสงครามนั้นแต่ละขั้นตอนจะเป็นตัวแทนของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ ๑ ปฏิบัติการหรือหลายปฏิบัติการรวมกัน

เช่นเดียวกับในปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ ๑ ปฏิบัติการ แต่ละขั้นตอนอาจประกอบด้วยยุทธ
ขนาดใหญ่ ๑ ครั้ง หรือมาจากชุดของการปะทะก็ได้

แต่ละขั้นตอนของปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงครามควรมุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์ระยะปานกลางที่มีความจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ท้ายสุด โดยแต่ละขั้นตอนควรแสดงออกถึงความตั้งใจที่ชัดเจนภายในตัวเอง ทั้งนี้จะสามารถสังเกตขั้นตอนต่าง ๆ ในปฏิบัติการที่ต่อเนื่องกันได้จาก จุดแบ่งแยกกันด้วยเวลาหรือจากปัจจัยทั่วไปของพื้นที่ หรือจากความแตกต่างของวัตถุประสงค์ หรือจากกำลังรบและเครื่องมือที่ได้รับมอบ มีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงวาระในการเปลี่ยนขั้นตอนปฏิบัติการดังนี้

๗.๑๐.๑ ฝ่ายตรงข้ามมีปฏิกิริยาตอบโต้ไปในทิศทางที่เราคาดหวังไว้

๗.๑๐.๒ ฝ่ายเราได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ระดับยุทธวิธีขนาดใหญ่หรือระดับยุทธการ

๗.๑๐.๓ ส่วนกำลังรบเพิ่มเติมสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

๗.๑๐.๔ มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนความสัมพันธ์หรือสายในการบังคับบัญชา

๗.๑๐.๕ ข้อพิจารณาทางด้านการเมืองผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ในการพิจารณากำหนดขั้นตอนการปฏิบัติการ ผบ.กำลังรบควรมองปัญหาในการวางกำลัง โดยใกล้ชิดเพื่อให้แน่ใจว่ากำลังรบจะไปถึงที่หมายตามเวลาและสถานที่ที่กำหนด การให้คำอธิบายในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติการควรชี้ให้เห็นถึงกิจกรรมระดับยุทธวิธีหรือระดับยุทธการที่ต้องการทำให้สำเร็จ และวัตถุประสงค์ท้ายสุดที่ต้องการบรรลุ นอกจากนี้ควรอธิบายถึงแนวความคิดของ ผบ.กำลังรบว่าต้องการให้กิจที่ได้รับมอบสำเร็จอย่างไรและเมื่อใด รวมทั้งประมาณการกำลังรบที่ต้องการใช้ และปฏิบัติการสนับสนุนจาก ผบ.กำลังรบอื่น ๆ ด้วย

การฝึกทางยุทธการ (Operational Training)

การฝึกทางยุทธการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมผู้บังคับบัญชาและนายทหารฝ่ายเสนาธิการ ในการวางแผน เตรียมการ และอำนวยความสะดวกในระดับปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่หรือสงคราม ด้วยการฝึกปฏิบัติในเสกสใหญ่ และฝึกจำลองยุทธ์ต่อวัตถุประสงค์สมมติระดับยุทธการหรือระดับยุทธศาสตร์ภายในเขตสงคราม การฝึกทางยุทธการนี้ นับว่าเป็นสิ่งต่อเชื่อมหลักระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติก่อนที่จะทำการรบ บทเรียนที่ได้รับจากการฝึกจะถูกรวบรวมเพื่อการจัดทำหรือปรับแต่ง หลักนิยมของเหล่าทัพ หรือหลักนิยมร่วม และทำการทดสอบทางปฏิบัติต่อไป โดยจะหมุนเวียน ทบทวนขั้นตอนดังกล่าวซ้ำแล้วซ้ำอีกแม้การรบจะเสร็จสิ้นไปแล้วก็ตาม ในการนี้การจำลองยุทธ์นับว่าเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุด ไม่เพียงแต่จะเป็นการทดสอบแผนระดับปฏิบัติการ แต่ยังเป็นการสำรวจหาหนทางปฏิบัติอื่นที่ดีกว่าสำหรับปัญหาระดับยุทธการหรือระดับยุทธศาสตร์ในอนาคตอีกด้วย โดยปกติแล้วการฝึกจำลองยุทธ์เพื่อการนี้ จะพิจารณาใช้ขีดความสามารถของกำลังรบทั้งสองฝ่ายตามที คาดหวังไว้ในอนาคต

ภาวะผู้นำทางยุทธการ
(Operational leadership)

องค์ประกอบที่นับว่าล่อแหลมที่สุดของยุทธศิลป์ก็คือภาวะผู้นำทางยุทธการองค์ประกอบนี้นับว่ามีเนื้อหาของวิธีการที่ ผบ.หน่วยกำลังรบระดับยุทธการและนายทหารฝ่ายเสนาธิการจะต้องใช้ในการวางแผน ใช้กำลัง และดำรงสภาพกำลังรบและเครื่องมือต่าง ๆ แยกต่างไปจาก ผบ.หน่วยกำลังรบระดับยุทธวิธีใช้อยู่เป็นอย่างมาก เพราะในระดับสูงกว่าจำเป็นจะต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ที่กว้างขวาง และมองการณ์ไกล รวมทั้งมีกรรมวิธีในการตัดสินใจที่สลับซับซ้อนกว่าในระดับยุทธวิธีมาก

ภาวะผู้นำในระดับยุทธการนี้ยังมีข้อแตกต่างกับของ ผบ.หน่วยกำลังรบระดับยุทธวิธีซึ่งทุ่มเทให้เฉพาะในพื้นที่การยุทธ์ที่ตนรับผิดชอบ ในขณะที่ ผบ.หน่วยกำลังรบระดับยุทธการจะต้องมีวิสัยทัศน์ทางยุทธศาสตร์หรือทางยุทธการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางทหารและทางการเมือง รวมทั้งยังต้องสามารถคาดคะเนผลที่จะได้รับจากปฏิบัติการทางทหารด้วยกำลังรบภายใต้การบังคับบัญชาได้ทุกลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบอีกด้วย